
**Hodnotiaca správa o plnení úloh vyplývajúcich
z Národnej protidrogovej stratégie SR
za obdobie rokov 2013 - 2020**

OBSAH

ZOZNAM SKRATIEK.....	3
I. ÚVOD.....	5
1.1. Situácia v oblasti drogovej problematiky pred prijatím NPS (v období rokov 1992 – 2013)	6
1.2. Vývoj situácie v oblasti drogovej problematiky počas trvania NPS (v období rokov 2013- 2020).....	6
1.3. Východiská pre tvorbu NPS.....	10
II. OBSAH NPS	10
2.1. Zníženie dopytu po drogách.....	11
2.2. Znižovanie ponuky drog	11
2.3. Prierezová téma: koordinácia.....	11
2.4. Prierezová téma: medzinárodná spolupráca.....	11
2.5. Prierezová téma: informácie, výskum, monitorovanie a hodnotenie.....	12
III. NPS - AKČNÉ PLÁNY.....	12
IV. PLNENIE UZNESENIA.....	12
V. PARTICIPUJÚCE SUBJEKTY NPS	12
5.1. Rada vlády Slovenskej republiky pre protidrogovú politiku.....	13
5.2. Charakteristika participujúcich subjektov v rámci Stratégie 2013	13
5.2.1. <i>Ministerstvo zdravotníctva Slovenskej republiky</i>	13
5.2.2. <i>Ministerstvo vnútra Slovenskej republiky</i>	15
5.2.3. <i>Ministerstvo financií Slovenskej republiky</i>	16
5.2.4. <i>Ministerstvo zahraničných vecí a európskych záležitostí Slovenskej republiky</i>	16
5.2.5. <i>Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny Slovenskej republiky</i>	16
5.2.6. <i>Ministerstvo školstva, vedy, výskumu a športu Slovenskej republiky</i>	17
5.2.7. <i>Ministerstvo spravodlivosti Slovenskej republiky</i>	17
5.2.8. <i>Ministerstvo hospodárstva Slovenskej republiky</i>	18
5.2.9. <i>Ministerstvo kultúry Slovenskej republiky</i>	18
5.2.10. <i>Ministerstvo obrany Slovenskej republiky</i>	18
5.2.11. <i>Ministerstvo pôdohospodárstva a rozvoja vidieka Slovenskej republiky</i>	18
VI. PLNENIE JEDNOTLIVÝCH OBLASTÍ A PRIEREZOVÝCH TÉM PROTIDROGOVEJ POLITIKY NPS.....	19
6.1. Zníženie dopytu po drogách.....	19
6.2. Zníženie ponuky drog	40
6.3. Koordinácia	44
6.4. Medzinárodná spolupráca.....	46
6.5. Výskum, informácie, monitorovanie a hodnotenie	49
VII. ZÁVER.....	51

ZOZNAM SKRATIEK

AA	anonymní alkoholici
AN	anonymní narkomani
AI-anon	anonymní spoluzávislí
ARQ	Dotazník k výročnej správe
CDR s RP	centrum pre deti a rodinu s resocializačným programom
CND	Komisia pre omamné látky
CPLDZ	Centrum pre liečbu drogových závislostí
CPLDZ BA	Centrum pre liečbu drogových závislostí v Bratislave
CPPPaP	Centrum pedagogicko-psychologického poradenstva a prevencie
ČOV	Čistiarne odpadových vôd
DEA	Úrad boja proti drogám
DeD	detský domov
DG HOME	Generálne riaditeľstvo pre migráciu a vnútorné záležitosti EK
DG SANCO	Generálne riaditeľstvo pre zdravie a bezpečnosť potravín EK
DG TAXUD	Generálne riaditeľstvo pre dane a colnú úniu EK
DRD	klúčový indikátor monitorovania úmrtí v súvislosti s drogami (Drug Related Deaths)
DRID	klúčový indikátor infekčných ochorení súvisiacich s drogami (Drug Related Infectious Diseases)
EK	Európska komisia
EMCDDA	Európske monitorovacie centrum pre drogy a drogovú závislosť
EMPACT	Európska multidisciplinárna platforma proti hrozbám kriminality
ERISSP	Európska databáza miest výskytu a výroby syntetických látok
ESPAD	Projekt európskeho školského prieskumu o alkohole a iných drogách
EÚ	Európska únia
EUROJUST	Agentúra Európskej únie pre justičnú spoluprácu v trestných veciach
EURONET	Sieť organizácií zaoberajúcich sa prevenciou závislostí
EUROPOL	Európsky policajný úrad so sídlom v Haagu
EWS	Systém včasného varovania pred novými syntetickými drogami
FS	finančná správa
HaZZ	Hasičský a záchranný zbor
HDG	Horizontálna pracovná skupina pre drogy Rady EÚ
INCB	Medzinárodná rada pre kontrolu narkotík
INTERPOL	Medzinárodná organizácia kriminálnej polície
KEÚ PZ	Kriminalistický a expertízny ústav Policajného zboru
KCHL CO	chemické laboratórium
KR PZ	Krajské riaditeľstvo PZ
KÚ FS	Kriminálny úrad finančnej správy
MF SR	Ministerstvo financií SR
MH SR	Ministerstvo hospodárstva SR
MK SR	Ministerstvo kultúry SR
MO SR	Ministerstvo obrany SR
MPRV SR	Ministerstvo pôdohospodárstva a rozvoja vidieka SR
MPSVR SR	Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny SR
MS SR	Ministerstvo spravodlivosti SR
MŠVVŠ SR	Ministerstvo školstva, vedy, výskumu a športu SR
MV SR	Ministerstvo vnútra SR
MZ SR	Ministerstvo zdravotníctva SR
MZJ OHCP	mobilná zásahová jednotka odboru hraničnej a cudzineckej polície
MZVEZ SR	Ministerstvo zahraničných vecí a európskych záležitostí SR
NAKA PPZ	Národná kriminálna agentúra Prezídia Policajného zboru
NCZI	Národné centrum zdravotníckych informácií
NMCD	Oddelenie monitorovania drog - Národné monitorovacie centrum pre drogy
NOC	Národné osvetové centrum

Hodnotiaca správa o plnení úloh vyplývajúcich z Národnej protidrogovej stratégie SR za obdobie rokov 2013-2020.

NPDJ	Národná protidrogová jednotka
NPL	nové psychoaktívne látky
NPS	Národná protidrogová stratégia Slovenskej republiky na obdobie rokov 2013 – 2020
OKPS	Oddelenie koordinácie protidrogovej stratégie
OKPSMD	Odbor koordinácie protidrogovej stratégie a monitorovania drog MZ SR
OLÚP Predná Hora	Odborný liečebný ústav psychiatrický, n.o. Predná Hora
OR PZ	Okresné riaditeľstvo Policajného zboru
OS SR	ozbrojené sily SR
OSN	Organizácia spojených národov
OZ	Občianske združenie
PDC NAKA PPZ	protidrogová centrála národnej kriminálnej agentúry Prezídia Policajného zboru
PDU	klúčový indikátor problémového užívania drog (Problem Drug Use)
PPA	Pôdohospodárska platobná agentúra
PPS	Poradensko-psychologické služby
PPU OPP KR PZ	policajný pohotovostný útvar odboru poriadkovej polície krajského riaditeľstva Policajného zboru
PPZ	Prezídium Policajného zboru
Pracovná skupina	Pracovná skupina pre tvorbu, implementáciu a vyhodnocovanie Národnej protidrogovej stratégie Slovenskej republiky
PZ	Policajný zbor
Rada EÚ	Rada Európskej únie
Rada	Rada vlády Slovenskej republiky pre protidrogovú politiku
REITOX	Medzinárodná informačná sieť o drogách a drogovej závislosti
RPPS	referáty poradensko-psychologických služieb úradov práce, sociálnych vecí a rodiny
RÚVZ SR	regionálne úrady verejného zdravotníctva SR
SIENA	komunikačný kanál Europolu
SM	Stála misia
SOCTA	hodnotenie hrozieb závažnej a organizovanej trestnej činnosti EÚ
SOI	Slovenská obchodná inšpekcia
SPODaSK	sociálnoprávna ochrana detí a sociálnej kurately
SR	Slovenská republika
Stratégia SR	Národná protidrogová stratégia Slovenskej republiky na obdobie rokov 2021-2025 s výhľadom do roku 2030
Stratégia EÚ	Protidrogová stratégia EÚ na obdobie 2013-2020
ŠDTP	štandardné diagnostické a terapeutické postupy pre liečbu závislosti od opioidov
Štatút	Štatút Rady
ŠÚKL	Štátny ústav pre kontrolu liečiv
TAD	školský prieskum Tabak-alkohol-drogy
TDI	klúčový indikátor dopytu po liečbe (Treatment Demand Indicator)
ÚKSUP	Ústredný kontrolný a skúšobný ústav poľnohospodársky v Bratislave
ÚMPS PPZ	Úrad medzinárodnej policajnej spolupráce PPZ
UNODC	Úrad pre drogy a kriminalitu Organizácie spojených národov
UOU PPZ	útvar osobitného určenia Prezídia Policajného zboru
Úrad PSVaR	úrady práce, sociálnych vecí a rodiny
Ústredie PSVaR	Ústredie práce sociálnych vecí a rodiny
ÚVZ SR	Úrad verejného zdravotníctva SR,
Uznesenie	Uznesenie vlády SR č. 380 z 10. júla 2013 k "návrhu Národnej protidrogovej stratégie Slovenskej republiky na obdobie rokov 2013 - 2020"
VÚDPaP	Výskumný ústav detskej psychológie a patopsychológie
WHO	Svetová zdravotnícka organizácia
zákon č. 139/1998 Z. z.	Zákon č. 139/1998 Z. z. o omamných látkach, psychotropných látkach a prípravkoch v znení neskorších predpisov
ZVJS	Zbor väzenskej a justičnej stráže

I. ÚVOD

Národná protidrogová stratégia Slovenskej republiky je základný strategický dokument Slovenskej republiky v oblasti protidrogovej politiky. **Národná protidrogová stratégia Slovenskej republiky na obdobie rokov 2013 – 2020 (ďalej len „NPS“)** je v poradí piatym dokumentom vlády Slovenskej republiky, ktorým v roku 1995 položila základy národnej protidrogovej politiky.

Vláda Slovenskej republiky sa svojou protidrogovou politikou hlási k medzinárodným dohodám Organizácie spojených národov (ďalej len „OSN“) o drogách, k Politickej deklarácii o základných princípoch znižovania dopytu po drogách z Osobitného zasadnutia Valného zhromaždenia OSN z júna 1998¹, k Politickej deklarácii a Akčnému plánu o medzinárodnej spolupráci, vedúcej k vytvoreniu komplexnej a vyváženej stratégie v rámci boja proti svetovému problému drog (Komisia pre narkotiká OSN, marec 2009²), k záverom Dublinskej konferencie o podobe budúcej protidrogovej stratégie Európskej únie a k programu Svetovej zdravotníckej organizácie (ďalej len "WHO") Zdravie pre všetkých v 21. storočí³.

Slovenská republika (ďalej len "SR") ako členský štát Európskeho spoločenstva pri tvorbe NPS rešpektovala všeobecný politický rámec a hlavné priority Európskej únie (ďalej len „EÚ“). V európskom kontexte, na obdobie rokov 2013 – 2020, určili členské štáty a inštitúcie EÚ rámec, účel a ciele protidrogovej politiky v stratégii⁴ - **Protidrogová stratégia EÚ na obdobie 2013-2020** (ďalej len "Stratégia EÚ"). Stratégia EÚ bola rozpracovaná do dvoch akčných plánov EÚ - **Akčného plánu EÚ na boj proti drogám na obdobie rokov 2013-2016⁵** a **Akčného plánu EÚ na boj proti drogám na obdobie rokov 2017-2020⁶**.

Spoločným základom národných stratégií a/alebo akčných plánov členských štátov je vyvážený prístup k znižovaniu ponuky drog a dopytu po drogách a preferencia hodnôt, na ktorých je EÚ založená: úcta k ľudskej dôstojnosti, sloboda, demokracia, rovnosť, solidarita, právny štát a ľudské práva.

NPS vychádzala zo zásad, ktoré sú zakotvené v legislatívnom rámci SR. Cieľom je chrániť a zvyšovať blaho spoločnosti a jednotlivcov, chrániť verejné zdravie, poskytovať vysoký stupeň bezpečnosti pre širokú verejnosť a zabezpečiť multidisciplinárny, integrovaný, vyvážený a faktami podložený prístup k drogovej problematike.

Cieľom priorít a opatrení bolo zaistiť ochranu ľudského zdravia, sociálnej stability a bezpečnosti, a to prostredníctvom uceleného, účinného a efektívneho vykonávania opatrení, intervencií a prístupov k zníženiu dopytu po drogách a ich ponuky na národnej úrovni, úrovni EÚ a medzinárodnej úrovni.

NPS vychádzala z poznatkov získaných pri vykonávaní predchádzajúcich protidrogových stratégií SR a súvisiacich akčných plánov, vrátane zistení a odporúčaní, ktoré vzišli z hodnotenia Národnej protidrogovej stratégie SR na obdobie rokov 2009 – 2012⁷, pričom zohľadňovala relevantný vývoj a iné opatrenia v oblasti protidrogovej politiky SR, na úrovni EÚ a na medzinárodnej úrovni.

Vláda SR svojím uznesením č.380 z 10. júla 2013 schválila návrh Národnej protidrogovej stratégie Slovenskej republiky na obdobie rokov 2013-2020⁸.

¹ https://www.emcdda.europa.eu/system/files/publications/971/EMCDDA_AR08_sk.pdf

² https://www.unodc.org/documents/drug-prevention-and-treatment/High-level_segment_Commission_on_Narcotic_Drugs_11-12_March_2209.pdf

³ http://www.szu.sk/userfiles/file/FVZ/Katedra%20riadenia/Zdravotna%20politika/zdravie_21.pdf

⁴ [https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SK/TXT/PDF/?uri=CELEX:52012XG1229\(01\)&from=EN](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SK/TXT/PDF/?uri=CELEX:52012XG1229(01)&from=EN)

⁵ [https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SK/TXT/PDF/?uri=CELEX:52013XG1130\(01\)&from=ES](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SK/TXT/PDF/?uri=CELEX:52013XG1130(01)&from=ES)

⁶ [https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SK/TXT/PDF/?uri=CELEX:52017XG0705\(01\)&from=EN](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SK/TXT/PDF/?uri=CELEX:52017XG0705(01)&from=EN)

⁷ https://www.cvtisr.sk/buxus/docs/prevenicia/nps09_12.pdf

⁸ <https://rokovania.gov.sk/RVL/Resolution/7071>

1.1. Situácia v oblasti drogovej problematiky pred prijatím NPS (v období rokov 1992 – 2013)

V roku 1992 sa SR (skladbou dostupných drog) postupne priblížila situácii v západoeurópskych krajinách. Stav v oblasti drog bol takmer rovnaký ako v ostatných krajinách EÚ. Toto obdobie bolo charakterizované nástupom **heroínovej vlny**, ktorá sa na scéne udržala zhruba do roku 2003. Na jednej strane sa SR stala súčasťou tzv. balkánskej cesty, ktorou drogy prechádzali z Turecka do západnej Európy. Na strane druhej sa heroín udomácnil aj priamo na našom trhu. Slovenskú drogovú scénu po roku 2000 charakterizoval trvalý nárast drogovej kriminality. Obchod bol pod kontrolou zahraničných organizovaných zločineckých skupín.

Českou metódou vyrobený **metamfetamín** sa v tomto období pod názvom „pervitín“ alebo aj český „**perník**“ rozšíril hlavne vo veľkých mestách. Domáca výroba metamfetamínu sa v Českej republike rýchlo transformovala na profesionálnu výrobu. Dobrá úroveň chemického a farmaceutického priemyslu produkujúceho látky, ktoré bolo možné zneužiť pri výrobe drog, rovnako prispela k ich šíreniu. Od roku 2004 bola zaznamenaná zvýšená výroba, distribúcia a užívanie metamfetamínu. Vyrábala sa v menšom množstve v domácich laboratóriách, v bytoch alebo v chatách na odľahlých miestach z liekov a liečiv obsahujúcich pseudoefedrín, alebo z prekurzorov s obsahom efedrínu pochádzajúcich zo zahraničia. V roku 2011 vydalo Ministerstvo zdravotníctva SR (ďalej len "MZ SR") odborné usmernenie, ktorým sa usmerňoval počet balení lieku s obsahom drogového prekurzora potrebných na jeden liečebný cyklus.

Po roku 2000 sa zvýšil medzi konzumentmi záujem o rastliny rodu *Cannabis* (*konopu*) pestované hydroponným spôsobom. Ďalšími drogami, ktoré sa objavili na našom trhu, boli **extáza a kokaín**. V roku 2007 sa do obchodovania s kokaínom zapájali aj občania pochádzajúci z Nigérie a okolitých afrických štátov, pričom slovenskí občania boli zneužívaní ako kuriéri.

V roku 2009 prišiel na trh nový, veľmi silný syntetický opiát **fentanyl**. V okolí Bratislavy bol distribuovaný ako heroín, ktorému bol podobný svojim účinkom, bol však štyridsaťnásobne silnejší.

1.2. Vývoj situácie v oblasti drogovej problematiky počas trvania NPS (v období rokov 2013 - 2020)

Drogová scéna SR reaguje na trendy vývoja európskej, resp. svetovej drogovej scény. V danom kontexte to bola predovšetkým produkcia kokaínu v krajinách Latinskej Ameriky, masívna ponuka nových psychoaktívnych látok (ďalej len "NPL"), ako aj prekurzorov a pre-prekurzorov na ich výrobu. Z pohľadu drogovej scény v SR dochádzalo kontinuálne k nárastu významu kuriérskych a zásielkových služieb a informačných a komunikačných technológií.

V popredí záujmu konzumentov omamných a psychotropných látok (ďalej len "OPL") na území SR boli v hodnotenom období **marihuana**, jej produkty a **metamfetamín**. Marihuana v SR pochádza z dvoch zdrojov, pestovaním na území SR a dovozom predovšetkým z Českej republiky.

Množstvá zaistených omamných a psychotropných látok a počty záchytov uskutočnených represívnymi zložkami potvrdzujú, že metamfetamín patrí spolu s marihuanou k najčastejšie zneužívaným omamným a psychotropným látkam u nás. V súvislosti s metamfetamínom je potrebné zdôrazniť, že ide o dlhodobo sledovaný rast záujmu páchatel'ov ako aj konzumentov tejto drogy v SR, čo potvrdzujú aj rastúce objemy zaisteného metamfetamínu v rokoch 2013 – 2020⁹.

Metamfetamín v SR pochádza z dvoch hlavných zdrojov, z produkcie na našom území a importu najmä z Českej republiky. V prípade metamfetamínu importovaného z Českej republiky boli kuriérmi a distribútormi nezriedka študenti pochádzajúci zo všetkých regiónov SR študujúci na niektorej z českých

⁹ MV SR:2014-2021. Správy o stave a vývoji drogovej scény na území SR. Bratislava: MV SR, 2014-2021

vysokých škôl, tzv. pendleri, vodiči zásobovania a pod. Objednávanie a distribúcia metamfetamínu sa tiež presunula do on-line priestoru, pričom na dovoz do SR boli zneužívané aj poštové a kuriérske služby.

Na územie SR prichádzali „skúsenejší“ českí „variči“, ktorí tu z pripravených látok pripravili vysoko kvalitný metamfetamín vo väčšom množstve. Častokrát bola časť pripraveného objemu drogy určená ako odmena pre nich, t.j. drogu pripravenú v SR následne previezli a distribuovali v Českej republike. Výrobou metamfetamínu vo väčšom množstve sa v SR zaoberali väčšinou organizované skupiny páchatel'ov. V snahe predísť odhaleniu, bola výroba rozdelená do viacerých cyklov. Po ukončení každého cyklu sa laboratórium na výrobu metamfetamínu sťahovalo na iné miesto. Týmto spôsobom páchatelia dokázali vyrobiť až niekoľko kg metamfetamínu s koncentráciou účinnej látky až do 80%.

Z dlhodobého hľadiska, na základe analýzy údajov o počte záchytov, množstve zaistenej drogy ako aj počte žiadateľov o liečbu a analýzy odpadových vôd je možné konštatovať, že v období rokov 2013-2020 nastal v SR nárast záujmu o **kokaín**. Obchodovanie s kokaínom na území SR bolo v uvedenom období aktivitou organizovaných skupín ako aj menších skupín jednotlivcov užívajúcich kokaín. Importovaný kokaín pochádzal z Holandska alebo Belgicka a koncentrácia sa pohybovala na úrovni cca 80% účinnej látky. Hoci z pohľadu slovenských odberateľov išlo o veľké zásielky v objeme 1 - 2kg, v porovnaní s odberateľmi z iných krajín (Nemecko, Španielsko a iné) išlo o malé množstvá. Dovoz kokaínu na územie SR prebiehal spravidla sprostredkované cez kontaktnú osobu, resp. distribútora z krajín Južnej Ameriky, pričom odber príslušného množstva kokaínu bol vopred zabezpečený.

Trestná činnosť v súvislosti s distribúciou **heroínu** bola na území SR páchaná organizovanými skupinami, ktoré sa často orientovali aj na nezákonné obchodovanie s inými OPL, najmä metamfetamínom. Pri obchodovaní s heroínom vo väčších objemoch zohrávala SR úlohu skôr tranzitnej a nie cieľovej krajiny. Dôvodom nízkeho záujmu užívateľov o heroín bola tiež aj jeho nízka kvalita pri pouličnom predaji. Dlhodobý pokles záujmu konzumentov o heroín odráža nástup generácie konzumentov, ktorí uprednostňujú látky so stimulujúcim efektom a minimálne invazívny spôsob užívania, t.j. tablety perorálne, šnupanie, fajčenie a pod. Medzi užívateľmi opiátov bol v hodnotenom období zaznamenaný záujem o lieky s obsahom opiátov, napr. Tramadol, Tramal, Tramadol Retard, Tramal Retard a náplasti s obsahom fentanylu, ktoré sú určené na potlačenie strednej až silnej bolesti a pod.

Hlavným zdrojom liečiv a látok s anabolickým a iným hormonálnym účinkom boli laboratória pôsobiace mimo územia SR, ktoré svoje produkty distribuovali predovšetkým prostredníctvom internetového predaja. Do ich distribúcie sa zapojili aj páchatelia, ktorí tieto látky dovážali zo zahraničia a následne ich tu na základe objednávky prostredníctvom rôznych aplikácií v informačných a komunikačných médiách distribuovali.

Konzumenti tohto druhu látok neberú do úvahy, resp. si neuvedomujú alebo nepripúšťajú zdravotné riziká vyplývajúce z ich užívania. Okrem de facto neznámeho zloženia a koncentrácie účinnej látky ako aj použitých prísad neakceptujú ani zdravotné účinky a negatívne dôsledky na ich zdravie.

Hlavné skupiny NPL tvoria fenyletylamíny, tryptamíny, piperazíny, katinóny, syntetické kanabinoidy a iné látky (rôzne syntetické alebo rastlinné psychoaktívne látky, ktoré nemusia patriť do žiadnej inej chemickej skupiny), prevažne s entaktogénnymi, stimulačnými či halucinogénnymi účinkami.

Obchodovanie so syntetickými drogami a NPL prebiehalo v rokoch 2013-2020 obdobným spôsobom ako u iných drog importovaných do SR. Najčastejšie boli dovážané z Holandska, Poľska alebo zakúpené prostredníctvom internetu. Syntetické drogy ako MDMA (extáza) a pod. boli dovážané do SR aj z Českej republiky, hoci zdrojovou krajinou mohlo byť napr. Holandsko. Aj tu sa prejavil efekt zatvárania hraníc a lockdowny v jednotlivých krajinách v roku 2020. Odberatelia, či už priami konzumenti alebo distribútori, sa orientovali na používanie informačných a komunikačných technológií a využívanie kuriérskych a poštových služieb.

NPL boli často predávané konzumentom pod všeobecným názvom ako extáza alebo legálna alternatíva kokaínu, metamfetamínu atď. Veľmi populárne boli aj syntetické kanabinoidy, označované v

niektorých skupinách užívateľov ako herba, imitujúce účinky marihuany, avšak s výrazne silnejším efektom. V prípade tzv. herby ide o sušený rastlinný materiál postriekaný rôznymi druhmi syntetických kanabinoidov v tekutej forme. Ide o lacnú drogu dovážanú najmä z Maďarska, ktorá bola populárna najmä medzi užívateľmi zo sociálne slabých skupín. Konzumáciu herby užívatelia kombinovali s rôznymi druhmi liekov alebo alkoholu rôznej kvality, čo vyvolávalo rôzne zdravotné ťažkosti u konzumentov.

Nebezpečenstvo NPL spočíva nielen v tom, že napodobňujú účinky „klasických“ OPL, ich účinky sú častokrát mnohonásobne silnejšie. Rizikom užívania NPL je aj fakt, že nie sú známe krátkodobé ani dlhodobé účinky ich užívania na ľudské zdravie, spôsob ich eliminácie v prípade predávkovania, ale v mnohých prípadoch ani ich presné zloženie. Okrem priameho ohrozenia života a zdravia konzumentov týchto látok, vysokú mieru rizika predstavovala aj environmentálna záťaž ako dôsledok nelegálnej výroby NPL. Pozostatky z výroby na mieste vo forme nelegálnej skládky, množstvo chemického a iného odpadu znečisťovali, prípadne ohrozovali a priamo ovplyvňovali životné prostredie. Samotný proces výroby je síce technologicky nenáročný, avšak do okolia, ovzdušia a vôd sa uvoľňuje množstvo nebezpečných látok. Vzhľadom na to, že výrobca manipuloval s výbušnými a vysoko horľavými chemikáliami, hrozilo v týchto prípadoch pri nedodržaní technologického postupu mimoriadne vysoké riziko výbuchu a vzniku požiaru.

Výrazným faktorom komplikujúcim analýzu trhu s drogami a možnosť efektívneho boja proti fenoménu NPL bol v hodnotenom období internet. Poskytovatelia webhostingových služieb ako aj služieb týkajúcich sa spracovania platieb napríklad v bitcoinoch alebo prostredníctvom platieb paysafe majú sídla v rôznych krajinách. Tento faktor výrazne komplikuje možnosti monitorovania finančných tokov a následné odhaľovanie výrobcov, prepravcov a ďalších článkov v reťazci nezákonného šírenia a spotreby NPL. NPL sú vo väčších objemoch primárne predávané a distribuované aj prostredníctvom tzv. darknetu¹⁰

Pokiaľ ide o **užívanie drog vo všeobecnej populácii**, dlhodobo realizované prieskumy preukázali, že v populácii 15-64 rokov dominuje marihuana. Jej zastúpenie je zreteľné najmä v mladších vekových skupinách 15-34 ročných, resp. 15-24 ročných. Ostatný prieskum užívania drog vo všeobecnej populácii v roku 2019, školské prieskumy Tabak-alkohol-drogy (ďalej len "TAD")²⁰¹⁸, a Projekt európskeho školského prieskumu o alkohole a iných drogách (ďalej len "ESPAD")²⁰¹⁹ v absolútnych číslach signalizujú síce vysokú prevalenciu užívania marihuany, ale v porovnaní s predchádzajúcimi cyklami prieskumov je užívanie marihuany stabilizované.

Doplnková metóda analýzy odpadových vôd v čistiarniach odpadových vôd vo vybraných lokalitách potvrdzuje informácie získané operatívno – pátracou činnosťou Policajného zboru (ďalej len "PZ"), množstiev zaistených OPL, prekursorov a pre-prekursorov, počtov záchytovej ako aj údaje týkajúce sa dopytu závislých osôb po liečbe, tzv. indikátor TDI.

Kľúčový indikátor dopytu po liečbe (Treatment Demand Indicator - ďalej len "TDI"), ako indikátor harmonizovaný s medzinárodnými kritériami podľa metodiky Európskeho monitorovacieho centra pre drogy a drogovú závislosť (ďalej len "EMCDDA") sleduje Národné centrum zdravotníckych informácií (ďalej len "NCZI")¹¹ na základe štruktúrovaného zberu údajov od poskytovateľov zdravotnej starostlivosti. Dáta poukazovali na kontinuálny nárast počtu liečených. Najčastejšie sa v rokoch 2013-2019 liečili muži, vo vekovom rozpätí 30-39 rokov a primárnym dôvodom liečby boli problémy so stimulačnými drogami, osobitne metamfetamínom (pervitínom). O druhé, resp. tretie miesto sa striedavo uchádzali pacienti liečení pre problémy s heroínom a marihuanou. V roku 2019 užívatelia stimulačných drog predstavovali zo všetkých liečených 42,7 %, v prevažnej väčšine sa jednalo o užívateľov pervitínu. Liečba užívateľov bola kontinuálne na vzostupe od roku 2009.

¹⁰ *MV SR:2014-2021. Správy o stave a vývoji drogovej scény na území SR. Bratislava.*

¹¹ *Drogová závislosť – liečba užívateľa drog (nczisk.sk)*

Podkladmi pre **klúčový indikátor problémového užívania drog (Problem Drug Use - ďalej len PDU)** sú :

1) údaje o liečených užívateľoch (k dispozícii zo zdrojov NCZI); vo všeobecnosti sa pod problémovými užívateľmi rozumejú užívatelia drog injekčným spôsobom a súčasne dlhodobí užívatelia akejkolvek inej drogy.

2) údaje o klientoch tzv. nízkoprahových organizácií zameraných na osoby užívajúce OPL, ktorých poslaním je prispievať k znižovaniu škodlivých dôsledkov užívania drog. V roku 2019 sa znovu zaviedli odhady¹² problémových užívateľov heroínu¹³ a metamfetamínu. Časť skupiny problémových užívateľov drog tvoria okrem ľudí so závislosťou aj užívatelia bez závislosti od drog. V prípade závislosti jednak takí, čo sa chcú liečiť, a veľkú časť tvoria na druhej strane aj takí, čo síce majú závislosti, ale liečbu nežiadajú. Nižší dopyt a i objektívna potreba liečby je u tých v skupine PDU, ktorí užívajú drogy bez závislosti. Tieto skutočnosti je potrebné brať do úvahy pri použití indikátora na plánovanie liečebných kapacít a iných podporných služieb.

Kľúčový indikátor monitorovania úmrtí v súvislosti s drogami (Drug Related Deaths - ďalej len "DRD"), je zacielený na monitorovanie úmrtí užívateľov opioidov, stimulancií a viacerých drog súčasne (polyúzus). DRD bol sledovaný na území SR z dvoch hľadísk. Jednak boli zisťované priame úmrtia zapríčinené intoxikáciou drogami, t.j. osoby umreli v dôsledku predávkovania alebo v dôsledku správania pod vplyvom drogy. Údaje sa získavali zo špeciálneho forenzného registra (Úradu pre dohľad nad zdravotnou starostlivosťou) a boli toxikologicky potvrdené. Ako príčina úmrtia sa v čase intoxikácie u týchto osôb preukázali najčastejšie opiody a menej stimulačné drogy. Od roku 2010 sa počet úmrtí z počtu 20 osôb zvýšil na 32 v roku 2018 a 34 v roku 2019¹⁴. Z kontrolovaných psychoaktívnych látok podľa zákona o omamných a psychotropných látkach sú síce najčastejšie sa vyskytujúcimi pri fatálnych intoxikáciách lieky benzodiazepíny, tie ale nie sú súčasťou DRD. Obdobne, ako sa v tejto súvislosti nesledujú úmrtia súvisiace s legálnou psychoaktívnou látkou - smrteľné otravy alkoholom.

Druhým aspektom sledovaným v rámci DRD bola celková úmrtnosť liečených užívateľov drog pre závislosť od všetkých psychoaktívnych látok (okrem alkoholu) bez ohľadu na príčinu smrti. Dlhodobé sledovanie tejto stránky DRD sledoval Inštitút drogových závislostí v Centre pre liečbu drogových závislostí Bratislava. Z liečených pacientov pre závislosť od drog bratislavského Centra pre liečbu drogových závislostí (ďalej len "CPLDZ BA") v priebehu obdobia 1999-2019 zomrelo 238 pacientov, čo bolo 5% zo všetkých dohľadaných pacientov (5399). Najväčšiu časť zomretých v absolútnom počte tvorili pacienti liečení pre závislosť od opioidov, ale relatívna mortalita bola najväčšia v skupine pacientov liečených pre závislosti od sedatív a hypnotík a od prchavých látok. Zistenia sledovania DRD preukázali fakt, že užívatelia kontrolovaných látok (drog) so závislosťou majú vysokú mieru predčasnej mortality v mladšom veku ako je tomu v celkovej populácii.

Kľúčový indikátor infekčných ochorení súvisiacich s drogami (Drug Related Infectious Diseases - ďalej len "DRID") sledoval zmenu trendov výskytu jednotlivých krvou prenosných infekčných chorôb ako HIV/AIDS, HCV, HBV, syfilis, medzi užívateľmi v liečbe.

Pre potreby systematického sledovania vývoja situácie v časových radách bolo pre koncentrovanie najvyššieho počtu pacientov a kapacitné možnosti zvolené pre sentinelovú metódu najväčšie špecializované CPLDZ BA. V posledných rokoch v sentinelovom monitorovaní nebol zistený žiadny indikovaný nový pacient infekciou HIV vstupujúci do liečby kvôli závislosti od drog. Aj výskyt hepatitídy B (HBV) a syfilis počíta každoročne len niekoľkými ojedinelými prípadmi a nepoukazuje na epidemické šírenie v subpopulácii užívateľov drog. Výskyt týchto infekcií je stabilizovaný na výrazne nízkej úrovni. Najrozšírenejším krvou prenosným infekčným ochorením medzi pacientmi v liečbe dlhodobo zostáva infekcia vírusom hepatitídy C.

¹² Matematicko-štatistické modely /metódy napr. ITR (In-Treatment-Rate, Network Scale Up Method)

¹³ V roku 2019 sa pre problémy s heroínom liečilo 658 osôb. Odhad takýchto osôb s problémovým užívaním heroínu v celej populácii je v intervale od 3046 do 5525, stredná hodnota 2208 – t.j. len pri strednej hodnote odhadu a tendencii užívateľov riešiť problémy s heroínom liečbou by bol dopyt po liečbe trojnásobný. THANKI D: 2020. Štandardná tabuľka ST 7 pre REITOX/EMCDDA 7.

¹⁴ ŠIDLO J: 2020. Štandardné tabuľky ST 5, ST 6 pre REITOX/EMCDDA.

HCV infekcia u injekčných užívateľov drog v CPLDZ BA oscilovala v posledných rokoch okolo hodnoty 50% bez tendencie k poklesu.

1.3. Východiská pre tvorbu NPS

Rada Európskej únie (ďalej len "Rada EÚ") v decembri 2012 prijala Stratégiu EÚ a následne schválila Akčný plán EÚ na boj proti drogám na obdobie rokov 2013-2016, v ktorom boli rozpracované a konkretizované oblasti pôsobnosti protidrogovej politiky vymedzené v prijatej stratégii.

V nadväznosti na vyššie uvedené, akcentujúc dôležitosť protidrogovej politiky, vláda SR prijala uznesením č. 380 zo dňa 10. júla 2013 NPS, kde boli stanovené priority v boji proti drogám v rámci SR. Pri tvorbe NPS boli zohľadňované aktuálne problémy a potreby, ktoré sa v uvedenom období identifikovali v drogovej oblasti v SR, a to:

- narastajúci trend polyvalentného užívania psychoaktívnych látok¹⁵⁾ vrátane kombinácie nelegálnych látok s legálnymi, akými sú alkohol alebo kontrolované lieky na predpis,
- trend nárastu užívania stimulantov, najmä pervitínu, iných syntetických drog amfetamínového typu, ako aj experimentovania s NPL (derivátmi syntetických kanabinoïdov a katiónov),
- potreba zabezpečiť osobitnú, efektívnu kontrolu liekov na predpis, s obsahom psychoaktívnych látok a drogových prekurzorov,
- napriek poklesu injekčného užívania pretrvával medzi vnútrožilovými užívateľmi drog značný výskyt ochorení prenášaných krvou, najmä vírusu hepatitídy C,
- pretrvávanie potenciálnych rizík nových nákaz HIV a iných infekčných ochorení v dôsledku rizikového správania užívateľov drog,
- potreba zvýšiť kvalitu, rozsah a diverzifikáciu služieb na zníženie dopytu po drogách (prevencia, liečba, resocializácia a harm reduction) na platforme jednotných štandardov poskytovaných služieb,
- potreba riešiť užívanie drog prostredníctvom prístupu založeného na integrovanej špecializovanej zdravotnej starostlivosti, zameriavajúc sa pritom okrem iného na komorbiditu,
- rastúca dynamika trhu s nelegálnymi drogami a NPL, predovšetkým v oblasti ich výroby, pašovania, distribúcie a obchodovania s nimi,
- globalizácia nelegálneho trhu s drogami a prekurzormi, ktorú urýchľuje používanie komunikačných a informačných technológií,
- novelizácia legislatívnych predpisov s cieľom efektívnejšieho využívania trestnoprávných postihov v prípadoch menej závažných drogových trestných činov, najmä zvýšeným využívaním alternatívnych trestov,
- primeraná integrácia opatrení a služieb vo väzenstve na znižovanie rizík súvisiacich s užívaním drog,
- potreba predchádzať tomu, aby prekurzory, pre-prekurzory²⁾ a ďalšie kľúčové chemické látky, ktoré sa používajú pri nelegálnej výrobe drog, unikali z legálneho obchodného prostredia na nelegálny trh a potreba zabrániť zneužívaniu chemických látok, ktoré sa používajú ako riediace prímеси,
- riešenie nedostatočného legislatívneho a inštitucionálneho ukotvenia podpory, výkonu a koordinácie protidrogovej politiky a multidisciplinárneho prístupu k drogovej problematike na národnej úrovni vo väzbe na požiadavky a legislatívu EÚ,
- potreba využívať nové metódy získavania informácií o drogovej problematike.

II. OBSAH NPS

NPS bola štruktúrovaná okolo **dvoch oblastí** protidrogovej politiky:

- zníženie dopytu po drogách,
- zníženie ponuky drog

¹⁵⁾ Termínom „psychoaktívne látky“ sú myslené akékoľvek omamné a/alebo psychotropné látky.

²⁾ Termínom „pre-prekurzory“ a „ďalšie kľúčové chemické látky“ sú myslené chemikálie, ktoré môžu byť využité k výrobe prekurzorov, potrebných na výrobu drog.

a okolo **troch prierezových tém:**

- koordinácia,
- medzinárodná spolupráca,
- výskum, informácie, monitorovanie a hodnotenie.

2.1. Zníženie dopytu po drogách

Zníženie dopytu po drogách zahŕňala škálu opatrení, medzi ktoré patrila: prevencia (environmentálna, univerzálna, selektívna a indikovaná), včasné odhaľovanie a intervencie, znižovanie rizík a škôd, liečba, rehabilitácia, opätovné sociálne začlenenie a uzdravenie.

Cieľom NPS v tejto oblasti bolo:

- predchádzať škodlivému užívaniu a zneužívaniu drog a vzniku závislostí od psychoaktívnych látok,
- prispieť k zníženiu miery užívania nelegálnych drog a iných psychoaktívnych látok,
- predchádzať zdravotným, sociálnym rizikám a škodám, ktoré súvisia s užívaním drog, znížiť ich prostredníctvom integrovaného, multidisciplinárneho a na faktoch založeného prístupu a pomocou presadzovania a zabezpečovania súladu medzi opatreniami predovšetkým v oblasti zdravia, v sociálnej oblasti, v oblasti vzdelávania a presadzovania práva,
- zamerať prevenciu na rizikové vývinové obdobia, v ktorých sa začínajú užívať psychoaktívne látky - bez ohľadu na ich právny status.

2.2. Znižovanie ponuky drog

Medzi opatrenia v oblasti znižovania ponuky drog patrí: predchádzanie trestnej činnosti súvisiacej s drogami a jej potlačanie, najmä pokiaľ ide o organizovanú drogovú trestnú činnosť vrátane medzinárodnej, a to prostredníctvom spolupráce v oblasti presadzovania práva, odhaľovania nelegálnej výroby a distribúcie drog a prekurzorov, konfiškácie príjmov pochádzajúcich z drogovej trestnej činnosti, vyšetrovania a kontroly hraníc.

Cieľom NPS v tejto oblasti bolo: prispieť k zníženiu dostupnosti nelegálnych drog, NPL a zneužívania prekurzorov a to odhaľovaním nových pašeráckych ciest a modus operandi pri výrobe, pašovaní a obchodovaní s nelegálnymi drogami a prekurzormi, posilnením medzinárodnej spolupráce pri rozkladaní medzinárodných organizovaných skupín, ktoré sú zapojené do nelegálnej výroby drog a obchodovania s nimi, efektívneho využívania nástrojov trestného práva, ako aj účinného presadzovania práva.

2.3. Prierezová téma: koordinácia

Cieľom koordinácie v oblasti protidrogovej politiky SR bolo zabezpečiť synergie, komunikáciu a účinnú výmenu informácií a názorov na podporu cieľov politiky a zároveň nabádať na aktívnu politickú diskusiu a analýzu vývoja a výziev v oblasti zneužívania drog na národnej úrovni, na úrovni EÚ a na medzinárodnej úrovni.

Koordinácia je potrebná na regionálnej a národnej úrovni, medzi inštitúciami v rámci SR, medzi členskými krajinami v rámci EÚ a ďalšími príslušnými európskymi orgánmi a občianskou spoločnosťou.

2.4. Prierezová téma: medzinárodná spolupráca

Globálny charakter drogového fenoménu vyžaduje spoluprácu s členskými štátmi EÚ a príslušnými medzinárodnými organizáciami v zmysle zásad spoločnej/zdieľanej zodpovednosti a komplexného, vyváženého a na faktoch založeného prístupu riešení drogovej problematiky – znižovaní dopytu po drogách a znižovaní ponuky drog.

2.5. Prierezová téma: informácie, výskum, monitorovanie a hodnotenie

Cieľom NPS v oblasti informácií, výskumu, monitorovania a hodnotenia bolo prispieť k lepšiemu porozumeniu všetkých aspektov drogovej problematiky a účinkov jednotlivých opatrení a poskytnúť tak podkladové materiály na účely politiky a opatrení.

Zároveň bolo snahou prispieť aj k lepšiemu šíreniu výsledkov monitorovania, výskumu a hodnotenia na národnej úrovni a úrovni EÚ prostredníctvom harmonizácie metodík, vytváraním sieťových štruktúr a užšou spoluprácou.

III. NPS - AKČNÉ PLÁNY

V nadväznosti na bod B.1. Uznesenia vlády SR č. 380 z 10. júla 2013 k "návrhu Národnej protidrogovej stratégie Slovenskej republiky na obdobie rokov 2013 - 2020" (ďalej len Uznesenie") a na Akčný plán EÚ na boj proti drogám na obdobie rokov 2013-2016, rozpracovali dotknuté subjekty NPS do akčných plánov na obdobie rokov 2013-2016.

V júli 2017 Rada EÚ schválila Akčný plán Európskej únie na boj proti drogám na obdobie rokov 2017 – 2020. Na základe nominácií dotknutých rezortov a subjektov bola na MZ SR vytvorená **Pracovná skupina pre tvorbu, implementáciu a vyhodnocovanie Národnej protidrogovej stratégie Slovenskej republiky** (ďalej len "Pracovná skupina"), ktorú vedie Odbor koordinácie protidrogovej stratégie a monitorovania drog MZ SR (ďalej len OKPSMD"). Výsledkom činnosti pracovnej skupiny bol aj Akčný plán realizácie Národnej protidrogovej stratégie Slovenskej republiky na obdobie rokov 2017 – 2020 .

IV. PLNENIE UZNESENIA

Na základe Uznesenia bodu B.3. boli každoročne jednotlivými subjektmi predkladané Rade vlády Slovenskej republiky pre protidrogovú politiku (ďalej len "Rada") odpočty plnení hore uvedených akčných plánov.

V rámci plnenia bodu B.4. Uznesenia vzala vláda SR dňa 22. marca 2017 na vedomie "**Strednodobé vyhodnotenie plnenia úloh v oblasti protidrogovej politiky za obdobie rokov 2013-2016**"¹⁶ . V súlade so Štatútom Rady¹⁷ (ďalej len Štatút") Čl. 5, vzala vláda SR dňa 13. januára 2016 na vedomie "**Informáciu o realizácii protidrogovej politiky v Slovenskej republike v rokoch 2013-2014 v súlade s Národnou protidrogovou stratégiou Slovenskej republiky na obdobie rokov 2013-2020**"¹⁸.

Následne, v súlade so Štatútom vzala vláda SR dňa 18. decembra 2019 na vedomie "**Informáciu o realizácii protidrogovej politiky v Slovenskej republike v rokoch 2017-2018 v súlade s Národnou protidrogovou stratégiou Slovenskej republiky na obdobie rokov 2013-2020**"¹⁹.

V. PARTICIPUJÚCE SUBJEKTY NPS

Na základe uznesenia vlády SR č. 610/2012 z 31. októbra 2012 o prenose pôsobností v oblasti protidrogovej politiky a monitoringu drogovej situácie v SR, sa od roku 2013 stal gestorom protidrogovej politiky minister zdravotníctva SR (v spomínanom období to bola ministerka zdravotníctva). V nadväznosti na uvedené bol vytvorený poradný, koordinačný, iniciatívny a kontrolný orgán vlády SR vo veciach protidrogovej politiky vo verejnom záujme - **Rada vlády Slovenskej republiky pre protidrogovú politiku**.

¹⁶<https://rokovania.gov.sk/RVL/Searching?SearchText=UV-12538%2F2017&SearchInDocuments=false>

¹⁷ <https://www.health.gov.sk/Clanok?statut-rady-vlady-sr-pre-protidrogovu-politiku>

¹⁸ <https://rokovania.gov.sk/RVL/Searching?SearchText=UV-43161%2F2015&SearchInDocuments=false>

¹⁹ <https://rokovania.gov.sk/RVL/Searching?SearchText=UV-30373%2F2019&SearchInDocuments=false>

5.1. Rada vlády Slovenskej republiky pre protidrogovú politiku

Rada je kľúčovým orgánom pre riadenie drogovej problematiky, pôsobí na zvyšovanie účinnosti opatrení v protidrogovej oblasti tým, že koordinuje jednotlivé protidrogové aktivity všetkých zainteresovaných ústredných orgánov štátnej správy, ostatných orgánov štátnej správy, organizácií a inštitúcií. Predsedom Rady je minister zdravotníctva SR. Vláda SR schválila svojím uznesením č. 215/2013 Štatút a ustanovila Radu vymenovaním jej členov. Počas fungovania Rady sa ukázala potreba aktualizácie Štatútu, týkajúca sa predovšetkým členstva v Rade, príprav zasadnutia a ustanovovania poradných skupín Rady. Na základe uvedeného vláda SR schválila uznesením č.10 z 13. januára 2016 nový Štatút Rady²⁰. Podpredsedami Rady sú minister spravodlivosti SR a minister školstva, vedy, výskumu a športu SR. Ďalšími členmi Rady sú minister vnútra SR; minister financií SR; minister zahraničných vecí a európskych záležitostí SR; minister práce, sociálnych vecí a rodiny SR; minister hospodárstva SR; generálny prokurátor SR; splnomocnenec vlády SR pre rozvoj občianskej spoločnosti.

5.2. Charakteristika participujúcich subjektov v rámci Stratégie 2013

Medzi participujúce subjekty v zmysle Uznesenia – MZ SR, Ministerstvo vnútra SR (ďalej len MV SR"), Ministerstvo financií SR (ďalej len MF SR"), Ministerstvo zahraničných vecí a európskych záležitostí SR (ďalej len MZVEZ SR"), Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny SR (ďalej len MPSVR SR"), Ministerstvo školstva, vedy, výskumu a športu SR (ďalej len MŠVVŠ SR"), Ministerstvo spravodlivosti SR (ďalej len MS SR"), Ministerstvo hospodárstva SR (ďalej len MH SR"), Ministerstvo kultúry SR (ďalej len MK SR"), Ministerstvo obrany SR (ďalej len MO SR"), Ministerstvo pôdohospodárstva a rozvoja vidieka SR (ďalej len MPRV SR"). Nad rámec uznesenia vlády SR č.380/2013 boli doplnené ďalšie subjekty a to generálny prokurátor SR, splnomocnenec vlády SR pre rozvoj občianskej spoločnosti, NCZI.

5.2.1. Ministerstvo zdravotníctva Slovenskej republiky

Gestorom drogovej problematiky SR je MZ SR, minister zdravotníctva SR súčasne predsedá Rade. Výkonným orgánom Rady je **OKPSMD**. OKPSMD okrem funkcie výkonného orgánu Rady navrhuje zásadné smery a priority rozvoja štátnej protidrogovej politiky a plní úlohy medzirezortného/nadrezortného koordinátora v protidrogovej oblasti. OKPSMD vykonáva súbor odborných, koncepcných, metodických a organizačných činností na úseku drogovej problematiky na národnej a medzinárodnej úrovni. Na základe spolupráce s EMCDDA vypracováva a predkladá informačné výstupy pre potreby EÚ. OKPSMD sa člení na Oddelenie koordinácie protidrogovej stratégie (ďalej len OKPS") a Oddelenie monitorovania drog - Národné monitorovacie centrum pre drogy (ďalej len "NMCD"). **OKPS** okrem zabezpečenia činnosti Rady je zodpovedný za tvorbu základného dokumentu protidrogovej politiky štátu - Národnej protidrogovej stratégie SR. Metodicky riadi a koordinuje realizáciu stratégií vo vzťahu k iným ústredným orgánom štátnej správy, samosprávy a tretiemu sektoru. Pripravuje podklady do návrhov zákonov a iných právnych predpisov v protidrogovej oblasti. Zabezpečuje plnenie záväzných dokumentov prijatých na úrovni EÚ v oblasti drog a drogových závislostí.

NMCD je od roku 2002²¹ zodpovedné za monitorovanie národnej situácie v oblasti drog podľa štandardných kritérií nastavených v rámci *medzinárodnej informačnej siete o drogách a drogovej závislosti (ďalej len "REITOX")*. REITOX spravuje **EMCDDA**, NMCD je národným referenčným bodom (focal point) tejto siete. Súčasne plní funkciu **národného** koordinátora drogového informačného systému, rozvíja aktivity, ktoré podporujú jeho vytváranie na národnej úrovni. V rámci monitorovania drogovej situácie v SR sú prostredníctvom NMCD zhromažďované a analyzované dáta podľa kľúčových indikátorov EMCDDA.

V rámci plnenia NPS, OKPS v spolupráci s hlavným odborníkom pre medicínu drogových závislostí MZ SR a ďalšími odborníkmi rezortu zdravotníctva vypracovalo **Akčný plán realizácie Národnej protidrogovej stratégie Slovenskej republiky na obdobie rokov 2013 – 2016 v rezorte zdravotníctva a Akčný plán realizácie Národnej protidrogovej stratégie Slovenskej republiky na obdobie rokov 2017 – 2020 v rezorte zdravotníctva.**

²⁰ [vestnik-2016 statut .pdf](#)

²¹ v rámci prístupových rokovaní k EÚ

MZ SR v rámci uvedených akčných plánov plnilo viacero úloh, a to :

- a) koordinovalo a metodický riadilo pri zostavovaní a odpočítaní NPS a jej akčných plánov; spolupracovalo s tretím sektorom; medzinárodná angažovanosť,
- b) liečba (psychiatrická liečba, doliečovanie, rehabilitácia, realizácia súdom nariadenej liečby, zabezpečenie liečebnej starostlivosti tzv. program čistej liečby, program substitučnej liečby); epidemiologické sledovanie kľúčových indikátorov monitorovania drogovej problematiky; koordinácia činnosti celoštátneho informačného systému; špecializovaná prevencia vzniku infekčných, krvou prenosných ochorení u vnútrožilových užívateľov drog; zabezpečenie univerzálnej prevencie.

V rámci medzinárodnej spolupráce je MZ SR kontaktným bodom Úradu pre drogy a kriminalitu Organizácie spojených národov (ďalej len "UNODC"). UNODC má mandát na podporu krajín pri vykonávaní troch dohovorov OSN o drogách: *Jednotný dohovor o omamných látkach z roku 1961, zmenený a doplnený protokolom z roku 1972; Dohovor o psychotropných látkach z roku 1971; Dohovor proti nedovolenému obchodovaniu s omamnými a psychotropnými látkami z roku 1988.* Na základe týchto dohovorov UNODC pomáha členským štátom pri vypracúvaní ich vnútroštátnych právnych predpisov o drogách s cieľom vytvoriť referenčný právny rámec pre danú tému na vnútroštátnej, regionálnej a globálnej úrovni. MZ SR aktívne spolupracuje na dodržiavaní uvedených dohovorov a to aj prostredníctvom **Zákona č. 139/1998 Z. z. o omamných látkach, psychotropných látkach a prípravkoch v znení neskorších predpisov** (ďalej len "zákon č. 139/1998 Z. z."). Podľa § 3 ods.1 tohto zákona sa v SR zaraďujú do zoznamu OPL. NPL na základe rozhodnutia UNODC, právne záväzných aktov EÚ, alebo na základe odôvodneného podnetu MZ SR. Všetky vymenované možnosti sú v súlade so spomenutými tromi dohovormi OSN. MZ SR má svoje zastúpenie a aktívne sa zúčastňuje na činnosti Horizontálnej pracovnej skupiny pre drogy Rady EÚ (ďalej len „HDG“), EMCDDA, Pompidou Group pri Rade Európy a ďalších medzinárodných inštitúcií.

Zdravotníctvo plní nezastupiteľné úlohy i vo všeobecnej, primárnej prevencii užívania drog, či už sa jedná o Úrad verejného zdravotníctva SR (ďalej len "ÚVZ SR"), alebo preventívne programy realizované lekármi v klinickej praxi. Zdravotná starostlivosť pre užívateľov, ktorí majú problémy s drogami je zabezpečovaná v pevne stanovenej sieti zdravotníckych zariadení MZ SR - v špecializovanej ambulantnej starostlivosti pedopsychoiatrami, psychiatrami a na oddeleniach špecializovanej psychiatrickej starostlivosti. **Odvykacia, vyššie špecializovaná liečba** je poskytovaná v špecializovaných adiktologických ambulanciách, na oddeleniach pre liečbu závislostí v rámci všeobecných psychiatrických nemocníc a v **Centrách pre liečbu drogových závislostí** (ďalej len "CPLDZ"). Tam sú realizované i programy substitučnej liečby pre závislosti od opiátov. Systém psychiatrickej zdravotnej starostlivosti vykonáva aj súdom nariadené protitoxikomanické liečby u odsúdených ambulantnou a ústavnou formou. Zdravotníctvo zabezpečuje liečbu pacientov intoxikovaných drogami. **Zdravotná záchranná služba, urgentné oddelenia nemocníc** sú v rámci poskytovania neodkladnej zdravotnej starostlivosti prevenciou fatálnych predávkovaní v prvej línii.

Okrem liečby plní zdravotníctvo aj významné úlohy, ktoré sú okrem pomoci samotným pacientom dôležité pre ochranu verejného zdravia celej populácie. Poskytovanie vzdelávania užívateľom drog, výmena injekčných striekačiek, substitučná liečba, testovanie na zisťovanie a liečbu krvou prenosných ochorení u užívateľov, to všetko sú programy realizované zdravotníkmi na znižovanie zdravotných rizík a následkov u užívateľov drog.

Súdne lekárstvo spolu so špecialistami pre liečbu závislostí a zdravotníkmi v urgentnej medicíne poskytujú informácie do Systému včasného varovania pred novými syntetickými drogami (Early Warning System, ďalej len „EWS“) pri zisťovaní rozširovania užívania NPL, ako aj nových foriem zneužívania existujúcich psychoaktívnych látok. Zisťujú informácie o úmrtiach v súvislosti s užívaním drog. Špecialisti liečiaci pacientov so závislosťami od drog sú zdrojom informácií pre sledovanie trendov poukazujúcich na závažné zdravotné dopady užívania drog v spoločnosti – (TDI, DRD, DRID) – harmonizované a porovnateľné v rámci EÚ prostredníctvom EMCDDA.

5.2.2. Ministerstvo vnútra Slovenskej republiky

Dňa 1.12.2012 vznikla v rámci reorganizácie PZ Národná kriminálna agentúra Prezídia Policajného zboru (ďalej len "NAKA PPZ"). V rámci jej organizačnej štruktúry boli zriadené samostatné národné jednotky, ktorých primárnou úlohou bolo odhaľovanie a vyšetrovanie trestných činov v oblasti korupcie, finančných a ekonomických trestných činov, extrémizmu, terorizmu ako aj OPL a prekurzorov. V nasledujúcom období sa Národná protidrogová jednotka NAKA PPZ zameriavala na odhaľovanie najzávažnejších prípadov drogovej trestnej činnosti, vrátane drogovej trestnej činnosti s medzinárodným prvkom, medzinárodnú spoluprácu s partnerskými zložkami rôznych krajín, medzinárodnými organizáciami na európskej ako aj svetovej úrovni. Taktiež spolupracovala s národnými rezortnými a mimorezortnými partnermi.

V hodnotenom období rokov 2013 – 20 sa uskutočnili viaceré organizačné zmeny v štruktúrach NAKA PPZ. Od 1. 10. 2019 pôsobí v organizačnej štruktúre NAKA PPZ protidrogová centrála NAKA PPZ zahŕňajúca oddelenie koordinácie a policajno-colnej spolupráce a oddelenie operatívnej ochrany letísk.

V súčasnej organizačnej štruktúre je protidrogová centrála národnej kriminálnej agentúry Prezídia Policajného zboru (ďalej len "PDC NAKA PPZ") gestorom protidrogovej problematiky v rezorte MV SR. V rámci svojich aktivít sa zameriava na:

- zabezpečovanie plnenia úloh vyplývajúcich z európskej ako národnej protidrogovej stratégie boja proti drogám,
- spoluprácu s operatívnymi oddeleniami NAKA PPZ a ďalšími zložkami zaoberajúcimi sa bojom proti drogám v rámci organizačnej štruktúry PPZ a MV SR,
- koordinačné činnosti a zabezpečenie plnenia úloh vyplývajúcich zo zákona č. 331/2005 Z. z. (§ 5 ods. 2) o orgánoch štátnej správy vo veciach drogových prekurzorov,
- zabezpečenie medzinárodnej spolupráce s orgánmi presadzujúcimi právo,
- zabezpečenie medzinárodnej spolupráce na operatívnej úrovni s partnerskými zložkami,
- poskytovanie relevantných informácií na národnej ako aj medzinárodnej úrovni, vrátane poskytovania podkladov pre strategické správy Európskeho policajného úradu so sídlom v Haagu (ďalej len "Europol"), Agentúry Európskej únie pre justičnú spoluprácu v trestných veciach (ďalej len "Eurojust"), UNODC, EMCDDA atď.,
- odhaľovanie farmaceutickej trestnej činnosti,
- zber údajov o cenách OPL, prekurzorov a pre-prekurzorov,
- analýzy záznamov o cestujúcich leteckých spoločnosti operujúcich na území SR pravidelnými leteckými linkami ako aj tzv. „privat jets“,
- výkon služobných činností prioritne zameraných najmä na oblasť zásielok, tzv. CARGO,
- realizáciu medzinárodných projektov, napr.: CO3DIL, Systém, Zavedenie nástrojov a metód pre boj proti drogovej a farmaceutickej kriminality a pod.,
- realizáciu preventívnych aktivít,
- legislatívne činnosti, napr.: návrhy noviel zákona č. 139/1998 Z. z. a pod.

Príslušníci PZ v súvislosti s bojom proti drogám sa na všetkých úrovniach organizačnej štruktúry zameriavajú na plnenie úloh v oblasti znižovania ponuky OPL, prekurzorov a pre-prekurzorov, vyšetrovaním drogovej trestnej činnosti a odhaľovaním a rozkladáním organizovaných zločineckých skupín páchajúcich drogovú trestnú činnosť aj v súvislosti s inými bezpečnostnými hrozbami.

V súvislosti s činnosťou medzirezortného expertného koordinačného orgánu pre boj so zločinnosťou bola vydaná a schválená Metodika zásahu v prípade výskytu nebezpečných látok pre pracovnú skupinu protichemickeho zabezpečenia NAKA PPZ. Do Plánu výcviku PPZ bola taktiež zaradená úloha týkajúca sa špeciálnej chemickej prípravy príslušníkov PZ, v rámci ktorej boli uskutočnené tri inštruktážno-metodické zamestnania. Členovia pracovnej skupiny protichemickeho zabezpečenia NAKA PPZ, príslušníci útvaru osobitného určenia Prezídia Policajného zboru (ďalej len "UOU PPZ") a vybraných útvarov a Hasičského a záchranného zboru (ďalej len "HaZZ"), inštruktori policajného pohotovostného útvaru odboru poriadkovej polície krajského riaditeľstva Policajného zboru (ďalej len "PPU OPP KR PZ"), mobilnej zásahovej jednotky odboru hraničnej a cudzineckej polície (ďalej len "MZJ OHCP") Sobrance, Kriminalistický a expertízny

Hodnotiaca správa o plnení úloh vyplývajúcich z Národnej protidrogovej stratégie SR za obdobie rokov 2013-2020.

ústav Policajného zboru (ďalej len "KEÚ PZ"), chemické laboratórium Civilnej ochrany (ďalej len "KCHL CO") Jasov a Slovenská technická univerzita Bratislava sa zúčastnili zamestnaní zameraných na manipuláciu s toxickými, chemickými a rádioaktívnymi látkami, služobné zákroky v laboratóriách na výrobu OPL a prekurzorov.

Úlohy orientované na znižovanie dopytu po drogách sú v rámci činností PPZ plnené oddelením komunikácie a prevencie PPZ. Taktiež aktivity okresných úradov a okresných úradov pôsobiacich v sídle kraja sa orientujú na prevenciu kriminality a znižovanie dopytu po drogách.

S cieľom zabezpečiť plnenie NPS rezortom vnútra bol vypracovaný ***Akčný plán boja proti drogám v rezorte Ministerstva vnútra Slovenskej republiky na obdobie rokov 2013-2016 a Akčný plán boja proti drogám v rezorte Ministerstva vnútra Slovenskej republiky na obdobie rokov 2017-2020.***

Medzi najdôležitejšie ciele patrilo:

- znižovanie ponuky OPL a prekurzorov so zameraním na NPL v súlade s vývojom národnej ako aj európskej a globálnej drogovej scény,
- znižovanie dopytu po OPL a prekurzoroch,
- rozvoj spolupráce a koordinácie nielen na vnútrorezortnej, ale aj národnej, európskej a globálnej úrovni,
- legislatívne zmeny vyplývajúce z vývoja slovenskej a európskej drogovej scény,
- skvalitňovanie zberu, analýzy a spracovania údajov ako aj monitoringu a hodnotenia získaných informácií.

Na plnení predmetných úloh sa zúčastnili zložky PZ vykonávajúce represívne, ako aj preventívne aktivity, krajské úrady a ďalšie organizačné súčasť MV SR.

5.2.3. Ministerstvo financií Slovenskej republiky

MF SR v oblasti boja proti drogám plní úlohy vyplývajúce z jeho postavenia ústredného orgánu štátnej správy pre ***oblasť colníctva***. Plnenie úloh v oblasti boja proti nedovolenému dovozu, vývozu a tranzitu OPL a ich prekurzorov zabezpečuje ***finančná správa*** (ďalej len "FS"). Ťažisko aktivít MF SR (v rámci NPS) v oblasti boja proti drogám sa zameriavalo prostredníctvom činnosti FS na aktivity v oblasti znižovania ponuky, koordinácie a spolupráce s orgánmi štátnej a verejnej správy, medzinárodnej spolupráce a intenzívnej komunikácie so subjektmi tretieho sektora, najmä v oblasti informovanosti, výskumu a hodnotenia. Hlavným zámerom opatrení realizovaných v rezorte financií bolo zefektívniť výkon ***operatívno-pátracej činnosti*** v rámci územia SR ako aj na vonkajšej hranici EÚ. Aktívna stratégia boja proti pašovaniu OPL a ich prekurzorov má zásadný dopad na organizované skupiny páchajúce predmetnú trestnú činnosť v oblasti dostupnosti OPL na vnútornom trhu a ovplyvňuje aj ponúkané množstvo a cenu týchto látok na čiernom trhu.

5.2.4. Ministerstvo zahraničných vecí a európskych záležitostí Slovenskej republiky

MZVEZ SR sa prostredníctvom Stálych misí (ďalej len "SM") SR pri OSN vo Viedni, New Yorku a Ženeve podieľalo na prehlbovaní spolupráce a súčinnosti s UNODC so sídlom vo Viedni, Komisiou pre omamné látky (ďalej len "CND"), Medzinárodnou radou pre kontrolu narkotík (ďalej len "INCB"), WHO a s ďalšími relevantnými inštitúciami. SM zabezpečovali aktívnu komunikáciu a informovanosť o aktuálnych otázkach medzi relevantnými rezortmi a medzinárodnými inštitúciami zaoberajúcimi sa drogovou problematikou.

5.2.5. Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny Slovenskej republiky

MPSVR SR realizovalo úlohy v oblasti znižovania dopytu po drogách najmä v oblasti sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately (ďalej len „SPODaSK“), pričom podporné protidrogové

aktivity rezortu boli realizované v celej oblasti sociálnej inklúzie (poskytovanie sociálnych služieb, pomoci v hmotnej núdzi atď.). Bližšie v kapitole č.6.1. Zníženie dopytu po drogách, odpočet činností: MPSVR SR.

5.2.6. Ministerstvo školstva, vedy, výskumu a športu Slovenskej republiky

MŠVVŠ SR plnilo v rámci NPS priority v oblasti **znižovania dopytu po drogách**. V rámci uvedeného boli realizované aktivity v oblasti prevencie s cieľom **zvýšiť vek prvoužívateľov psychoaktívnych látok** a prispieť k zníženiu počtu drogových závislých mladých ľudí, ako aj k znižovaniu škôd spôsobených užívaním, resp. zneužívaním drog. Realizácia prevencie drogových závislostí v rezorte školstva bola zameraná **na výchovu a vzdelávanie** (v predškolskej výchove, v školskom systéme, ako aj pri mimoškolskej a záujmovej činnosti); aktívnu ochranu detí a žiakov pred sociálno-patologickými javmi; odbornú psychologickú, preventívnu a poradenskú starostlivosť; spoluprácu s rodičmi a zákonnými zástupcami detí a žiakov a na reedukáciu a resocializáciu.

V oblasti regionálneho školstva boli ciele NPS zakomponované do inovovaných **štátnych vzdelávacích programov** prostredníctvom profilu absolventa príslušného stupňa vzdelávania, v ktorom bola formulovaná požiadavka, aby každý žiak - absolvent základnej a strednej školy chápal dôležitosť ochrany svojho zdravia a uprednostňoval základné princípy zdravého životného štýlu vo svojom každodennom živote.

MŠVVŠ SR každoročne pripravovalo a uverejňovalo odporúčania pre školy a školské zariadenia v rámci tzv. **Pedagogicko-organizačných pokynov** (resp. v **Sprievodcovi školským rokom**), napr. taxatívne vymedziť v školskom poriadku preventívne opatrenia proti užívaniu a šíreniu legálnych a nelegálnych drog v škole; realizovať prevenciu drogových závislostí a prevenciu delikvencie a kriminality ako integrálnu súčasť výchovno-vzdelávacieho procesu; venovať zvýšenú pozornosť odbornej garancii programov a vopred si preveriť ponúkané preventívne aktivity a programy s cieľom predísť prípadnému nežiaducemu vplyvu laických a neodborných aktivít, ako aj škodlivému vplyvu kultov, siekt či extrémistických organizácií na deti a žiakov; pripraviť a realizovať opatrenia na ochranu detí a žiakov pred všetkými formami fyzického alebo psychického násillia, poškodenia alebo zneužitia, zanedbávania alebo nedbalého zaobchádzania, týrania alebo vykorisťovania vrátane sexuálneho zneužívania a detskej pornografie. Odporúčal sa aj priebežný monitoring správania sa detí a zabezpečenie primeraných opatrení na ich ochranu v prípade podozrenia na porušovanie ich zdravého osobnostného vývinu. Zdôrazňovala sa aj potreba spolupráce vedenia školy a zákonných zástupcov dieťaťa so školským psychológom a odbornými zamestnancami príslušného centra pedagogicko-psychologického poradenstva a prevencie (ďalej len "CPPPaP").

5.2.7. Ministerstvo spravodlivosti Slovenskej republiky

MS SR v rámci NPS kladlo dôraz na obmedzenie šírenia užívania drog v spoločnosti, vzniku škôd s tým spojených, na poškodzovanie zdravia spôsobeného užívaním drog a obchodovaním s nedovolenými drogami a inými návykovými látkami. V rámci svojej činnosti zhromažďovalo relevantné podnety a podklady zaoberajúce sa problematikou protidrogovej legislatívy na základe ktorých sa pripravujú legislatívne návrhy týkajúce sa predmetnej problematiky.

MS SR spolupracovalo pri plnení úloh so Zborom väzenskej a justičnej stráže (ďalej len "ZVJS"), kde boli realizované úlohy v oblastiach zníženia dopytu po drogách a zníženia ponuky drog. ZVJS v úzkej spolupráci s príslušnými odbormi MS SR, ako výkonná zložka protidrogovej problematiky v rezorte spravodlivosti, realizoval v rámci ústavov na výkon väzby, ústavov na výkon trestu odňatia slobody a nemocníc pre obvinených a odsúdených, opatrenia v oblasti zníženia dopytu po drogách a zníženia ponuky drog, ktoré sa stali súčasťou aj „**Hlavných úloh zboru**“.

Úlohou ZVJS v oblasti znižovania dopytu po drogách bolo zamedzenie prieniku nekontrolovateľného šírenia drog do ústavov, organizovanie metodických a výučných programov pre príslušníkov ZVJS formou cyklického vzdelávania, zabezpečenie osvetovo-vzdelávacích, kultúrno-osvetových a iných aktivít zameraných na prevenciu užívania drog, zabezpečenie vykonávania súdom

uloženého protitoxikomanického a protialkoholického ochranného liečenia, zabezpečenie spolupráce s probačnými a mediačnými úradníkmi pri zaobchádzaní s odsúdenými vo výstupných oddieloch, zabezpečenie ďalšieho prevádzkovania a rozširovania bezdrogových zón. V oblasti znižovania ponuky po drogách ZVJS využíval služobných psov a testovacie skriningové sady na zachytávanie drog smerujúcich do ústavov.

5.2.8. Ministerstvo hospodárstva Slovenskej republiky

MH SR je jedným z orgánov štátnej správy, ktorý v rámci svojej pôsobnosti kontroluje dodržiavanie zákona č. 331/2005 Z. z. o orgánoch štátnej správy vo veciach drogových prekurzorov a eviduje a vyhodnocuje hlásenia prevádzkovateľov a používateľov o medzinárodnom obchode s určenými látkami a o uvádzaní určených látok na trh. V súlade s osobitnými predpismi vydáva, dočasne pozastavuje a zrušuje povolenia na dovoz a vývoz určených látok a vydáva predvývozné oznámenia.

Údaje zo spracovaných ročných hlásení prevádzkovateľov a používateľov, ako aj údaje o ich dovozoch a vývozočoch sú súčasťou ročnej správy o drogových prekurzoroch - FORM D, ktoré SR poskytuje Európskej komisii (ďalej len "EK") a následne aj INCB v súlade s Dohovorom OSN vo Viedni. Na základe získaných údajov z hlásení MH SR vypracováva podnety na výkon kontrol u prevádzkovateľov/ používateľov.

S cieľom skvalitnenia a zefektívnenia riešenia problémov ochrany pred drogami na celoeurópskej úrovni, MH SR aktívne spolupracuje s príslušnými kompetentnými orgánmi členských krajín EÚ poverenými pre oblasť drogových prekurzorov.

5.2.9. Ministerstvo kultúry Slovenskej republiky

MK SR naplňalo ciele NPS najmä prostredníctvom organizácií vo svojej zriaďovateľskej pôsobnosti, ktoré zabezpečujú aktivity súvisiace aj s (proti)drogovou problematikou, a to najmä v oblasti **prevencie zameranej predovšetkým na cieľovú skupinu detí a mládeže**. Najčastejšie išlo o organizovanie kultúrno-osvetových aktivít, ktorých cieľom je zmysluplné trávenie voľného času s dôrazom na výchovu k prosociálnosti a prokultúrnosti. Rovnako bola pozornosť zameraná na neformálne vzdelávanie a publikačnú činnosť. Dôležitým poslaním MK SR je nastavením relevantného právneho rámca **ochraňovať maloletých pred nevhodnými obsahmi audiovizuálnych diel**. S ohľadom na osobitosti jednotlivých vekových skupín, a to uplatňovaním **Jednotného systému označovania programov v audiovizuálnych službách**, ktorého kontrolu uplatňovania vykonáva Rada pre vysielanie a retransmisiu²², ako aj uplatňovania špecifik reklamy (zákaz reklamy tabakových výrobkov a regulovaná reklama na alkohol) v audiovizuálnych službách.

5.2.10. Ministerstvo obrany Slovenskej republiky

Naplňanie cieľov NPS bolo v pôsobnosti MO SR realizované predovšetkým v oblasti **znižovania dopytu po drogách** a v prierezovej téme - informácie, výskum, monitorovanie a hodnotenie. Dôraz sa kládol na realizáciu **vzdelávania** profesionálnych vojakov, zamestnancov a kadetov so zameraním na predchádzanie užívania drog a rizík s tým spojených. Cieľom vzdelávacích aktivít bolo formovať pozitívne postoje profesionálnych vojakov, zamestnancov a kadetov k zdravému životnému štýlu a prispievať k uvedomeniu si negatívnych dopadov užívania drog na ich osobné životy, pracovný výkon a trestnoprávne dôsledky ich užívania.

5.2.11. Ministerstvo pôdohospodárstva a rozvoja vidieka Slovenskej republiky

MPRV SR v súlade zákonom č. 139/1998 Z. z. ako aj osobitnými predpismi (nariadenie Európskeho parlamentu a Rady EÚ č. 1307/2013, delegované nariadenie EK č. 639/2014 a vykonávacie nariadenie EK č. 809/2014) **kontroluje zaobchádzanie s OPL** v rámci svojej rezortnej pôsobnosti. Medzi opatrenia v oblasti **znižovania ponuky drog** v podmienkach rezortu patrí **odhalovanie nelegálneho pestovania rastlinných**

²² [správy - Rada pre vysielanie a retransmisiu \(rvr.sk\)](#) – právny rámec

drog v rámci výkonu štátnej správy na úseku OPL pri dohľade nad zneškodňovaním zvyškov porastu maku siateho alebo konopy, makovej slamy a nad pestovaním konopy siatej. Na základe Vyhlášky č. 365/2007 Z. z. MPRV SR, ktorou sa ustanovujú podrobnosti o vykonávaní odrodových skúšok pestovaných rastlín, patrí mak siaty a konopa siata medzi plodiny, u ktorých **Ústredný kontrolný a skúšobný ústav poľnohospodársky v Bratislave** (ďalej len "ÚKSUP") vykonáva technologické rozborov pri registrácii odrôd maku siateho:

- v makovine (v suchej slame-tobolka a časť stonky) obsah morfinu, obsah kodeínu, obsah tebaínu, obsah narkotínu, v úrode semena obsah oleja, obsah mastných kyselín.

ÚKSUP vykonáva monitoring pestovania a narábania s makom siatym po zbere, monitoring nad konopou siatou a monitoring nad pestovaním nelegálnej konopy indickej (*Cannabis indica*). V súvislosti s podmienkami pestovania konopy siatej podľa legislatívy EÚ, **Pôdohospodárska platobná agentúra** (ďalej len „PPA“) v rámci dohľadu nad pestovaním konopy siatej spolupracuje s ÚKSUP, ktorý zabezpečuje vyhodnotenie merateľných ukazovateľov zaobchádzania s OPL. Všetky úkony a zistenia súvisiace s dohľadom nad legálnym pestovaním konopy siatej sú vyhodnocované a spracované v informačnom administratívnom a kontrolnom systéme. Na základe výstupu sú skontrolované všetky plochy obsiate konopou siatou.

ÚKSUP realizuje u vybraných žiadateľov odber reprezentatívnych vzoriek konopy siatej na určenie obsahu tetrahydrokanabinolu v odrodách a vykonáva kontroly nelegálneho pestovania konopy siatej. V prípade zistenia sa táto skutočnosť oznamuje orgánom činným v trestnom konaní.

VI. PLNENIE JEDNOTLIVÝCH OBLASTÍ A PRIEREZOVÝCH TÉM PROTIDROGOVEJ POLITIKY NPS

6.1. Zníženie dopytu po drogách

Hlavná priorita: Podpora a rozvoj širokej škály rovnako dôležitých, navzájom sa posilňujúcich a významovo rovnako dôležitých opatrení, medzi ktoré patria: prevencia (environmentálna, univerzálna, selektívna a indikovaná), včasné odhaľovanie a intervencie, znižovanie rizík a škôd, liečba, rehabilitácia, opätovné sociálne začlenenie a vyliečenie.

Ciele:

- Predchádzať užívaniu drog a oddialiť začatie ich užívania.
- Prispieť k merateľnému zníženiu miery užívania nelegálnych drog a iných psychoaktívnych látok.
- Zabezpečiť dostupnosť liečenia drogových závislostí a rehabilitácie s cieľom obmedziť užívanie nelegálnych drog s cieľom opätovného sociálneho začlenenia do spoločnosti.
- Predchádzať zdravotným a sociálnym rizikám a škodám, ktoré súvisia s užívaním drog a znížiť ich prostredníctvom integrovaného multidisciplinárneho a na faktoch založeného prístupu a pomocou presadzovania a zabezpečovania súladu medzi opatreniami predovšetkým v oblasti zdravia, v sociálnej oblasti, v oblasti vzdelávania a presadzovania práva.
- Zamerať prevenciu na rizikové vývinové obdobia, v ktorých sa začínajú užívať psychoaktívne látky – bez ohľadu na ich právny status.

Zapojené subjekty: MZ SR, MŠVVŠ SR, MPSVR SR, MPRV SR, MO SR, MS SR, MK SR, MH SR, MV SR.

Odpočet činností:

MZ SR: V oblasti zníženia dopytu po drogách boli plnené viaceré aktivity.

Liečba: Cieľom opatrení v oblasti liečby bolo zabezpečenie dostupnosti liečby pre ľudí, ktorí mali problémy s drogami tak, aby viedla k zvyšovaniu a udržaniu vyššej kvality ich zdravia a života a redukovala riziká

predčasných úmrtí v dôsledku užívania drog. Po organizačnej stránke bola liečba realizovaná v kompetencii dvoch rezortov: MZ SR a MS SR. V rezorte spravodlivosti bola vykonávaná vo väzenských zariadeniach. Po odbornej, metodologickej stránke sa v oboch rezortoch riadila smernicami MZ SR. V zariadeniach v rezorte MZ SR väčšina pacientov žiadala o liečbu na základe vlastného rozhodnutia, liečili sa dobrovoľne. Výnimku tvorila menšia časť, ktorí boli odsúdení na ochranné protitoxikomanické liečenie v podmienkach civilných poskytovateľov zdravotnej starostlivosti. Liečba ľudí s problémom závislosti bola a je uskutočňovaná pod vedením lekárov so špecializáciou v psychiatrii v spolupráci s klinickými psychológmi, liečebnými pedagógmi, sestrami a ďalšími zdravotníckymi pracovníkmi v samostatných všeobecných psychiatrických ambulanciách, v špecializovaných ambulanciách pre liečbu závislostí, v ústavných zdravotníckych zariadeniach, či už na psychiatrických oddeleniach všeobecných nemocníc, alebo na oddeleniach v špecializovaných psychiatrických nemocniciach, kde niektoré z nich majú vyčlenené špeciálne lôžka pre liečbu závislostí. Komplexnú starostlivosť so zameraním na liečbu závislostí ako ambulantnú, ako aj ústavnú s možnosťou následnej rehabilitačnej starostlivosti poskytujú špecializované CPLDZ. Štátom zriadené CPLDZ tiež poskytujú možnosť substituenej udržiavacej liečby metadónom a buprenorfinom pre pacientov so závislosťou od opiátov, patria do základnej siete poskytovateľov zdravotnej starostlivosti určenej MZ SR. Ide o multimodálne zariadenia s viacerými navzájom prepojenými programami. Celá paleta spomenutých zariadení poskytuje detoxifikáciu ako aj nadväzujúcu liečbu závislosti od drog. Podľa zriaďovateľa sú všetky organizačné formy špecializovaných poskytovateľov zdravotnej starostlivosti pre liečbu závislostí buď štátnymi, alebo neštátnymi zariadeniami. Vo všetkých zariadeniach, ktoré majú zmluvy so zdravotnými poisťovňami je liečba hrazená z prostriedkov verejného zdravotného poistenia.

Menšia časť pacientov využíva možnosť pokračovania po liečbe formou rezidenčnej následnej starostlivosti v resocializácii, ktorá je v gescii MPSVR SR. V resocializačných zariadeniach je bežne časť nákladov alebo i celá výška nákladov hrazená zo zdrojov zo strany ich klientov. Hlavným účelom je sociálna reintegrácia klientov ako súčasť komplexného prístupu k prevencii možných recidív. Potreba komplexnosti špecializovanej diagnostiky a terapie závislostí bola v priebehu rokov hodnoteného obdobia posilnená narastajúcim trendom súčasného užívania viacerých psychoaktívnych látok, kontrolovaných drog, ale často i v kombinácii s alkoholom, ako aj súčasne sa vyskytujúcej závislosti od nich - polytoxikománie a vo zvýšenom dopyte po liečbe pri kombinácii diagnózy závislosti od drog s inou závažnou duševnou poruchou chorobného charakteru. Stúpajúci počet takýchto na liečbu náročných pacientov bol registrovaný najmä v CPLDZ a vo vybraných ústavných psychiatrických zariadeniach.

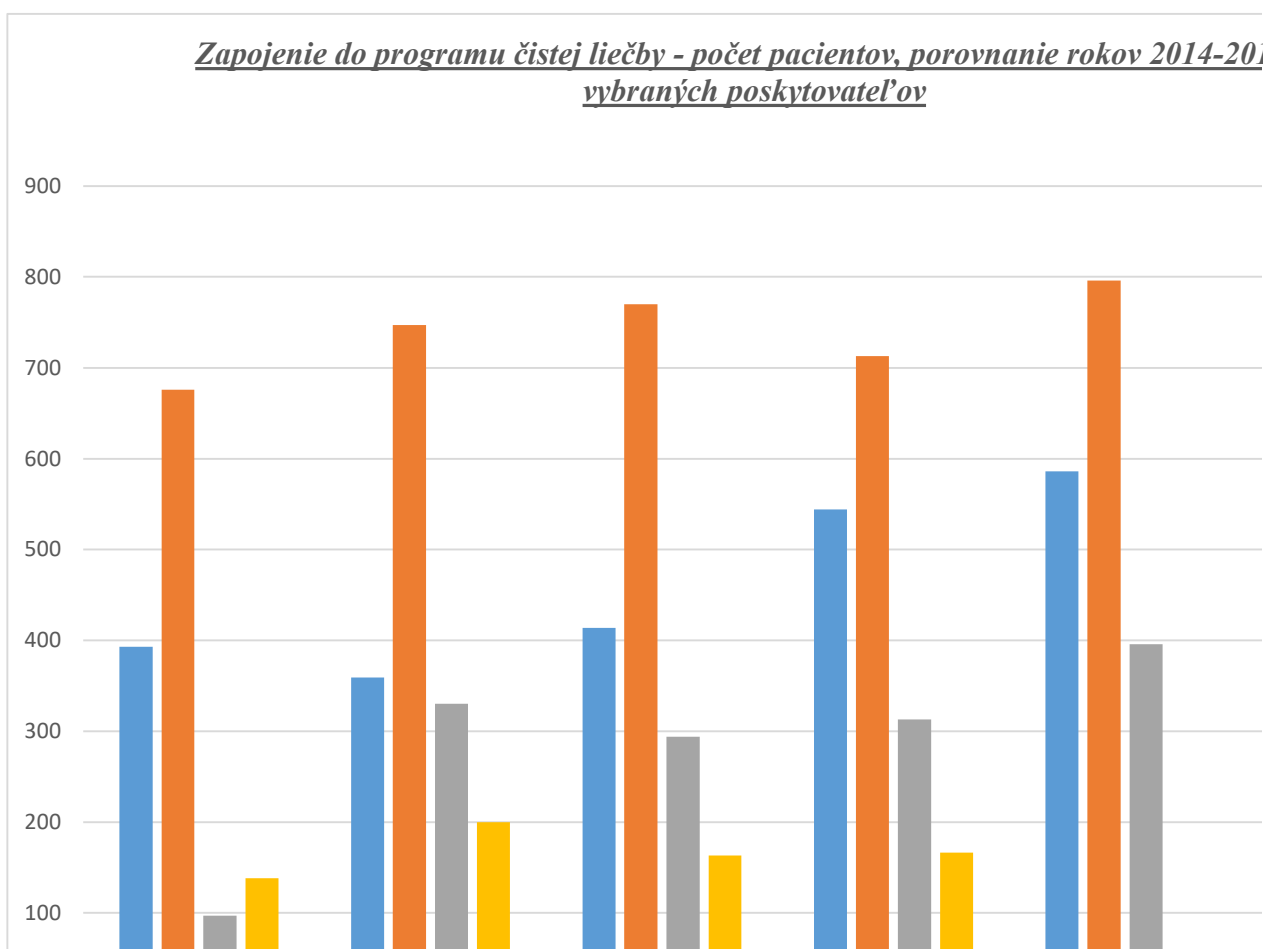
Najvyšší podiel liečených užívateľov drog sa koncentroval medzi mladými ľuďmi vo veku 20 – 34 rokov. U mladistvých žien do 19 rokov prevažovala liečba spojená s užívaním stimulancií, zatiaľ čo u mužov tejto vekovej skupiny išlo najčastejšie o užívateľov kanabisu. U 40 - a viacročných mužov dominovala liečba užívateľov opiátov, kým ženy tejto vekovej kategórie vyhľadali liečbu zo závislosti od hypnotík a sedatív. Pokračoval pokles podielu injekčných užívateľov drog. Podľa územia trvalého pobytu, najviac liečených užívateľov drog bolo z Bratislavského a Trnavského kraja. Najvyšší počet liečených užívateľov drog bol z radov nezamestnaných, čo tvorilo polovicu zo všetkých liečených. Z hľadiska najvyššej úrovne ukončeného vzdelania boli na prvom mieste pacienti so základným ukončeným vzdelaním, na druhom mieste so stredným bez maturity, nasledovali pacienti so stredným vzdelaním s maturitou.

Tzv. čistá liečba pozostáva z dvoch fáz; detoxifikácie a z vlastnej liečby závislosti zameranej na prevenciu recidív užívania drog. Jej hlavným cieľom je dosiahnutie stabilnej, kontinuálnej abstinencie.

Tabuľka č. 1 - Zapojenie do programu čistej liečby pre závislosť od drog - počet pacientov, porovnanie rokov 2014-2019 u vybraných poskytovateľov

Rok	CPLDZ B. Bystrica	CPLDZ BA	CPLDZ Košice	OLÚP Predná Hora
2014	393	676	97	138
2015	359	747	330	200
2016	414	770	294	163
2017	544	713	313	166
2018	586	796	396	0
2019	619	737	338	157

Graf č.1: Zapojenie do programu čistej liečby pre závislosť od drog - počet pacientov, porovnanie rokov 2014-2019 u vybraných poskytovateľov

Substitučná liečba - Program udržiavacej substitučnej liečby bol poskytovaný v súlade s Európskou medicínskou agentúrou schválenými liekmi v SR a to dvoma preparátmi s účinnou látkou buprenorfin a metadon HCL. Buprenorfin - parciálny agonista opioidových receptorov bol predpisovaný v tabletovej forme v kombinácii s naloxonom na tzv. opiátový recept špecialistami psychiatrami v ambulantných podmienkach (ale s prísnyim režimom výdaje v špecializovaných CPLDZ). Program metadónovej udržiavacej liečby patril k štandardným lekárskeym liečebným prostriedkom indikovaným na liečbu pacientov so závislosťou od opiátov, predovšetkým od heroínu. Substitučná udržiavacia liečba patrí k intervenciám znižovania rizík spojených s užívaním drog, tzv. harm-reduction, a to rizík poškodení zdravia v dôsledku užívania opiátov, akými sú fatálne predávkovania, infekcie spôsobené krvou prenosnými ochoreniami

Hodnotiaca správa o plnení úloh vyplývajúcich z Národnej protidrogovej stratégie SR za obdobie rokov 2013-2020.

získanými pri nesterilnej aplikácii drog injekčnými užívateľmi, ale nemenej závažný je i fakt, že slúži aj na redukciiu trestnej činnosti a následne i trestov v dôsledku kriminálneho správania súvisiaceho so získavaním a užívaním drog.

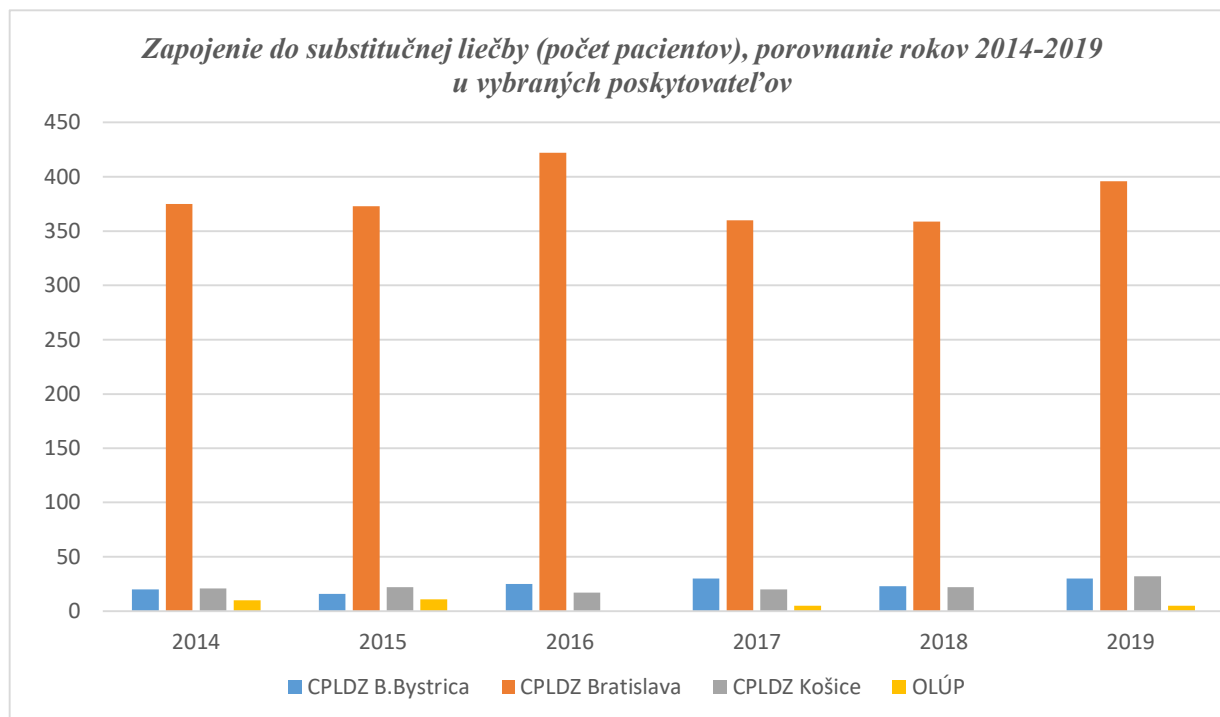
Program je považovaný za jeden z prostriedkov zvýšenia kvality života pacientov, ktorý je pre väčšinu z nich len medzistupňom k úplnému uzdraveniu sa zo závislosti od opiátov. Hlavným cieľom je zvýšenie kvality života, zdravia u pacienta so závislosťou cestou úplnej eliminácie užívania opiátov, alebo ich významnej redukcie, zníženie kriminality, zamedzenie šírenia krvou prenosných infekčných ochorení, zníženie počtu úmrtí.

Všeobecne je za optimálnu dobu zotrvania v substitučnej liečbe považovaná doba najmenej 12 mesiacov a podmienkou jej efektívneho ukončenia je plná abstinencia od užívania ilegálnych drog so súčasnou zmenou životného štýlu, znovunadobudnuté bezpečné rodinné zázemie, trvalé pracovné zaradenie - plnohodnotná sociálna reintegrácia.

V rokoch 2018 - 2019 pracovala skupina expertov na návrhu štandardných diagnostických a terapeutických postupov (ďalej len "ŠDTP) pre liečbu závislosti od opioidov. ŠDTP boli v roku 2019 schválené MZ SR a sú podkladom správnej medicínskej praxe pre všetkých poskytovateľov. Cieľom bolo harmonizáciou implementácie terapeutických postupov zabezpečenie platného kvalitného štandardu liečby pre pacientov so závislosťou od opioidov.

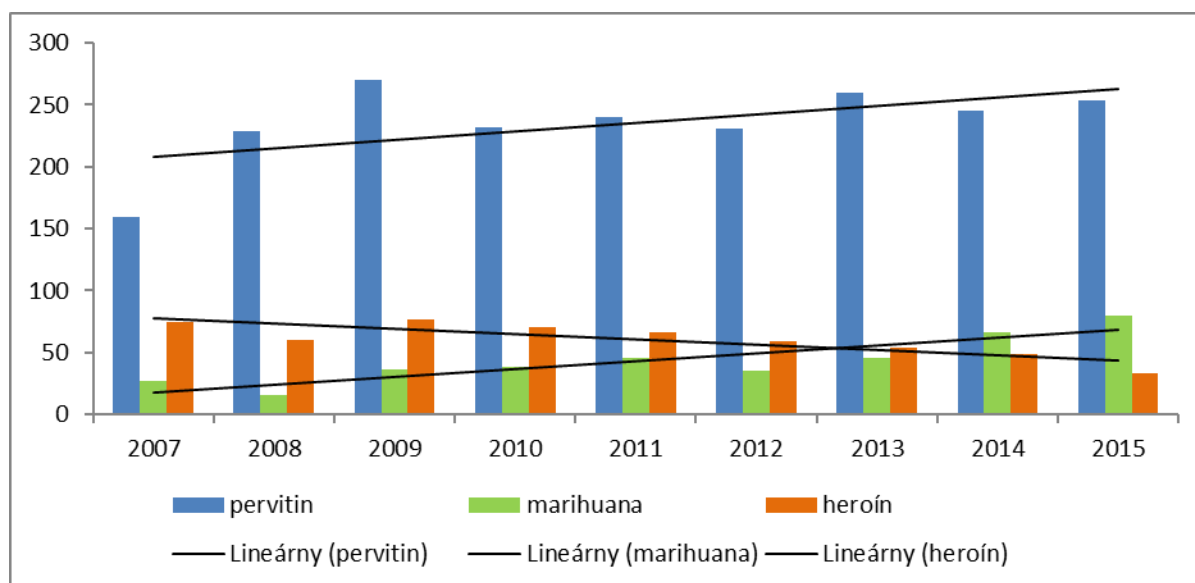
Tabuľka č. 2 (Graf č.2) : Zapojenie do substitučnej liečby (počet pacientov), porovnanie rokov 2014-2019 u vybraných poskytovateľov

Rok	CPLDZ B. Bystrica	CPLDZ BA	CPLDZ Košice	OLÚP Predná Hora
2014	20	375	21	10
2015	16	373	22	11
2016	25	422	17	0
2017	30	360	20	5
2018	23	359	22	0
2019	30	396	32	5

Psychiatrická rehabilitácia a resocializácia : Významnú súčasť tvorí pre časť pacientov následná starostlivosť, psychiatrická rehabilitácia a doliečovanie ambulantnou formou v rámci socioterapeutických klubov, alebo pobytovou formou v resocializačných zariadeniach. Nadväzuje vo forme následnej starostlivosti na základnú liečbu závislosti realizovanú v liečebno-preventívnej starostlivosti. Pôsobnosť a činnosť rezidenčných resocializačných centier bola legislatívne ukotvená v zákone o sociálnoprávnej ochrane detí a sociálnej kuratele, ktorého gestorom je MPSVR SR. Počet klientov resocializácie dlhodobo rastie, najfrekvencovanejším dôvodom využívania služieb resocializácie bol dlhodobo alkohol, nasledovaný prioritnou nelegálnou drogou pervitínom, kanabisom, polyvalentným užívaním. Iba u klientov s trvalým bydliskom v Bratislavskom kraji dominoval heroín.

Graf č.3 Štruktúra klientov resocializácie v troch najčastejšie zastúpených primárnych látkach, ktoré boli dôvodom využívania služieb resocializácie v rokoch 2007-2015 (Zdroj: Prieskumy NMCD 2008-2016)

Realizácia súdom nariadenej liečby: Inštitút súdom nariadených protitoxikomanických liečení pre užívateľov drog, ktorí v súvislosti s ich závislosťou páchali trestnú činnosť patrí k intervenciám v Európskej stratégii boja proti drogám, ktorá je v rámci EÚ pre SR do značnej miery špecifická. Ide o represívno-terapeutické opatrenie nariaďované súdom. Hlavným cieľom, tohto ochranného opatrenia bola, v intenciách trestného zákona, ochrana spoločnosti. Súdom nariadená liečba je represívnym prostriedkom, ktorý má cestou liečby závislosti prispieť k redukcii rizika opakovania trestnej činnosti odsúdených.

V uvedenom období väčšinu súdom nariadenej protitoxikomanickej a protialkoholickéj liečby tvorili pacienti mužského pohlavia, priemerný vek pacientov bol 35 rokov, 80-90 % tvorila ambulantná forma liečby, protitoxikomanická liečba tvorila vyše 70 %, protialkoholická liečba vyše 20 % a zostatok bola súbežne nariadená u toho istého odsúdeného protitoxikomanická aj protialkoholická liečba. Počty súdom nariadených protitoxikomanických a protialkoholických liečení realizovaných psychiatrami v rámci rezortu zdravotníctva svedčia o významnom podiele zdravotníkov v prevencii protispoločenskej činnosti a kriminality. Celkový počet evidovaných, súdom nariadených ochranných liečení mal narastajúci trend, čoho hlavným dôvodom bola skutočnosť, že veľká časť pacientov sa na liečbu nedostavovala, alebo len veľmi sporadicky a preto liečbu nebolo možné z medicínskeho hľadiska ukončiť.

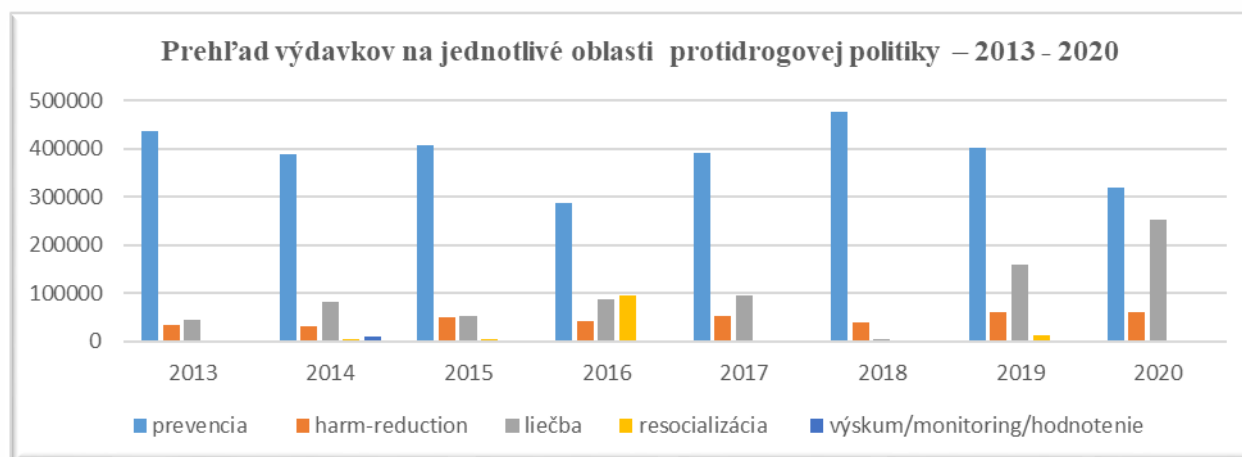
CPLDZ BA v roku 2019 vykonalo "*Analýzu súdom nariadených liečení u pacientov so závislosťou od drog za rok 2018*". V roku 2018 bolo do CPLDZ BA doručených 120 súdnych nariadení týkajúcich sa súdom nariadených liečení. Bolo analyzovaných 120 nariadení, 83 % tvorili muži a 17 % ženy. Priemerný vek pacientov bol 36 rokov. Ako vyplynulo z analýzy, 18 % odsúdených nebolo nikdy vyšetrených v CPLDZ BA a napriek súdnemu nariadeniu sa na liečbu nedostavili. 41 % bolo v minulosti vyšetrených, prípadne liečených v CPLDZ BA, ale nedostavovali sa pravidelne, tzn. riadne si neplnili súdne nariadenia.

Hodnotiaca správa o plnení úloh vyplývajúcich z Národnej protidrogovej stratégie SR za obdobie rokov 2013-2020.

42 % odsúdených sa dostavilo na liečbu do troch mesiacov od nariadenia a riadne v liečbe pokračovali, tzn. plnili súdne nariadenie. Iba 37 % odsúdených za drogovú trestnú činnosť sa na liečbu riadne dostavovalo, tzn. nariadenie súdnej liečby sa plnilo. U odsúdených za násilnú trestnú činnosť väčšinou v súvislosti s alkoholom to bolo 48 % a u odsúdených za majetkovú trestnú činnosť prevažne páchanú v súvislosti so závislosťou od drog to bolo 40 %. Podstatným zistením bolo, že len v 42 % boli súdne nariadenia plnené v tom zmysle, že sa odsúdení na liečbu v zákonnej lehote dostavovali (zdroj CPLDZ BA).

Poskytovanie účelových dotácií na podporu protidrogových aktivít: V rámci podpory realizácie NPS zabezpečovalo MZ SR financovanie protidrogových aktivít v sledovanom období (2013 – 2020) prostredníctvom každoročne vyhlásených verejných výziev/dotačného systému MZ SR. V sledovanom období 2013 až 2020 rezort zdravotníctva vyčlenil celkom na aktivity sumu 4 610 764,00 EUR. Celkovo bolo v tomto období podporených 207 žiadostí v sume 4 374 930,73 EUR.

Graf č.4 Prehľad výdavkov na jednotlivé oblasti protidrogovej politiky 2013-2020

V súvislosti s verejnými výdavkami bolo v rokoch 2013-2020 vynaložených na problematiku v protidrogovej oblasti celkom 4 374 930,73 EUR. Najviac finančných prostriedkov z kapitoly MZ SR v programe Ochrany zdravia bolo použitých na **preventívne aktivity**, zamerané na cieľovú skupinu detí a mládeže a tvorili najväčší podiel z celkového množstva preventívnych aktivít. MZ SR poskytlo celkom na prevenciu finančné prostriedky vo výške 3 011 933,31 EUR a vzdelávanie 92 910,24 EUR.

Druhou najčastejšou podporovanou oblasťou bola **liečba**, na ktorú MZ SR poskytlo v rokoch 2013-2020 celkom 776 646,01 EUR. Išlo predovšetkým o investičné, tzv. kapitálové výdavky (rekonštrukcie, nákup materiálu, zriadenie špecializovaného oddelenia na liečbu, prestavba, stavba, nákup zdravotníckeho zariadenia, atď.).

Hodnotiaca správa o plnení úloh vyplývajúcich z Národnej protidrogovej stratégie SR za obdobie rokov 2013-2020.

Tabuľka č. 3- Prehľad dotácií na podporu protidrogových aktivít v rokoch 2013-2020

Rok	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Finančné prostriedky na dotácie v EUR	515 000,00	515 000,00	515 000,00	515 000,00	537 764,00	520 000,00	633 000,00	860 000,00
celkový objem žiadaných finančných prostriedkov (EUR)	2 648 271,71	2 381 501,57	2 500 000,00	3 150 871,82	2 410 000,83	1 648 535,97	1 985 357,00	2 223 373,20
poskytnuté dotácie (EUR)	515 000,00	514 999,00	514 999,20	509 679,46	537 763,14	519 999,26	632 783,47	629 707,20
počet podporených projektov v uvedenom roku	20	21	31	29	24	29	32	21

Tabuľka č. 4 - Prehľad dotácií na podporu protidrogových aktivít v rokoch 2013-2020 (podľa jednotlivých oblastí podpory)

Rok	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Oblasti podpory								
vzdelávanie	48 318,60				13 167,64	31 424,00	48 318,60	
prevencia	388 185,88	388 198,00	407 259,00	286 398,00	376 765,50	444 683,26	402 685,47	317 758,20
harm - reduction	33 369,00	30 000,00	50 155,20	41 216,55	53 370,00	39 792,00	60 000,00	60 000,00
liečba	45 126,52	81 801,00	52 585,00	87 771,49	94 460,00	4 100,00	158 853,00	251 949,00
resocializácia		5 000,00	5 000,00	94 293,42			11 245,00	
výskum/ monitoring/hodnotenie		10 000,00						

Poznámka: údaje v EUR.

Na prevencii vzniku epidémie HIV/AIDS a šírenia krvou prenosných ochorení medzi užívateľmi drog a ich blízkymi osobami sa okrem špecializovaných CPLDZ významne podieľali aj programy znižovania a minimalizácie škôd pre užívateľov drog – harm-reduction, realizované najmä prostredníctvom mimovládnych organizácií v teréne. V hodnotiacom období bol nakúpený a distribuovaný zdravotnícky materiál a bolo vymenených tisíce injekčných ihlích a striekačiek aktívnym užívateľom drog, prostredníctvom nezdravotníckych terénnych programov poskytovaných neziskovými organizáciami. Tieto popri distribúcií

a výmene zdravotníckeho materiálu zabezpečovali a zabezpečujú, špecializované sociálne poradenstvo a sociálnu asistenciu, vďaka ktorej informujú klientov o iných a následných službách s ohľadom na ich potreby (vytváranie poradenských sietí: zdravotné, sociálne, psychologické a právne). V danej oblasti MZ SR poskytlo celkovo 367 902,75 EUR.

V oblasti **resocializácie** a taktiež prostredníctvom dotačného mechanizmu MZ SR v oblasti resocializácie boli podporené projekty, zamerané na podporu činnosti resocializačných centier (skvalitnenie resocializácie formou nákupu zariadení a materiálu pre realizáciu špecializovaných terapií), na podporu realizácie pozitívnej terapeuticko-terapeuticko-terapeuticko zmeny správania, hodnôt a postojov u užívateľov návykových látok, pre osoby závislé od psychoaktívnych látok, alebo osôb s poruchami správania zapríčinenými užívaním návykových látok, sociálnej práce v otvorenom prostredí v celkovej sume 115 538,42 EUR.

Epidemiologické sledovanie kľúčových indikátorov: Monitorovanie drogovej situácie v SR je v gescii NMCD, ktoré zbieralo a analyzovalo údaje a informácie podľa kľúčových a hlavných indikátorov EMCDDA:

a) Indikátor pre prevalenciu užívania drog v populácii

Užívanie drog vo všeobecnej populácii (General Population Survey – GPS) je kľúčový indikátor, ktorý sa používa na deskripciu stavu v užívaní legálnych a nelegálnych látok. Rozsah a spôsob užívania rôznych drog vo všeobecnej populácii, obvykle vo veku 15-64, prípadne v špecifických vekových skupinách a/alebo kohortách), názory a postoje k užívaniu drog v rámci rôznych populačných skupín sa zisťujú prostredníctvom prieskumov. Indikátor pre prevalenciu užívania drog v populácii je jedným z dvoch najdlhšie zavedených indikátorov sledovania drogovej situácie na Slovensku (prieskumy od 1994). Podľa výsledkov tohto typu prieskumu dominovala v SR v populácii 15-64 ročných a aj u vulnerebilnejších vekových skupín 15-34 a 15-24 marihuana. Na základe analýzy odpadových vôd získané dáta v sledovaných lokalitách poukazovali na prvenstvo stimulačnej drogy pervitínu.

b) PDU

Indikátor označuje časté alebo opakované užívanie drog spôsobujúce aktuálne zdravotné poškodenia, vrátane závislosti, ale aj iné zdravotné, psychologické a sociálne problémy. Užívateľa s vysokou pravdepodobnosťou takéto užívanie a jeho následky zaradia do skupiny problémových užívateľov drog. Problémové užívanie drog – zahŕňa injekčných užívateľov drog, vysokorizikových užívateľov opioidov, frekventných užívateľov kanabisu (denne a takmer denne), ďalej vysokorizikových užívateľov kokaínu, amfetamínov, syntetických katinónov a rizikové užívanie ďalších drog v prípade, že sa údaje o ich užívaní zisťujú.

Injekčné užívanie - z dlhodobejšieho sledovania údajov pacientov v liečbe vyplýva postupný pokles injekčného spôsobu aplikácie všeobecne a opioidov (najmä heroínu) s nárastom injekčného užívania stimulantov – najmä pervitínu .

c) TDI

Údaje a počty liečených užívateľov drog každoročne zisťuje NCZI prostredníctvom **Hlásenia liečby drogovej závislosti**, a to v CPLDZ, ďalších ústavných a ambulantných psychiatrických zariadeniach rezortu zdravotníctva a rezortu spravodlivosti (väzenské zariadenia). V rámci indikátora TDI sa detailnejšie analyzujú údaje pacientov, ktorí sa podrobujú liečbe drogovej závislosti na základe vlastného rozhodnutia – pacientov v civilných zdravotníckych zariadeniach, čo spĺňa základné kritérium indikátora – požiadavku na liečbu zo strany užívateľa – dobrovoľnú liečbu. Od roku 2009 kontinuálne stúpal počet osôb, ktoré sa podrobili liečbe, najčastejším dôvodom liečby sa stalo užívanie stimulačných látok ako primárnej drogy. Počet liečených užívateľov heroínu zaznamenal do roku 2014 klesajúci trend, ale následne opäť mierne stúpol.

d) DRID

Prostredníctvom tohto indikátora sa sleduje výskyt infekčných chorôb prenosných najmä krvou (HIV, HCV, HBV) v populácii užívateľov drog a ich podskupín, ako aj trendy v čase – či sa zvyšuje, znižuje prevalencia infekcie u intravenózných užívateľov drog, či dochádza k zmenám v prevalencii u skupiny mladých a nových vnútrožilových užívateľov drog. Krvou prenášané infekčné choroby najmä HIV/AIDS nasledované hepatitídou typu C a typu B, boli v centre epidemiologického sledovania zdravotných súvislostí a dôsledkov

užívania drog. Dôvodom je vysoké riziko prenosu týchto infekcií medzi injekčnými užívateľmi drog a možné závažné následky na verejnom zdraví v prípade rozšírenia epidémií zo subpopulácie užívateľov drog do všeobecnej populácie. Pravidelní užívatelia drog, obzvlášť tí, ktorí drogy užívajú injekčne (vysokorizikové užívanie), sú vystavení vyššiemu riziku infekcií a ich liečba je náročná a nákladná.

e) DRD

Úmrtia spojené s drogami sa sledujú zo špecifického, forenzného registra; konkrétne údaje poskytujú súdni patológovia z jednotlivých pracovísk Úradu pre dohľad nad zdravotnou starostlivosťou. Údaje o úmrtnosti užívateľov drog zo všeobecného registra úmrtnosti (iná príčina smrti u užívateľa drog) využíva dlhodobo vo svojej štúdii CPLDZ BA pri dohľadávaní svojich bývalých klientov.

f) Skupina indikátorov redukcie ponuky drog.

Údaje zo svojich vlastných štatistických systémov pre trh s drogami, drogovú kriminalitu a prevenciu v rámci redukcie ponuky, resp. prevenciu kriminality dodávajú organizácie, ktoré systém EMCDDA definuje ako orgány uplatňovania práva t. j. MV SR (NAKA PPZ, Kriminalisticko-expertízny ústav PPZ - ďalej len "KEÚ PZ"), MS SR, ZVJS. Okrem toho, na základe medzirezortnej spolupráce jednotlivé subjekty spracovávajú svoje údaje do požadovanej štruktúry štandardných tabuliek pre REITOX.

Koordinácia celoštátneho informačného systému: Osobitnou úlohou NMCD sú aktivity súvisiace s fungovaním národného systému včasného varovania pred NPL - *EWS* a to voči medzinárodnej zložke systému i smerom k domácejmu prostrediu. Úloha sa realizovala na základe Rozhodnutia EK č. 2005/387/JHA z 10. mája 2005, resp. v roku 2018 na základe novej legislatívy, keďže v novembri 2017 bola prijatá Smernica Európskeho parlamentu a Rady EÚ 2017/2103 z 15. novembra 2017, ktorou sa menilo rámcové rozhodnutie Rady EÚ 2004/757/SVV s cieľom zahrnúť NPL do vymedzenia pojmu drogy a ktorou sa zrušuje rozhodnutie Rady EÚ 2005/387/SVV; Nariadením Európskeho parlamentu a Rady EÚ 2017/2101 z 15. novembra 2017 sa mení nariadenie (ES)č. 1920/2006, pokiaľ ide o výmenu informácií. **Hlavným cieľom Smernice 2017/2103 je kvalitatívne definovať NPL, udeliť EK kompetenciu prijímať delegované akty za účelom podrobenia NPL kontrolným opatreniam a určiť povinnosť členským štátom na zaradenie príslušnej NPL do svojich vnútroštátnych kontrolných mechanizmov vrátane trestnoprávných ustanovení v zrýchlenom čase, ako aj posilniť ustanovenia týkajúce sa včasného varovania pred NPL a zefektívnenie postupov na vypracovanie úvodnej správy a organizovanie posudzovania rizika. Súčasne bolo cieľom stanovenie podstatne kratších lehôt pre všetky etapy posudzovania zdravotnej rizikovosti NPL.**

Špecifická prevencia a monitorovanie vzniku infekčných, krvou prenosných ochorení u injekčných užívateľov drog: Odborní zamestnanci špecializovaných zariadení pre liečbu drogových závislostí rezortu zdravotníctva realizovali osvetovo – zdravotné prednášky a besedy zamerané na prevenciu drogových závislostí (tabak, alkohol, drogy) určenú najmä pre školskú populáciu. V rezorte zdravotníctva je nositeľom úlohy prevencie užívania a zneužívania psychoaktívnych látok ako rizikového determinantu zdravia ÚVZ SR a jeho regionálne úrady verejného zdravotníctva SR (ďalej len „RÚVZ SR“). RÚVZ SR vykonával celý rad aktivít súvisiacich s posilňovaním prevencie, monitorovaním zdravotného stavu obyvateľstva a jeho skupín vo vzťahu k životným a pracovným podmienkam, spôsobu života a práce a zdravotnému uvedomeniu ľudí vrátane monitorovania determinantov zdravia a hodnotenia dopadov na verejné zdravie.

Ďalšími subjektmi, pôsobiacimi v oblasti prevencie vzniku infekčných, krvou prenosných ochorení u injekčných užívateľov drog sú **CPLDZ a OLÚP Predná Hora**, kde bolo poskytované poradenstvo a sérologické vyšetrenia vo vzťahu k infekčným, krvou prenosným ochoreniam a súčasne fungovala spolupráca s infekčným oddelením pri liečbe a diagnostike týchto ochorení. Niektoré CPLDZ poskytujú aj program výmeny ihliel a striekačiek.

Tabuľka č. 5 - CPLDZ BA, porovnanie rokov 2014 - 2019

Rok	Počet vymenených ihliel a striekačiek	Vyšetrenie na anti-HCV protilátky- Hepatitída C	Vyšetrenie na anti-HIV protilátky	Vyšetrenie na anti-HBc protilátky- Hepatitída B	Vyšetrenie na prítomn. TPHA - Syfilis
2014	19 894	403	604	317	596
2015	11 985	390	552	293	529
2016	11 954	391	663	302	627
2017	9 651	407	608	313	584
2018	10 410	386	602	285	590
2019	17 460	395	559	233	535

Zabezpečenie univerzálnej prevencie: Prevencia v oblasti drogovej problematiky a užívania legálnych i ilegálnych návykových látok bola zabezpečená aj prostredníctvom aktivít súvisiacich s plnením Národného akčného plánu na kontrolu tabaku na roky 2012-2014 a Národného akčného plánu pre problémy s alkoholom na roky 2013-2020. Dôležitou oblasťou bola prevencia vo vzťahu k zvyšovaniu povedomia a informovanosti o nepriaznivých zdravotných a sociálnych dôsledkoch. Pracovníci odborov podpory zdravia a výchovy k zdraviu jednotlivých RÚVZ SR, každoročne uskutočňovali edukačné aktivity v rámci Medzinárodného dňa povedomia o fetálnom alkoholovom syndróme, Európskeho týždňa boja proti drogám, Svetového dňa bez tabaku a Medzinárodného dňa bez fajčenia, kde informovali o škodlivých účinkoch nadmerného užívania alkoholu, nárazového pitia a škodlivosti fajčenia a o rizikách užívania nelegálnych drog. Zabezpečením univerzálnej prevencie sa zaoberali aj ďalšie subjekty, ako napr. OLÚP Predná Hora, CPLDZ.

MŠVVŠ SR: Situáciu v oblasti užívania drog u detí a mládeže (pred prijatím NPS) charakterizovali prieskumy, ktoré realizoval Výskumný ústav detskej psychológie a patopsychológie (ďalej len „VÚDPaP“) v spolupráci s MZ SR. Podľa prieskumu TAD a prieskumu ESPAD (2011) nepokračoval rast užívania drog; pri marihuane a ďalších nelegálnych drogách sa rast buď zastavil, alebo nastal mierny pokles. Počas plnenia NPS rezort školstva identifikoval nasledujúce **problémy v oblasti užívania drog u detí a mládeže:**

- 1) pitie alkoholu mladých do 18 rokov, binge drinking (tzv. nárazové pitie) a s tým súvisiace zvýšenie intenzity pitia - aj u dievčat,
- 2) užívanie marihuany – 60 % študentov SŠ opakovane uvádzalo, že ich kamaráti fajčia marihuanu (od roku 2002 do 2018 nad 60 %),
- 3) rástlo percento žiakov a študentov, u ktorých učitelia zistili, že boli pod vplyvom alkoholu počas vyučovania,
- 4) chýbajúca systémová podpora vzdelávania a realizovania overených preventívnych programov učiteľmi a pod.

Vzhľadom na vyššie uvedené zistenia bolo potrebné sa sústrediť na:

- realizáciu kvalitných preventívnych **programov selektívnej prevencie** pitia alkoholu, a pre prvotných užívateľov marihuany,
- realizáciu kvalitných preventívnych **programov primárnej prevencie**. Šesť až desaťmesačné odsunutie prvého kontaktu s legálnou drogou, alebo s prvým zážitkom jej farmakologického účinku, môže prinajmenšom odsunúť aj začiatok užívania nelegálnej drogy a hrať ochrannú úlohu; a naopak – skorší začiatok s legálnou drogou môže zohrať úlohu pri navodení vyššej zraniteľnosti voči nelegálnej droge.

Hodnotiaca správa o plnení úloh vyplývajúcich z Národnej protidrogovej stratégie SR za obdobie rokov 2013-2020.

Vychádzajúc z uvedených skutočností MŠVVŠ SR plnilo v rámci NPS aktivity v oblasti prevencie s cieľom **zvýšiť vek prvoužívateľov psychoaktívnych látok a prispieť k zníženiu počtu drogovovo závislých mladých ľudí**, ako aj k znižovaniu škôd spôsobených užívaním, resp. zneužívaním drog. Realizácia prevencie drogových závislostí v rezorte školstva bola zameraná na výchovu a vzdelávanie (v predškolskej výchove, v školskom systéme, ako aj pri mimoškolskej a záujmovej činnosti); aktívnu ochranu detí a žiakov pred sociálno-patologickými javmi; odbornú psychologickú, preventívnu a poradenskú starostlivosť; spoluprácu s rodičmi a zákonnými zástupcami detí a žiakov a na reedukáciu a resocializáciu.

V oblasti regionálneho školstva boli ciele NPS zakomponované do **inovovaných štátnych vzdelávacích programov** prostredníctvom **profilu absolventa stupňa vzdelávania**, v ktorom bola formulovaná požiadavka, aby každý žiak - absolvent základnej a strednej školy, chápal dôležitosť **ochrany svojho zdravia** a uprednostňoval základné **princípy zdravého životného štýlu** vo svojom každodennom živote. Bezprostredne sa téma prevencie, resp. predchádzania problémom, či škodám súvisiacim s pôsobením psychoaktívnych látok (drog) napĺňala v školách prostredníctvom uplatňovania vzdelávacích štandardov vyučovacích predmetov a tiež prierezových tém.

Aktualizované odporúčania pre školy a školské zariadenia na realizáciu prevencie, resp. aktivít napĺňajúcich ciele NPS rezort školstva každoročne pripravoval a uverejňoval v **Pedagogicko-organizačných pokynoch** na aktuálny školský rok, (resp. v **Spríevodcovi školským rokom**) **spolu s podkladmi pre pedagógov na ich uskutočnenie**. Tieto podklady, námety, zdroje, praktické materiály a metodické odporúčania k realizácii preventívnych aktivít boli vytvorené odborníkmi z MŠVVŠ SR, akademického prostredia a tiež pedagógmi zo škôl zdieľajúci príklady svojej dobrej praxe.

MŠVVŠ SR každoročne vyčlenilo účelové finančné prostriedky pre školy a školské zariadenia na financovanie rozvojových projektov. Na podporu prevencie nežiadúceho zdravia ohrozujúceho správania/konania žiakov a podporu zdravého životného štýlu bola zacielená výzva pre školy pod názvom **Zdravie a bezpečnosť v školách**. Výzva **Protidrogová prevencia** bola zameraná na podporu rozvojových projektov v oblasti selektívnej prevencie.

MPSVR SR: Aktivity boli prioritne zamerané na:

- 1) výkon selektívnej sekundárnej a terciárnej prevencie závislostí u rizikových skupín detí a plnoletých fyzických osôb, pre ktoré boli vykonávané opatrenia SPODaSK realizované akreditovanými subjektmi prostredníctvom priorit (ďalej len "priorita") úradov práce sociálnych vecí a rodiny (ďalej len "Úrad PSVaR"). Konkrétne išlo o každoročne schválené priority Úradov PSVaR, ktoré okrem iného vykonávali aj programy (výchovný a sociálny program, výchovný skupinový program, sociálny skupinový program) ambulantnou, celodennou alebo pobytovou formou. Zapájanie dieťaťa a jeho rodiny do týchto programov bolo/je súčasťou plánovanej sociálnej práce a ich účelom je odborné pôsobenie na odstránenie alebo zmiernenie problémov v správaní dieťaťa alebo jeho porúch správania, na rozvoj sociálnych zručností a pod. Ak je to vhodné a účelné, účasť na skupinových programoch možno ponúknuť aj rodičom, alebo osobe, ktorá sa osobne stará o dieťa.
- 2) výkon opatrení selektívnej prevencie indikovanej pre drogovu a inak závislých klientov a pre ich rodiny prostredníctvom špecializovaných poradensko-psychologických služieb (ďalej len "PPS"), vrátane informovanosti verejnosti o možnostiach využitia PPS v tejto oblasti, ktoré boli v hodnotenom období poskytované/realizované priebežne. Činnosť referátov poradensko-psychologických služieb (ďalej len "RPPS") Úradov PSVaR v oblasti protidrogových aktivít bola zabezpečovaná v súlade s Konceptiou rozvoja špecializovaných PPS klientom drogovu a inak závislým a klientom ohrozeným drogovou a inou závislosťou v podmienkach RPPS.
Zameranie práce a činnosti RPPS prebiehalo najmä v nasledovných oblastiach:
  - Individuálne a rodinné (párové) poradenstvo s témou závislosti (látkovou/nelátkovou);
  - Program 12 krokov pre závislé a spolu závislé osoby;
  - Individuálne a skupinové supervízie pre občianske združenia (ďalej len "OZ"), Odyseus, Proti prúdu, Návrat;

- Konzultácie k prevenčným programom a k plánom sociálnej práce s problémom závislosti v rámci spolupráce s neštátnymi i štátnymi subjektami pôsobiacimi v sociálnom sektore, sektore zdravotníctva, samosprávy a pod.;
- Spolupráca so svojpomocnými skupinami (Anonymní alkoholici AA, anonymní narkomani AN, anonymní spoluzávislí Al-anon).

Aktivity RPPS v rámci primárnej prevencie boli okrem iného zamerané na rozvoj zručností, vedomostí a postojov na podporu zdravého psychického vývinu najmä maloletých detí. Prevažná časť psychologickéj pomoci však bola poskytnutá v oblasti sekundárnej prevencie pre deti a plnoleté fyzické osoby ohrozené rizikom drogovej a inej závislosti v kontexte rodinných, partnerských alebo výchovných problémov. V oblasti terciárnej prevencie boli intervencie RPPS cielené na poskytovanie psychologickéj pomoci a podpory pre klientov po ukončení ústavnej starostlivosti, výkonu trestu odňatia slobody/výkonu väzby, po liečbe drogových a iných závislostí a pre ich rodinných príslušníkov a blízke osoby. Aktivity/programy prevencie RPPS: počet programov/aktivít/pre počet účastníkov spolu - z toho mládež/dospelí: v roku 2015: 8/63/775-474, v roku 2016: 14/59/1143-772, v roku 2017: 3/16/625-596/29, v roku 2018: 3/13/980-980/0, v roku 2019: 9/27/1666-1098/568, v roku 2020: 3/6/232-100. Rozsah aktivít RPPS v oblasti prevencie a rozvoja osobnosti je ovplyvňovaný kapacitnými možnosťami odborných zamestnancov RPPS na oblasť drogových a iných závislostí – počas hodnotiaceho obdobia sa celkový nastavený počet 8 špecializovaných odborných poradcov pre oblasť závislostí (1 pre každý kraj) znížil na 3. Z tohto dôvodu v rámci uvedenej agendy poskytujú PPS drogovu a inak závislým klientom prevažne odborní zamestnanci RPPS bez tejto špecializácie.

Aktivity rezortu boli zamerané na podporu dostupnosti resocializačnej starostlivosti deťom a plnoletým fyzickým osobám závislým od alkoholu, drog alebo patologického hráčstva (ďalej len „drogovo a inak závislí“). S účinnosťou od 1.4.2018 je do praxe postupne zavádzaná nová právna úprava podmienok výkonu resocializačných programov zameraná najmä na zlepšenie kvality výkonu týchto programov v zariadeniach. Do roku 2017 bola deťom a plnoletým fyzickým osobám drogovu a inak závislým poskytovaná odborná pomoc resocializácie výlučne v resocializačných strediskách pre drogovu a inak závislých, toho času v centrách pre deti a rodinu s resocializačným programom (ďalej len „CDR s RP“). Vzhľadom na potreby aplikačnej praxe Ústredie práce, sociálnych vecí a rodiny (ďalej len "Ústredie PSVaR") (v zmysle aktualizovaných koncepčných zámerov) od 1.7.2017 postupne vytváralo podmienky pre vznik špecializovaných samostatných skupín pre deti drogovu a inak závislé po skončení liečby na základe odporúčania poskytovateľa zdravotnej starostlivosti v tom čase v detských domovoch (ďalej len "DeD") v jeho zriaďovateľskej pôsobnosti (špecializované samostatné skupiny v DeD Semeteš - Trenčín Lastovička – objekt Horné Orechové, Studienka, Bratislava a DeD Šarišské Michaľany - v objekte kpt. Nálepku 45/22, Šarišské Michaľany).

S účinnosťou od 1.1.2018 bolo zriadené Ústredím PSVaR CDR Semeteš s kapacitou pracoviska Semeteš 20 miest. Následne bolo počas roka 2018 otvorené pracovisko Horné Orechové, s kapacitou 16 miest. S ohľadom na potrebu resocializácie detí sa CDR Semeteš počas roka 2018 vyprofilovalo na prijímanie detí drogovu a inak závislých a pracovisko Horné Orechové sa špecializovalo na prijímanie detí s poruchou správania v dôsledku užívania alkoholu, drog, alebo patologického hráčstva.

V tejto súvislosti je potrebné informatívne uviesť, že CDR Semeteš, ktoré vykonáva RP sa v súčasnosti člení na pracoviská:

- Semeteš (kapacita 20 miest, dve skupiny) špecializuje sa na prijímanie maloletých detí závislých od alkoholu, drog alebo patologického hráčstva,
- Horné Orechové (kapacita 16 miest, 2 špecializované samostatné skupiny,) špecializuje sa na prijímanie maloletých detí s poruchou správania v dôsledku užívania alkoholu, drog alebo patologického hráčstva,
- Röntgenova (s kapacitou 8 miest, 1 špecializovaná samostatná skupina), ktoré doposiaľ nebolo otvorené, nakoľko ho nebolo možné personálne obsadiť,
- Šarišské Michaľany ukončili rekonštrukčné práce koncom roka 2020, počas nasledujúceho obdobia prebehne zabezpečovanie a zriaďovanie pracoviska a bude otvorené podľa potreby obsadenosti ostatných pracovísk.

Hodnotiaca správa o plnení úloh vyplývajúcich z Národnej protidrogovej stratégie SR za obdobie rokov 2013-2020.

Situácia sa postupne ustálila a Ústredie PSVaR na účely zabezpečenia potrebného počtu miest na resocializáciu závislosti pobytovou formou na rok 2020 určilo celkovú potrebu:

1. pre všetky kraje SR 80 miest na zabezpečenie výkonu neodkladného opatrenia/výchovného opatrenia nariadeného súdom v CDR s resocializačným programom pre maloletých klientov, ktoré majú udelenú akreditáciu MPSVR SR alebo sú zriadené Ústredím PSVaR,
2. 465 miest pre všetky kraje SR na zabezpečenie výkonu pobytového opatrenia na základe dohody s CDR s RP – pre maloletých a plnoletých klientov.

Podľa zákona č. 305/2005 Z. z. o SPODaSK a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov je vykonávanie RP pre deti v CDR s RP podmienené:

1. u maloletých detí: predchádzajúcim poskytnutím zdravotnej starostlivosti v špecializačnom odbore detská psychiatria v ústavnom zdravotníckom zariadení v rozsahu najmenej 4 týždňov a odporúčením lekára so špecializáciou v špecializačnom odbore detská psychiatria na absolvovanie pobytu v CDR s RP,
2. u plnoletých fyzických osôb: odporúčaním lekára so špecializáciou v špecializačnom odbore psychiatria.

Ústredie PSVaR však disponovalo zo strany sociálnych kurátorov úradov PSVaR informáciami, že ústavné zdravotnícke zariadenia nemajú vytvorenú dostatočnú lôžkovú kapacitu pre liečbu detí, čím nebola splnená zákonná podmienka dĺžky hospitalizácie pred umiestnením na pobytové opatrenie do CDR s RP. Tento problém bol komunikovaný so zástupcami rezortu zdravotníctva, ktoré na rok 2020 vytvorilo potrebné kapacity vo Fakultnej nemocnici Prešov, ktoré však z dôvodu pandemickej situácie nakoniec neboli k dispozícii. CDR s RP zabezpečujú taktiež nadväznú špecializovanú ambulatnú zdravotnú starostlivosť, ktorá je:

1. poskytovaná lekárom so špecializáciou v špecializačnom odbore detská psychiatria, ak sa vykonáva RP pre dieťa,
2. lekárom so špecializáciou v špecializačnom odbore psychiatria, ak sa vykonáva RP pre plnoletú fyzickú osobu.

V hodnotiacom období 2014/2015/2016/2017/2018/2019/2020 bola v rámci priorit a aktuálnej potreby, určená celková potreba miest v celkovom počte 50 pre deti/ 75 pre deti/ 75 pre deti/ 75 pre deti/ 73 pre deti / 70 pre deti so súdnym rozhodnutím a 470 pre plnoleté fyzické osoby a maloleté deti/ 80 pre deti a 465 pre plnoleté fyzické osoby a maloleté deti, pričom uzatvorených zmlúv s RS/CDR s RS bolo od roku 2015 v celkovom počte 123/152/119/84/16/16 a poskytnutá a vyplatená suma na tento účel bola od roku 2015 v celkovej výške 808.888,50,- EUR/ 1.087.255,- EUR/ 1.002.877,60,- EUR/ 606.332,92,- EUR/ 5.580.000,- EUR/ 5.870.000,- EUR.

V záujme posilnenia výkonu kontrolnej činnosti bol v roku 2017 zriadený Referát výkonu kontroly opatrení SPODaSK, ktorý je v súčasnosti zaradený do pôsobnosti odboru kontroly Ústredia PSVaR, ktorý v roku 2017/2018/2019/2020 ukončil celkovo 5/3/1/2 kontrol v CDR s RP. Je potrebné uviesť, že CDR s RP neprerušili v roku 2020 vykonávanie resocializačných programov ani počas pandémie COVID – 19 (a nasl.) a pri dodržiavaní prísnych hygienických oparení zvládli príkladne tak poskytovanie resocializačných programov ako aj ochranu života a zdravia svojich klientov. Rovnaká situácia bola aj vo vykonávaní rôznych programov projektov a rizikové skupiny akreditovanými subjektmi, ktoré nevykonávajú svoju činnosť pobytovou formou. Aj tieto subjekty vykonávali opatrenia v potrebnom, aj keď v hygienickými opatreniami prispôbenom rozsahu a obsahu.

V neposlednom rade je potrebné uviesť aj neprerušovaný výkon opatrení sociálnej kurately pre deti aj dospelých orgánmi SPODaSK nielen počas vyhlásenej mimoriadnej situácie, ale aj počas celej doby vyhláseného núdzového stavu. Podpora spolupráce zainteresovaných subjektov za účelom riešenia aktuálnych problémov cieľovej skupiny drogového a inak závislých detí a plnoletých fyzických osôb bola kontinuálne a plánovane zabezpečovaná počas celého hodnoteného obdobia osobitne prostredníctvom

tematických pracovných stretnutí najmä pre zástupcov úradov PSVaR a resocializačných stredísk/CDR s RP a pre ďalšie zainteresované subjekty.

V rámci dotačného systému MPSVR SR bola počas celého hodnotiaceho obdobia podporovaná realizácia programov aj s protidrogovým zameraním. Dotácie MPSVR SR za uvedeným účelom boli poskytnuté v roku 2015 v celkovej sume 64.500,- EUR, v roku 2016 v celkovej sume 83.200,- EUR, v roku 2017 v celkovej sume 46.100,- EUR, v roku 2018 v celkovej sume 47.645,- EUR, v roku 2019 v celkovej sume 34.300,- EUR, v roku 2020 v celkovej sume 11.600,- EUR.

MPRV SR: Cieľom aktivít v *oblasti zníženia dopytu po drogách* bolo predchádzať škodlivému užívaniu a zneužívaniu drog a vzniku závislostí od psychoaktívnych látok a predchádzať zdravotným a sociálnym rizikám a škodám, ktoré súvisia s užívaním drog. Znížiť ich prostredníctvom integrovaného a multidisciplinárneho prístupu v oblasti vzdelávania. Prioritou v predmetnej oblasti bolo zvýšiť informovanosť zamestnancov rezortu pôdohospodárstva a rozvoja vidieka SR o rizikách spojených s užívaním nelegálnych drog a iných psychoaktívnych látok a súvisiacich dôsledkoch.

MO SR: Úlohy obsiahnuté v NPS z oblasti *prevencie užívania drog* rezort obrany vykonával:

- a) prostredníctvom vysokoškolského a kariérneho vzdelávania profesionálnych vojakov,
  - b) v rámci vševojskovej prípravy, veliteľských príprav, spoločenskovedných seminárov a iných prednáškových aktivít v útvaroch a zariadeniach ozbrojených síl SR (ďalej len OS SR) a MO SR.
- Problematika protidrogovej prevencie bola zapracovaná tiež do prípravy národného výcviku profesionálnych vojakov pred vyslaním do vojenských operácií mimo územia SR.

Cieľom profylaktických prednášok bolo poukázať na možné následky páchania trestnej činnosti pod vplyvom OPL a následne na ich vplyv na výkon štátnej služby. Lektormi uvedených zamestnaní boli príslušníci Vojenskej polície, psychológovia rezortu obrany, príslušníci zdravotníckej služby a vyškolení špecialisti v oblasti drogovej prevencie.

V rámci vysokoškolského a kariérneho vzdelávania profesionálnych vojakov boli vykonávané prednášky venované problematike sociálne nežiaducich javov v rozsahu štyroch vyučovacích hodín u študentov druhého ročníka bakalárskeho štúdia, frekventantov Dôstojníckeho kurzu pre absolventov vysokých škôl a Základného veliteľsko-štabného kurzu. V roku 2019 bola navyše do vojenského programu kadetov do predmetu Psychologická príprava, zaradená tematika prevencie užívania návykových látok, ktorú lektorsky zabezpečovali príslušníci Vojenskej polície. Študenti prvého ročníka boli osobitne pri nástupe oboznámení s právnymi konzekvenciami užívania OPL podľa zákona č. 281/2015 Z. z. o štátnej službe profesionálnych vojakov a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov.

V sledovanom období došlo k **nárastu vzdelávacích aktivít zameraných na podporu osvojenia si zdravého životného štýlu** a uvedomovania si negatívnych dopadov užívania drog na osobný a pracovný život. V roku 2013 sa realizovalo 33 vzdelávacích aktivít, v roku 2019 to bolo v podmienkach OS SR realizovaných celkovo 188 edukačných aktivít zameraných na predchádzanie užívania drog, riziká ich užívania a negatívne dôsledky na psychické a fyzické zdravie človeka. Tento pozitívny trend sa v roku 2020 zastavil a početnosť edukačných aktivít klesla na úroveň roku 2013, čo bolo objektívne podmienené nepriaznivou epidemiologickou situáciou zapríčinenou šírením ochorenia COVID-19 a nariadenými hygienickými opatreniami na prevenciu šírenia ochorenia COVID-19. Vzdelávacie aktivity boli v tomto období vykonávané taktiež v rámci poučení o BOZP, zovšeobecnení udalostí súvisiacich s drogovou problematikou a v rámci spoločenskovedných seminárov zameraných na tému „Nelátkové závislosti“, ako jednej z foriem závislostí, ktoré aktuálne rezonujú v celej spoločnosti.

V rámci prevencie s využitím **dištančnej formy edukácie** príslušníci psychologickej služby OS SR spracovali a distribuovali informačné materiály pre profesionálnych vojakov, zamestnancov a ich rodinných príslušníkov, zamerané na zvládanie sociálnej izolácie v čase povinnej karantény, dištančného vzdelávania, model duševného zdravia a pod. Profesionálnym vojakom zabezpečujúcim činnosť v odborných miestach a v nemocniciach boli zaslané rôzne podporné materiály zamerané na zvládnutie zvýšenej psychickej záťaže

pri plnení služobných úloh. Príslušníci psychologickéj služby poskytovali psychologické poradenstvo prostredníctvom e-mailovej a telefonickéj psychologickéj poradne.

Významnou súčasťou protidrogovej prevencie v rezorte obrany bola v sledovanom období rokov 2013-2020 **realizácia preventívnych akcií na odhaľovanie užívania drog** s cieľom prispieť k zníženiu dopytu po drogách zvyšovaním rizika odhalenia výkonu služobných a pracovných činností profesionálnych vojakov, zamestnancov a kadetov pod vplyvom nelegálnych drog. Preventívne akcie boli vykonávané v spolupráci s príslušníkmi Vojenskej polície a príslušníkmi zdravotníckej služby. Počas celého obdobia bol kladený dôraz na vytváranie podmienok pre realizáciu preventívnych akcií na odhaľovanie užívania drog, čo sa odrazilo v ročnom náraste preventívnej intervencie, ktorý kulminoval v roku 2019, kedy bolo v podmienkach OS SR realizovaných 1188 preventívnych akcií na prítomnosť drog. Každoročne boli plánované finančné prostriedky a realizovaný nákup multiparametrových testov na drogy, ktoré sa využívali na realizáciu preventívnych akcií na odhaľovanie užívania drog.

Okrem preventívnych akcií sa v rámci komplexnej lekárskej prehliadky profesionálni vojaci určení na vyslanie na plnenie úloh mimo územia SR podrobovali **skrínigovému testovaniu na prítomnosť drog v organizme**. V roku 2020 príslušníci Vojenskej polície so **špeciálne vycvičenými služobnými psami** na vyhľadávanie OPL participovali na kontrolách príslušníkov OS SR a kontrolách batožiny a materiálu OS SR pri rotáciách v operáciách medzinárodného krízového manažmentu. Vycvičenosť služobných psov na detekciu drog zabezpečoval Odbor krízového manažmentu, výcviku a kynológie Vlkanová-Hronsek prostredníctvom základných a opakovacích kurzov v súlade s Plánom činností Vojenskej polície na príslušný výcvikový rok a platnými študijnými programami zameranými na realizáciu kurzov a výcvikov.

MS SR: Výkonnou zložkou protidrogovej problematiky v rezorte MS SR je ZVJS. S cieľom **znižovania dopytu** boli realizované aktivity pre obvinených a odsúdených v rámci záujmovej činnosti obvinených a kultúrno-osvetovej činnosti odsúdených zameranej na všestranný a harmonický rozvoj osobnosti, na posilňovanie zdravého životného štýlu bez drogy s cieľom zdôraznenia významu primárnej prevencie drogových závislostí prostredníctvom ponuky alternatív a to prostredníctvom: prednášok, besied, skupinových foriem práce, súťaží zameraných na protidrogovú problematiku (napríklad výtvarné činnosti, literárna tvorba, športové súťaže, asistované využitie médií, multimedialne prezentácie, vydávanie vlastného časopisu s prezentáciou vlastnej tvorby).

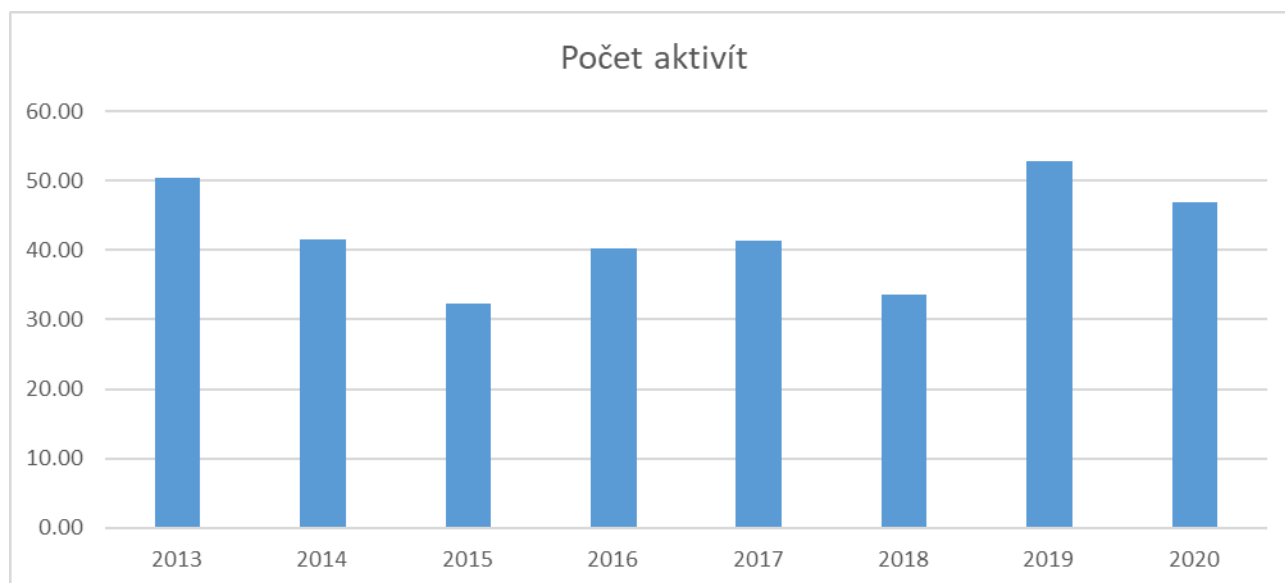
V období rokov 2013-2020 ústavy zabezpečili väzneným osobám podmienky pre všeobecné **vzdelávanie** (základné, stredoškolské a vysokoškolské vzdelanie), podmienky pre štúdium v rekvalifikačných kurzoch. V rámci neformálneho vzdelávania, osvetu a skupinového sociálneho poradenstva (prednášky, besedy, diskusie) sa pozornosť sústreďovala aj na protialkoholovú osvetu a škodlivý vplyv drog na ľudské životy, uvedená oblasť patrí medzi najčastejšie témy neformálneho vzdelávania a osvetu.

Hodnotiaca správa o plnení úloh vyplývajúcich z Národnej protidrogovej stratégie SR za obdobie rokov 2013-2020.

Tabuľka č. 6 : Témy aktivít neformálneho vzdelávania a osvetu a skupinového sociálneho poradenstva v ZVJS:

Zdravie a hygiena
Psychologická osвета
Alkoholizmus a drogy
Násilie páchané na ženách
Rodinné a partnerské vzťahy
Finančná gramotnosť
Pracovnoprávne vzťahy
Sociálne služby a sociálne zabezpečenie
Ľudské práva a demokracia
Všeobecná osвета
Osveta v oblasti podmienok výkonu väzby/ trestu
Probácia, mediácia a alternatívne tresty

Graf č. 5: Počty aktivít neformálneho vzdelávania a osvetu a skupinového sociálneho poradenstva v rokoch 2013 -2020

Osobitne je potrebné spomenúť realizáciu **modulového resocializačného a výchovného vzdelávacieho programu**. Ide o štandardizovaný preventívny a informatívny program pre odsúdených umiestnených vo výstupnom oddiele, ktorý obsahuje sedem samostatných modulov (sociálna komunikácia, sebaopoznanie, zamestnanosť, právne aspekty, finančná gramotnosť, závislosti a rodinné vzťahy). Moduly programu sa v jednotlivých ústavoch na výkon trestu odňatia slobody zapojených do národného projektu začali realizovať od októbra 2018.

V rámci **kontinuálneho prechodu odsúdených do občianskeho života** a integrácie do spoločnosti spolupracovali s probačnými a mediačnými úradníkmi pri zaobchádzaní s odsúdenými vo výstupných oddieloch aj organizácie tretieho sektora, ktoré z dôvodu efektivity celého systému kontinuálne pokračujú

Hodnotiaca správa o plnení úloh vyplývajúcich z Národnej protidrogovej stratégie SR za obdobie rokov 2013-2020.

v práci s prepustenými odsúdenými. Napríklad Občianske združenie pre podporu právneho povedomia Legal Assistance, Konzultačné a informačné centrum Edukos atď..

V sledovanom období boli realizované **skupinové osvetové aktivity zamerané na probáciu, mediáciu a alternatívne tresty**, pričom priemerne bolo ročne realizovaných 128 návštev probačných a mediálnych pracovníkov. Od októbra 2018 ZVJS realizoval **národný projekt „Šanca na návrat“**. Cieľom národného projektu bolo vytvoriť a overiť inovatívny systém komplexnej podpory odsúdených na plynulý prechod do občianskeho života. V rámci finančnej podpory Európskeho sociálneho fondu z operačného programu „Ľudské zdroje“ (vyše 11 mil. EUR) a v partnerstve s ÚPSVaR sa v 10 ústavoch na výkon trestu odňatia slobody vytvorili výstupné oddiely zamerané nielen na prácu s väznenými osobami (napr. vytváraním individualizovaného akčného plánu sociálneho začlenenia), ale aj na prácu s blízkymi osobami prepúšťaných odsúdených a komunitou, do ktorej sa odsúdení vracajú. Ďalším z cieľov projektu bolo vytvorenie a realizácia **štandardizovaných resocializačných a výchovných vzdelávacích programov**. Vďaka týmto programom si odsúdení obnovia, posilnia alebo získajú svoje schopnosti a zručnosti, ktoré sú potrebné pre úspešné začlenenie sa do života po prepustení. V priebehu roka 2019 vytvorili skupiny odborníkov štandardy pre niekoľko programov zameraných na konkrétne kriminogénne faktory. Jedným z najdôležitejších špecializovaných programov bol **program „Závislosti odsúdených osôb“**. Tento program bol orientovaný na získanie poznatkov o závislosti a faktoroch, ktoré stoja za vznikom závislostného správania. Cieľom programu bolo dosiahnutie náhľadu odsúdeného, ktorý bol indikovaný do špecializovaného programu s témou závislosti a udržanie jeho abstinentského postoja. Bližšie informácie o národnom projekte Šanca na návrat, jeho aktivitách a dosiahnutých výsledkoch sú dostupné na stránke <https://sancanavrat.sk/>.

Ďalším z protidrogových opatrení v rezortu spravodlivosti sú **bezdrogové zóny v ústavoch**.

Tabuľka č.7: Prehľad bezdrogových zón v ZVJS

Zriadené bezdrogové zóny	Stupeň stráženia v ktorom vykonávajú trest odsúdení umiestnení v bezdrogovej zóne	Ubytovacia kapacita bezdrogovej zóny
v ústave Košice - Šaca	minimálny	12
v ústave Želiezovce	stredný	37
v ústave Sučany	mladiství	30
v ústave Nitra - Chrenová	minimálny	14
v Otvorenom oddelení Opatovce	minimálny	43
v Otvorenom oddelení Prešov	minimálny	151
v Otvorenom oddelení Bratislava	minimálny	16

Do bezdrogovej zóny boli umiestňovaní odsúdení, ktorí neuzívali a neužívajú drogu, s drogou neobchodovali, drogu síce užívali, ale v súčasnosti sú motivovaní k abstinencii a ochote podriaďiť sa pravidlám bezdrogovej zóny a odsúdení, ktorí absolvovali liečenie drogových závislostí a protialkoholické liečenie alebo súdom uložené ochranné liečenie. Odsúdení sú pri nástupe do výkonu trestu odňatia slobody informovaní o možnostiach a podmienkach umiestnenia do bezdrogovej zóny, o jej pravidlách a zásadách. Do bezdrogovej zóny sú odsúdení zaraďovaní na základe žiadosti. V prípade, ak odsúdení porušia pravidlá bezdrogovej zóny sú z bezdrogovej zóny vyradení. Z dôvodu zabránenia výroby alebo prechovávaní drog alebo alkoholu sa odsúdení podrobujú osobným prehliadkam a nariadeným opatreniam za účelom zistenia užitia drog alebo alkoholu.

Pri zaobchádzaní s odsúdenými umiestnenými v bezdrogovej zóne sa dôraz kládol na využívanie skupinových foriem zaobchádzania. Jednalo sa o vzdelávacie aktivity realizované formou prednášok a besied ale aj skupinové aktivity vo forme účasti odsúdených v sociálno-psychologických výcvikových skupinách, sociálno-poradenských skupinách a terapeutických skupinách. Okrem uvedených aktivít sa v rámci ústavov realizovali aj rôzne športové podujatia, ktoré sa tešia veľkému záujmu odsúdených a sú neoddeliteľnou súčasťou práce s odsúdenými umiestnenými v bezdrogových zónach. V rámci otvorených oddelení, mali

Hodnotiaca správa o plnení úloh vyplývajúcich z Národnej protidrogovej stratégie SR za obdobie rokov 2013-2020.

odsúdení možnosť rozvíjať okruh svojich záujmov aj mimo oddelenia na kultúrnych, náboženských, vzdelávacích a športových podujatiach, formou voľného pohybu mimo otvoreného oddelenia.

Vyššie uvedené aktivity v sledovanom období realizoval najmä odborný personál ústavov (pedagóg, psychológ, zdravotnícki pracovníci, sociálni pracovníci a duchovní), ale aj zástupcovia rôznych organizácií a spoločností. Pri zhodnotení činnosti bezdrogových zón nemôžeme zabudnúť, že pri zaobchádzaní s odsúdenými v bezdrogových zónach je využívané aj pracovné zaradenie odsúdených, ktoré prispieva k získaniu pracovných návykov a zručností, čo je základným predpokladom prevencie kriminality a prevencie drogových závislostí a zvyšovania šance uplatniť sa na trhu práce po prepustení z výkonu trestu odňatia slobody.

V rámci prevencie ZVJS plnil aj úlohy v oblasti **zamedzenia prieniku a nekontrolovaného šírenia drog** a podozrivých výrobkov do ústavu prostredníctvom využitia služobných psov s kategóriami špeciálnej kynológie na vyhľadávanie OPL v balíkoch a korešpondencii, dopravných prostriedkoch, batožinách a odevných zvrškoch obvinených a odsúdených, počas kontaktných návštev u vytypovaných osôb, objektoch ústavu (cely, izby, pracoviská, návštevne miestnosti). V rámci plnenia úloh sa OPL vyhľadávali služobnými psami vo všetkých ústavoch ZVJS. V oblasti vyhľadávania OPL ústavu spolupracujú s príslušníkmi krajských a okresných riaditeľstiev PZ (ďalej len "OR PZ"), FS a Vojenskej polície MO SR. V rokoch 2013 - 2020 boli v rámci ZVJS vykonávané preventívne opatrenia nasledovne (viď tabuľka č. 8):

Tabuľka č. 8 - Prehliadky na zistenie prítomnosti OPL za roky 2013 - 2020

rok	položka				
	balíky	batožina a odevné zvršky, osobné veci väznených osôb	korešpondencia	cely a miestnosti	motorové vozidlá
2013	34 937	62 582	362 327	11 256	1 583
2014	16 445	60 022	360 879	9 886	2 253
2015	15 015	61 757	347 729	8 957	2 278
2016	15 539	31 597	354 259	13 661	2 206
2017	15 510	53 027	327 006	8 457	2 108
2018	4 382	5 172	75 837	1 542	585
2019	18 002	60 330	2 368	9 520	2 368
2020	16 865	43 377	331 410	8 363	2 338

V rokoch 2013 - 2019 bolo vykonaných v ústavoch na výkon väzby a v ústavoch na výkon trestu odňatia slobody 17 696 **skriningových vyšetrení** testovacími platničkami na prítomnosť drog v moči a slinovými testami na drogy OralLine. Z otestovaných väznených osôb bola zistená pozitivita u 2362 osôb, čo predstavovalo 13,35%. Najčastejšie užívanými nedovolenými látkami boli: benzodiazepíny, marihuana, opiáty, amfetamíny a pervitín tabuľka č. 9.

Tabuľka č. 9 - drogový skrining za roky 2013 - 2020

Rok	počet vyšetrených	BENZ	THC	BARB	AMP/PERV	MO/OP	iné látky	Počet pozitívnych osôb
2013	1 881	94	3	25	77	60	18	277
2014	1 816	152	53	59	105	140	11	532
2015	1 936	194	130	5	55	83	102	483
2016	1 936	201	133	5	55	83	102	483
2017	2 105	127	29	6	10	42	27	186
2018	3105	95	55	2	27	38	54	192
2019	3420	76	85	35	59	32	39	139
2020	1 497	74	50	2	49	22	2	70
SPOLU	17 696	1013	538	139	437	500	355	2362

Legenda:

- BENZ - benzodiazepíny
- THC – tetrahydrokanabiol/marihuana
- BARB - barbituráty
- AMP/PERV – amfetamíny/pervitín
- MO/OP – morfín/opiáty (vrátane heroínu a tramadolu)
- Iné (napr. kokain, prchavé látky..)

MK SR: Základným legislatívnym rámcom, ktorý prispel k napĺňaniu NPS bolo v roku 2015 prijatie **zákona č. 189/2015 Z. z. o kultúrno-osvetovej činnosti**. V §2 ods. (2) písm. f) je kultúrno-osvetová činnosť definovaná aj ako neformálne vzdelávanie v kultúre a prevencia negatívnych spoločenských javov. Prevenciou negatívnych spoločenských javov sa rozumie najmä **všeobecná primárna prevencia** vykonávaná prostredníctvom neformálneho vzdelávania, ktorá je zameraná hlavne na oblasť predchádzania všetkým formám intolerancie a násilia, látkovým a nelátkovým závislostiam, kriminalite, extrémizmu a pod.

Dôležitou právnou ochranou maloletých pred nevhodnými obsahmi sú aj ustanovenia **zákona č. 308/2000 Z. z. o vysielaní a retransmisii a o zmene zákona č. 195/2000 Z. z. o telekomunikáciách v znení neskorších predpisov**. Vysielateľ je povinný zabezpečiť, aby sa nevysielali programy alebo iné zložky, ktoré obsahujú pornografiu alebo hrubé, neodôvodnené násilie.

Do roku 2015 bol **v rámci dotačného systému MK SR** (programu Nehmotné kultúrne dedičstvo a kultúrno-osvetová činnosť) vytvorený priestor na **podporu projektov zameraných na predchádzanie a elimináciu pôsobenia negatívnych vplyvov najmä na deti a mládež v oblasti kultúrno-osvetovej činnosti**.

Zákonom č. 284/2014 Z. z. o Fonde na podporu umenia a o zmene a doplnení zákona č. 434/2010 Z. z. o poskytovaní dotácií v pôsobnosti MK SR v znení zákona č. 79/2013 Z. z. prešla podstatná časť dotačného systému pod **Fond na podporu umenia** (ďalej len „fond“). Fond bol zriadený ako verejnoprávna inštitúcia zabezpečujúca efektívnu podporu umeleckých aktivít, kultúry a kreatívneho priemyslu. Dotačný **program Kultúra znevýhodnených skupín** zostal v gescii MK SR aj po roku 2015. Prostredníctvom tohto dotačného programu boli podporované kultúrne aktivity osôb so zdravotným postihnutím alebo inak znevýhodnených skupín obyvateľstva, a to aj kultúrna aktivita týchto osôb a skupín zahŕňajúca podporu rovnosti príležitostí, integrácie do spoločnosti, prevencie a eliminácie všetkých foriem násilia, diskriminácie, rasizmu, xenofóbie a extrémizmu, podporu výchovy k tolerancii, posilnenia sociálnej a rodinnej súdržnosti a rozvoja medzikultúrneho dialógu. Pridelenie financií v rámci dotačného systému bolo závislé od splnenia

podmienok príslušného dotačného programu a kvality predloženého projektu v kontexte ostatných podaných žiadostí. Na pridelenie dotácie nebol právny nárok.

Inštitúcie v zriaďovateľskej pôsobnosti MK SR svojou činnosťou a poslaním zohrávajú v spoločenskom kontexte významnú úlohu v prevencii negatívnych spoločenských javov pre celú populáciu bez ohľadu na vek, či sociálne postavenie. Významnú súčasť ich činností tvorí protidrogová politika. Tieto inštitúcie v rámci svojich umeleckých aktivít využívajú dostupné umelecké prejavy, divadelné a hudobné predstavenia, stretnutia alebo rôzne kombinované podujatia na výchovu a vzdelávanie detí a mládeže.

Špecializovaným rezortným pracoviskom MK SR v oblasti sociálnej prevencie je **Národné osvetové centrum (ďalej len „NOC“)**, ktoré svoju činnosť zameriava na prevenciu sociálnopatologických javov so špecifickým dôrazom na problematiku drog a závislostí. Profilovaním osvedčených projektov celoštátneho, ale aj medzinárodného rozmeru, významnou mierou prispieva k napĺňaniu úloh vyplývajúcich z NPS. NOC do roku 2014 realizovalo dvadsať ročníkov projektu **Prečo som na svete rád/rada**. Išlo o výtvarnú súťaž a putovnú výstavu so zameraním na prevenciu látkových a nelátkových závislostí pre deti a dorast vo veku 14 až 18 rokov. Za dvadsať rokov sa súťaže zúčastnilo viac ako 20 000 autorov z Fínska, Talianska, Uzbekistanu, Tadžikistanu, Nórska, Poľska a Malty a SR. Po ukončení projektu sa NOC sústredilo na vzdelávacie aktivity zamerané na prevenciu negatívnych spoločenských javov, napr. prevenciu sociálnopatologických javov v kultúre v spolupráci s rôznymi kultúrno-osvetovými zariadeniami, ktoré boli prioritne určené pre metodických a riadiacich pracovníkov kultúrno-osvetových zariadení. Realizovali sa podujatia zamerané na deti a mládež. Vo vydavateľskej oblasti je dôležitou súčasťou preventívnych aktivít **vydávanie odborného časopisu Sociálna prevencia**, ktorý sa zameriava na oblasť prevencie vybraných sociálnopatologických javov a negatívnych sociálnych javov. Určený je pre odbornú a laickú verejnosť. Časopis vychádza pravidelne viackrát do roka.

MH SR : MH SR v rámci **znižovania dopytu po drogách** zabezpečoval pre zamestnancov ministerstva a podriadených organizácií **školenia na tému bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci**, ktoré boli ukončené formou testu. Osobný úrad v roku 2017 vypracoval nové interné služobné predpisy, v ktorých je zadaný zákaz konzumácie alkoholických nápojov a iných OPL ako prísne porušenie pracovnej disciplíny. Od roku 2017 je pre zamestnancov v rámci edukácie vytvorená intranetová stránka edu.mhsr.sk, kde sú zamestnanci povinní tieto školenia absolvovať formou e-learningu.

MH SR ako ústredný orgán štátnej správy koordinujúci odborné vzdelávanie a prípravu v odboroch prislúchajúcich k vybraným odvetviam hospodárstva je hlavným organizátorom **projektu Mladý tvorca**. Počas sledovaného obdobia sa k organizovaniu podujatia pripájali postupne aj rezorty: obrany, vnútra, dopravy, sociálnych vecí a rodiny, životného prostredia, pôdohospodárstva a zdravotníctva. Účasť expozícií postupne vzrástol na 150 vystavovateľov SOŠ v rámci Slovenska a Čiech. V roku 2019 bola dosiahnutá 16 tisícová návštevnosť žiakov a študentov stredných škôl a na financovaní podujatia sa spolupodieľali všetci partneri výstavy.

Medzi výkon prevencie je možné považovať aj kontrolnú činnosť, ktorú plní podriadená rozpočtová organizácia MH SR – *Slovenská obchodná inšpekcia (ďalej len "SOI")*, ako orgán kontroly vnútorného trhu v rámci boja proti legálnym drogám. V rámci svojich kompetencií SOI vykonáva *dozor nad dodržiavaním zákona č. 377/2004 Z. z. o ochrane nefajčiarov a o zmene a doplnení niektorých zákonov*. Hlavným cieľom kontrolných aktivít bolo predovšetkým zníženie šírenia drog a poškodzovania zdravia spôsobených ich užívaním. Medzi najčastejšie zistenia patrí porušenie zákazu predaja tabakových výrobkov resp. predaj tabakových výrobkov osobám mladším ako 18 rokov.

MV SR: PZ realizoval aktivity súvisiace so *zvyšovaním informovanosti o dôsledkoch užívania drog*, realizovaním celoslovenských aj regionálnych projektov a aktivít, počas ktorých príslušníci polície informovali o škodlivosti užívania drog a návykových látok, vrátane alkoholu, ale aj o trestnej činnosti súvisiacej s drogami a o trestnoprávnej zodpovednosti. Konkrétne preventívne činnosti vykonávali príslušníci PZ služobne zaradení NAKA PPZ, oddelení komunikácie a prevencie (ďalej len "OKaP") Krajského riaditeľstva PZ (ďalej len "KR PZ") a vnútorných oddeleniach OR PZ formou besied a prednášok na základných, stredných školách a gymnáziách. Samosprávy v spolupráci s odborom komunikácie a prevencie Prezídia PZ a českým partnerom v roku 2019 organizovali preventívnu aktivitu "Revolution Train - Drogový vlak". Aktivita bola určená žiakom II. stupňa základných škôl a stredných škôl.

Deťom predškolského veku, najmä posledných ročníkov materských škôl a následne aj deťom prvých ročníkov základných škôl bola problematika drog so zameraním na prevenciu adresovaná formou celoslovenského projektu „*Póla radí deťom*.“

Ostatným žiakom základných škôl bola problematika drog prednášaná v rámci celoslovenského preventívneho projektu „*Správaj sa normálne*“. Príslušníci PZ počas preventívnych aktivít využívali edukačnú pomôcku – „*drogový kufor*“ používaný na upútanie pozornosti poslucháčov a spestrenie prezentácie prednášajúceho. Žiaci, študenti aj samotní učitelia si tak mohli vytvoriť reálnu predstavu o rôznych podobách návykových látok, formách balenia a aplikačných pomôckach. Počas stretnutí boli žiakom poskytnuté informácie o drogách, drogovej závislosti a pomoci drogovo závislým, pričom pozornosť bola venovaná problémom, ktoré spôsobujú závislí svojmu okoliu. Súčasťou týchto prednášaných informácií boli aj informácie o trestnej činnosti súvisiacej s drogami, t.j. OPL a taktiež informácie o škodlivom vplyve

Hodnotiaca správa o plnení úloh vyplývajúcich z Národnej protidrogovej stratégie SR za obdobie rokov 2013-2020.

alkoholu na organizmus dieťaťa, o možnosti vzniku závislosti na alkohole, ktoré upozorňovali na negatívne dôsledky konania človeka pod vplyvom alkoholu a OPL. Príslušníci PZ realizovali (z pohľadu preventívnych aktivít pre žiakov základných a stredných škôl) aj ďalšie preventívne projekty a aktivity zamerané na drogovú, resp. protidrogovú problematiku. PZ realizoval na vybraných školách aj preventívno-bezpečnostné akcie pod názvom „Čisté školy“.

Na plnení uvedenej úlohy sa podieľali aj okresné úrady v sídle kraja v súčinnosti s príslušnými CPPPAP, školami a školskými zariadeniami v zriaďovateľskej pôsobnosti konkrétneho samosprávneho kraja, ako aj občianskymi združeniami a neziskovými organizáciami a to najmä formou projektov zameraných na drogovú problematiku. Taktiež sa realizovali aktivity v rámci grantového programu **"Škola bez tabaku, alkoholu a drog"**, realizácia multimediálneho predstavenia **"The dark trip"** na podporu protidrogových aktivít, skupinové aktivity s vybranými žiakmi pod názvom **"Primárna drogová prevencia"**.

PZ informoval o činnosti súvisiacej s odhaľovaním drogovej trestnej činnosti aj prostredníctvom internetovej stránky www.minv.sk (záložka aktualita PPZ). Od apríla roku 2017 PZ informuje verejnosť o akciách a zásahoch vykonaných v súvislosti s odhaľovaním drogovej trestnej činnosti na sociálnej sieti Facebook <https://www.facebook.com/policiaslovakia/>. Príslušné OKaP KR PZ, ak to umožňovala procesná situácia, zverejňovalo každý prípad objasnenej drogovej trestnej činnosti. Informácie spolu s fotografiami boli zasielané prostredníctvom administrátora na sociálnu sieť Facebook.

Záver a odporúčania do budúcnosti:

Na základe skúseností z plnenia NPS a potreby pokračovania protidrogových aktivít aj v budúcnosti budú v oblasti "Zníženia dopytu po drogách" novej protidrogovej stratégie podporované tieto ciele:

- *Predchádzať užívaniu drog a zvyšovať informovanosť o nežiaducich účinkoch drog.*
- *Zabezpečiť prístup a posilniť služby v oblasti liečby a starostlivosti.*

Konkrétne priority a ciele budú zadefinované v Národnej protidrogovej stratégii Slovenskej republiky na obdobie rokov 2021-2025 s výhľadom do roku 2030 (ďalej len "Stratégia SR") a rozpracované do konkrétnych úloh prostredníctvom akčných plánov jednotlivých rezortov, ktoré budú za plnenie uvedených úloh zodpovedné.

6.2. Zníženie ponuky drog

Hlavná priorita: Predchádzať trestnej činnosti súvisiacej s drogami a jej potlačanie, najmä pokiaľ ide o organizovanú drogovú trestnú činnosť, vrátane medzinárodnej, a to prostredníctvom spolupráce v oblasti presadzovania práva, odhaľovania nelegálnej výroby a distribúcie drog a prekurzorov, konfiškácie príjmov pochádzajúcich z drogovej trestnej činnosti, vyšetrovania a kontroly hraníc.

Ciele:

- Prispievať k zníženiu dostupnosti nelegálnych drog, NPL a zneužívania prekurzorov odhaľovaním nových pašeráckych ciest a modus operandi pri výrobe, pašovaní a obchodovaní s nelegálnymi drogami a prekurzormi, posilnením medzinárodnej spolupráce pri rozkladaní medzinárodných organizovaných skupín, ktoré sú zapojené do nelegálnej výroby drog a obchodovania s nimi, efektívne využívanie nástrojov trestného práva, ako aj účinného presadzovania práva.
- Prispievať k zníženiu dostupnosti nelegálnych drog a to odhaľovaním nelegálneho pestovania a výroby drog v poľnohospodárstve.

Zapojené subjekty: MH SR, MF SR, MS SR, MV SR, MPRV.

Odpočet činností:

MH SR: Samotný obchod s drogovými prekurzormi nie je z dôvodu ich významných možností zákonného použitia zakázaný. Efektívne monitorovanie a kontrola zákonného obchodu s týmito chemickými látkami sú najlepšie spôsoby boja proti ich zneužívaniu na nezákonnú výrobu drog. Na tento účel sa na medzinárodnej úrovni, ako aj na úrovni EÚ, zaviedol osobitný regulačný rámec. Najdôležitejšími aktérmi v oblasti prevencie zneužívania sú prevádzkovatelia, ktorí sa podieľajú na zákonom obchode (výrobcovia, distribútori, sprostredkovatelia, dovozcovia, vývozcovia a veľkoobchodníci). Právne predpisy vyžadujú, aby prijali opatrenia proti krádeži, kontrolovali dobré úmysly svojich zákazníkov, odhaľovali podozrivé transakcie a varovali orgány. Účinné partnerstvo medzi výrobným odvetvím a orgánmi je základom pre vykonávanie regulačného rámca.

Vzhľadom na to, že trh s nelegálnymi drogami je veľmi dynamický, pričom neustále dochádza k zmenám, pokiaľ ide o dostupné nelegálne drogy a prekurzory, ktoré sa používajú na ich výrobu, relevantnosť právnych predpisov týkajúcich sa drogových prekurzorov je určená rozsahom, do akého obmedzujú ponuku prekurzorov na nezákonnú výrobu drog, čím prispievajú k obmedzeniu množstva nelegálnych drog, ktoré sa vyrábajú a následne dodávajú do našej spoločnosti.

Od revízie právnych predpisov v roku 2013 môžu byť látky (nové látky používané pri nezákonnej výrobe drog alebo „neurčené látky“) pridané do nariadení prostredníctvom delegovaného nariadenia EK. Preto SR prostredníctvom príslušných inštitúcií iniciovala, ako aj podporovala **zaradenie viacerých neurčených látok do kategórie 1, resp. kategórie 2 prílohy k nariadeniu Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 273/2004 z 11. februára 2004 o prekurzoroch drog a do prílohy k nariadeniu Rady (ES) č. 111/2005 z 22. decembra 2004, ktorým sa stanovujú pravidlá sledovania obchodu s drogovými prekurzormi medzi EÚ a tretími krajinami.**

Metamfetamín sa považuje za veľmi návykovú drogu so silne negatívnym dopadom na spoločnosť, v EÚ sa často vyrábal z kľúčových prekurzorov, a to z efedrínu a pseudoefedrínu. V mnohých prípadoch sa extrahuje z liekov obsahujúcich tieto látky, ktoré sa legálne nakupujú vo forme voľnopredajných liekov v lekárňach určitých členských štátov, ako aj v SR. V priebehu rokov 2013 – 2020, ako aj pred týmto obdobím, boli realizované opatrenia na zabránenie zneužívania **voľnopredajných liekov** s obsahom pseudoefedrínu. V rámci týchto opatrení boli výrobcovia liekov, ako aj veľkodistribútori liekov vyzvaní zasielať na mesačnej báze **údaje o dodávkach všetkých liekov s obsahom pseudoefedrínu** jednotlivým odberateľom (verejným lekárňam, nemocničným lekárňam a iným držiteľom povolenia na veľkodistribúciu liekov). Na základe vyhodnotenia údajov boli vykonávané kontroly v lekárňach s nadmerným predajom voľnopredajných liekov s obsahom pseudoefedrínu. Ďalším z opatrení bolo prijatie úpravy oprávňujúcej lekárnikovi odmietnuť predaj takýchto liekov vo väčšom množstve ako na **jeden liečebný cyklus**. Posledné platné usmernenie MZ SR č. OF/0504/2016 usmerňuje počet balení lieku s obsahom drogového prekurzora potrebných na jeden liečebný cyklus.

Keďže súčasný režim kontroly a monitorovania drogových prekurzorov už nie je schopný úspešne riešiť celkové potreby spoločnosti, na ktorých uspokojenie bol určený, SR podporuje revíziu nariadení EÚ o drogových prekurzoroch, ktorej výsledkom bude prijatie opatrení na odstránenie identifikovaných nedostatkov uvedených v správe, ktorú pre Európsky parlament a Radu EÚ vypracovala EK. Zneužívanie drogových prekurzorov a obchodovanie s nimi je celosvetový jav, preto si vyžaduje aj medzinárodnú spoluprácu na úrovni CND a INCB.

MF SR: V rámci znižovania ponuky sa pozornosť sústredila na intenzívnejšie a efektívnejšie využívanie prostriedkov, foriem a metód **operatívno-pátracej činnosti v oblasti OPL a ich prekurzorov**, zvýšenie efektívnosti a rozsahu kontrol na vonkajších hraniciach EÚ, vrátane kontroly prepravy zásielok expresných zásielkových služieb a poštových zásielok. Aplikovali sa moderné metódy pri analýze rizika a tvorbe **rizikových profilov**, najmä pre oblasť kontroly tovaru týkajúceho sa kontajnerovej dopravy a zásielkových a kuriérnych služieb, zefektívňovala sa činnosť spoločného pracoviska PPZ, Národnej protidrogovej jednotky (ďalej len "NPDJ") a Kriminálneho úradu FS - (ďalej len "KÚ FS") na sledovanie drogových prekurzorov.

V rámci **spolupráce s podnikateľským sektorom** sa rozvíjala spolupráca s chemickým a farmaceutickým priemyslom, prepravcami, poštou, zásielkovými službami, leteckými spoločnosťami a pod. Počas obdobia naďalej pretrvával ústup od tzv. „klasických drog“ k zvýšenému nárastu dopytu po OPL na syntetickej báze. Samostatným segmentom rozšírenej ponuky sú NPL, látky na syntetickej báze, ktoré majú omamné a psychotropné účinky, avšak nie sú pokryté platnou právnou úpravou. Tomuto vývoju boli prispôsobené nástroje a postupy pri odhaľovaní prieniku OPL na vnútorný trh, najmä so zreteľom na stále častejšie využívanie zásielkovej prepravy, ktorá poskytovala páchatel'om väčšiu anonymitu a znižovala riziko ich postihu za túto trestnú činnosť. Ku koncu sledovaného obdobia a najmä do budúcnosti je zámerom finančnej správy **orientovať svoju činnosť vo väčšej miere na problematiku prekurzorov, pre-prekurzorov a NPL**. Predmetná zmena je stimulovaná prioritne s ohľadom na prevahu týchto typov tovarov v transakciách, nad ktorými patrí dohľad do výlučnej kompetencie orgánov finančnej správy (dovoz, vývoz, tranzit z/do tretích štátov).

MS SR: V súvislosti s plnením úloh v rámci znižovania ponuky pripravovalo MS SR **novú právnu úpravu drogových trestných činov** v rámci činnosti príslušných pracovných skupín, ktoré pracovali na príprave legislatívneho materiálu od roku 2012. Výsledkom ich činnosti bol komplexný legislatívny materiál „*Návrh zákona, ktorým sa ustanovujú definície a množstvá omamných a psychotropných látok, rastlín a húb obsahujúcich omamné alebo psychotropné látky, ktorými sa menia a dopĺňajú niektoré zákony*“.

Deklarovaným účelom návrhu zákona bolo odstránenie najzávažnejších aplikačných a systémových problémov v oblasti riešenia drogovej problematiky a systémové zavedenie výchovných programov drogovej prevencie pre mládež, ktoré vhodným spôsobom vyvažujú represívne prvky trestnoprávnej úpravy a zároveň kompenzujú navrhovanú čiastočnú dekriminalizáciu držby nelegálnych drog v striktno určenom množstve samotnými užívateľmi. Návrh zákona mal ambíciu predstaviť základy uceleného, vyváženého a spoločensky prijateľnejšieho modelu drogovej politiky čerpajúceho zo spolupôsobenia represívnych a pomáhajúcich zložiek, pričom mechanizmus jeho fungovania bol postavený na princípe samofinancovania zavádzaných preventívnych aktivít. Návrh zákona počas uvedeného obdobia prešiel rôznymi formami schvaľovania, k jeho konečnému schváleniu vládou SR do konca roka 2020 nedošlo.

MV SR: MV SR v rámci stratégií v oblasti drogovej problematiky plní úlohy týkajúce sa znižovania ponuky predovšetkým výkonom operatívno-pátracej činnosti a vyšetrovaním drogovej trestnej činnosti. Zameriava sa na odhaľovanie a rozkladanie vysokorizikových, organizovaných zločineckých skupín v oblasti drog, ako aj ich prepojenia na zahraničné organizované skupiny. Veľmi dôležité je zároveň riešenie prepojení s inými bezpečnostnými hrozbami a predchádzanie trestnej činnosti.

MPRV SR: Cieľom činnosti rezortu pôdohospodárstva v **oblasti zníženia ponuky drog** bolo prispieť k zníženiu dostupnosti nelegálnych drog a to odhaľovaním nelegálneho pestovania a výroby drog v poľnohospodárstve. Prioritou v predmetnej oblasti bolo obmedziť pestovanie a výrobu nelegálnych drog v poľnohospodárstve.

ÚKSUP v tejto súvislosti zabezpečoval plnenie dvoch opatrení a to „*Monitoring narábania s makovou slamou a pestovania určitých odrôd konopy siatej (Cannabis sativa L.)*“ a „*Monitoring výskytu rastlín maku siateho (Papaver somniferum L.) a určitých odrôd konopy siatej (Cannabis sativa L.) v porastoch kultúrnych plodín v rámci výkonu kontrolnej činnosti*“.

Cieľom **monitoringu narábania s makovou slamou a pestovania určitých odrôd konopy siatej** (Cannabis sativa L.) bolo zníženie ponuky makovej slamy (makoviny) na nelegálne účely a monitoring pestovania odrôd konopy siatej (Cannabis sativa L.) podľa čl. 9 delegovaného nariadenia EK (EÚ) č. 639/2014 z 11. marca 2014, ktorým sa doplnia nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 1307/2011. Monitoring pestovania a narábania s makom siatym, hlavne makovinou (makovou slamou) sa vykonával po zbere maku siateho. Do monitorovania boli zapojení fytoinšpektori ÚKSUP, ktorí vykonávali kontroly pestovateľov maku siateho priamo u subjektov evidovaných v zozname žiadateľov o priame platby na mak a konope poskytnutom PPA. Ďalej sa kontroloval súlad deklarácie žiadateľa so skutočnosťou, osvedčenie na zaobchádzanie s OPL a povolenie vydané MZ SR. V zákone č. 139/1998 Z. z. je vymedzený výkon štátnej správy na úseku OPL, čím sa upravuje pôsobnosť PPA, ktorá zabezpečuje kontrolu

pri pestovaní konopy siatej podľa článku 32 nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 1307/2013 zo 17. decembra 2013, ktorým sa ustanovujú pravidlá priamych platieb pre poľnohospodárov na základe režimov podpory v rámci spoločnej poľnohospodárskej politiky, a ktorým sa zrušuje nariadenie Rady (ES) č. 637/2008 a nariadenie Rady (ES) č. 73/2009 (využívanie pôdy na pestovanie konope).

Monitoring nad pestovaním konopy siatej v systéme oddelených priamych platieb vykonával ÚKSUP a PPA. Vyhodnotenie merateľných ukazovateľov zaobchádzania s OPL zabezpečoval ÚKSUP na základe Dohody o delegovaných činnostiach č. 13/2015 medzi ÚKSUP a PPA. Všetky úkony, ako aj zistenia v súvislosti s dohľadom nad legálnym pestovaním konopy siatej, boli vyhodnocované a spracované v integrovanom administratívnom a kontrolnom systéme. Na základe výstupu vybraného súboru žiadateľov sú PPA skontrolované všetky plochy obsiate konopou siatou. Na základe uvedenej dohody realizoval ÚKSUP u vybraných žiadateľov odber vzoriek konope siatej na určenie obsahu tetrahydrokanabinolu.

Cieľom monitoringu výskytu rastlín maku siateho (*Papaver somniferum L.*) a určitých odrôd konopy siatej (*Canabis sativa L.*) v porastoch kultúrnych plodín v rámci výkonu kontrolnej činnosti bolo zamedzenie možného nelegálneho pestovania maku siateho (*Papaver somniferum L.*) a určitých odrôd konopy siatej (*Canabis sativa L.*) v porastoch kultúrnych plodín. Z dôvodu predchádzania zneužitia pestovania maku siateho na nelegálne účely, každý pestovateľ maku siateho na potravinárske účely je povinný zabrániť zneužitiu makovej slamy na výrobu OPL. Uvedená povinnosť je definovaná v § 16 ods. (5) zákona č. 139/1998 Z. z. Taktiež podľa § 16 zákona č. 139/1998 Z. z. sú pestovatelia maku siateho na ploche menšej ako 100 m² povinní po zbere úrody maku siateho makovú slamu zneškodniť bezodkladným zapracovaním do pôdy alebo ju odovzdať spracovateľskej organizácii, ktorá má príslušné povolenie a pestovatelia maku siateho na ploche väčšej ako 100 m² s príslušným povolením na pestovanie maku siateho vystaveného MZ SR sú povinní odovzdať celú úrodu makovej slamy v lehote určenej v povolení spracovateľskej organizácii alebo ju bezodkladne zneškodniť zapracovaním do pôdy, pričom pestovateľ predkladá zámer nakladania s makovou slamou so žiadosťou o povolenie pestovania maku siateho MZ SR. Zároveň sa zisťovalo, či sa v SR nevykonávala pestovateľská činnosť zameraná na získavanie OPL, napr. či nedochádzalo k narezávaniu alebo zberu toboliek maku siateho v mliečnej zrelosti. Pri preverovaní pestovateľov určitých odrôd konopy siatej sa zameriava na pestovanie určitých odrôd konopy siatej neuvedených v spoločnom katalógu odrôd poľnohospodárskych rastlinných druhov a na jej pestovanie bez podania žiadosti na PPA.

Kontroly boli cielené na úmyselné alebo neúmyselné pestovanie určitých odrôd konopy siatej s obsahom THC nad 0,2 % a na možnú prítomnosť nelegálnych porastov konope. Zo strany ÚKSUP prebiehalo i vyhľadávanie určitých odrôd konopy siatej v porastoch iných plodín a na nepoľnohospodárskej pôde. Fytoinšpekori ÚKSUP pri úradných kontrolách nezaznamenali nelegálne pestovanie konopy indickej. Kontroly porastov určitých odrôd konopy siatej pestovanej v SAPS podľa nariadenia vlády SR č. 342/2014 Z. z., ktorým sa ustanovujú pravidlá poskytovania podpory v poľnohospodárstve v súvislosti so schémami oddelených priamych platieb v znení neskorších predpisov, nepreukázali zistené porušenia zákona č. 139/1998 Z. z.

Záver a odporúčania do budúcnosti:

Na základe skúseností z plnenia NPS a potreby pokračovania protidrogových aktivít aj v budúcnosti budú v oblasti "Zníženia ponuky drog" novej protidrogovej stratégii podporované tieto ciele:

- *Rozkladať organizované zločinecké skupiny zaoberajúce sa drogovou trestnou činnosťou, ktoré pôsobia alebo vznikli v členských štátoch EÚ, alebo sa na ne zameriavajú pri páchaní drogovej trestnej činnosti, riešiť prepojenia s inými bezpečnostnými hrozbami a zlepšovať predchádzanie trestnej činnosti.*
- *Zameriť sa na odhaľovanie nelegálneho veľkoobchodu s drogami a drogovými prekurzormi na vstupných a výstupných miestach EÚ.*
- *Zameriť sa na zneužívanie logistických a digitálnych kanálov využívaných na distribúciu stredných a malých množstiev nelegálnych drog. V spolupráci so súkromným sektorom zlepšiť zaistenie nelegálnych látok pašovaných týmto spôsobom.*
- *Zameriť sa na nezákonnú výrobu a pestovanie OPL, zabrániť zneužívaniu a obchodovaniu s drogovými prekurzormi na nedovolenú výrobu drog v súvislosti so škodami na životnom prostredí.*

Konkrétne priority a ciele budú zadefinované v Stratégii SR a rozpracované do konkrétnych úloh prostredníctvom akčných plánov jednotlivých rezortov, ktoré budú za plnenie uvedených úloh zodpovedné.

6.3. Koordinácia

Hlavná priorita: Koordinácia v oblasti protidrogovej politiky SR je dvojaká - zabezpečiť synergie, komunikáciu a účinnú výmenu informácií a názorov na podporu cieľov politiky a zároveň nabádať na aktívnu politickú diskusiu a analýzu vývoja a výziev v oblasti zneužívania drog na národnej úrovni, na úrovni EÚ a na medzinárodnej úrovni.

Ciele:

- Koordinácia na regionálnej a národnej úrovni, medzi inštitúciami v rámci SR, medzi členskými krajinami v rámci EÚ a ďalšími príslušnými európskymi orgánmi a občianskou spoločnosťou.

Zapojené subjekty: MZ SR, Rada, MPSVR SR, MV SR, MF SR.

Odpočet činností:

RADA: Na základe uznesenia vlády SR č. 610/2012 z 31. októbra 2012 o prenose pôsobností v oblasti protidrogovej politiky a monitoringu drogovej situácie v SR, sa od roku 2013 stal gestorom protidrogovej politiky minister zdravotníctva SR. V nadväznosti na uvedené bol vytvorený poradný, koordinačný, iniciatívny a kontrolný orgán vlády SR vo veciach protidrogovej politiky vo verejnom záujme - Rada. Rada ako kľúčový orgán pre riadenie drogovej problematiky, pôsobil na zvyšovanie účinnosti opatrení v protidrogovej oblasti tým, že koordinoval jednotlivé protidrogové aktivity všetkých zainteresovaných ústredných orgánov štátnej správy, ostatných orgánov štátnej správy, organizácií a inštitúcií.

Ako vyplýva zo štatútu, Rada sa venovala predovšetkým koordinácii činností spojených s plnením úloh v protidrogovej problematike a to aj prostredníctvom zasadnutí Rady. V rámci procedúry per rollam Rada schválila *"Informáciu o realizácii protidrogovej politiky v Slovenskej republike v rokoch 2013 – 2014 v súlade s Národnou protidrogovou stratégiou Slovenskej republiky na obdobie rokov 2013 – 2020"*, *"Strednodobé vyhodnotenie plnenia úloh v oblasti protidrogovej politiky za obdobie rokov 2013 – 2016"*,

Hodnotiaca správa o plnení úloh vyplývajúcich z Národnej protidrogovej stratégie SR za obdobie rokov 2013-2020.

"Informáciu o realizácii protidrogovej politiky v Slovenskej republike v rokoch 2017-2018 v súlade s Národnou protidrogovou stratégiou Slovenskej republiky na obdobie rokov 2013-2020".

V rámci riadneho zasadnutia Rada schválila "Návrh zákona, ktorým sa ustanovujú množstvá omamných látok a psychotropných látok a rastlín a húb obsahujúcich omamné látky alebo psychotropné látky, a ktorým sa menia a dopĺňajú niektoré zákony", "Akčný plán realizácie Národnej protidrogovej stratégie Slovenskej republiky na obdobie rokov 2017 -2020". Súčasne Rada schválila "Zriadenie Pracovnej skupiny pre tvorbu, implementáciu a vyhodnocovanie Národnej protidrogovej stratégie Slovenskej republiky na obdobie rokov 2013 - 2020" a "Zriadenie Pracovnej skupiny pre riešenie problematiky metamfetamínu na Slovensku".

MZ SR: Výkonným orgánom Rady je OKPSMD, ktorý okrem funkcie výkonného orgánu Rady, plnil úlohy nadrezortného koordinátora v protidrogovej oblasti. OKPSMD zabezpečoval súbor odborných, koncepčných, metodických a organizačných činností na úseku drogovej problematiky na národnej a medzinárodnej úrovni. OKPSMD koordinoval činnosť dotknutých rezortov, ktoré boli zodpovedné za plnenie úloh vyplývajúcich z NPS. Na základe každoročných odpočtov plnenia NPS jednotlivými rezortmi pripravoval hodnotiace správy, ktoré boli predkladané vláde SR (viď odpočet Rada). Súčasne OKPSMD v spolupráci s dotknutými rezortmi pripravil Akčný plán realizácie Národnej protidrogovej stratégie Slovenskej republiky na obdobie rokov 2017 – 2020. Ako výkonný orgán Rady zabezpečoval zasadnutia Rady a pripravoval/predkladal materiály, ktoré boli v rokoch 2013-2020 Radou prerokované.

MPSVR SR: Podpora spolupráce zainteresovaných subjektov za účelom riešenia aktuálnych problémov cieľovej skupiny drogovu a inak závislých detí a plnoletých fyzických osôb bola kontinuálne a plánovane zabezpečovaná počas celého hodnoteného obdobia osobitne prostredníctvom tematických pracovných stretnutí najmä pre zástupcov úradov PSVaR a resocializačných stredísk/CDR s RP a ďalšie zainteresované subjekty.

MV SR: Koordinačné aktivity rezortu vnútra boli plnené aj prostredníctvom „*krajského koordinátora pre protidrogovú problematiku*“ a „*krajského koordinátora pre prevenciu kriminality*“, ktorí boli usmerňovaní koordinačným orgánom, a to odborom prevencie kriminality kancelárie ministra vnútra SR a Radou vlády SR pre prevenciu kriminality. Niektoré OÚ si za účelom koordinácie a zabezpečovania tejto činnosti zriadili „*krajské komisie pre problematiku drog*“ alebo „*krajské komisie pre prevenciu kriminality*“. Jednotlivé OÚ spolupracovali s príslušníkmi KR PZ, zamestnancami mestskej a obecnej polície, príslušníkmi finančnej správy, CPPPaP, RÚVZ SR, so samosprávnymi krajmi, nadáciami, občianskymi združeniami, neziskovými organizáciami a štátom uznanými organizáciami.

MF SR: Cieľom v oblasti koordinácie a spolupráce bolo zabezpečiť užšiu spoluprácu so všetkými zainteresovanými rezortmi pri plnení úloh vyplývajúcich z NPS. Realizácia úloh KÚ FS pri ochrane vnútorného trhu pred prienikom OPL vyžadovala intenzívnu spoluprácu so všetkými zainteresovanými zložkami štátnej správy a príslušnými orgánmi, a to najmä s PPZ a jeho výkonnými útvarmi. KÚ FS sa významne podieľal na kontrole drogových prekurzorov prostredníctvom spoločného pracoviska na sledovanie drogových prekurzorov. Zo strany orgánov FS dochádzalo k detekcii prípadov dovozov a distribúcie NPL, pri ktorých bol zrejmý účel ich použitia ako OPL. Z dôvodu existencie neúmerne dlhého časového odstavu medzi príchodom konkrétnych NPL na trh a ich zaradením na príslušný zoznam zakázaných látok podľa zákona č. 139/1998 Z. z. však neexistoval priamy právny nástroj na vyvodenie trestno-právnej zodpovednosti pri takýchto dovozoch, pričom činnosť orgánov FS bola obmedzená len na riešenie administratívnych deliktov nemajúcich priamy súvis s OPL. Práve vyššia miera flexibility hlavne v prípade potreby nevyhnutných legislatívnych zmien, by dokázala dať orgánom FS k dispozícii efektívne nástroje na dôslednú elimináciu protiprávneho konania už v jeho zárodku.

Záver a odporúčania do budúcnosti:

Na základe skúseností z plnenia NPS a potreby pokračovania protidrogových aktivít aj v budúcnosti budú v oblasti "Koordínácia" novej protidrogovej stratégie podporovaná:

- *Koordínácia v oblasti protidrogovej politiky SR, zabezpečiť synergie, komunikáciu a účinnú výmenu informácií a názorov na podporu cieľov politiky; nabádať na aktívnu politickú diskusiu a analýzu vývoja a výziev v oblasti zneužívania drog na národnej úrovni, na úrovni EÚ a na medzinárodnej úrovni.*

Konkrétne priority a ciele budú zadefinované v Stratégii SR a rozpracované do konkrétnych úloh prostredníctvom akčných plánov jednotlivých rezortov, ktoré budú za plnenie uvedených úloh zodpovedné.

6.4. Medzinárodná spolupráca

Hlavná priorita: Spolupráca s členskými štátmi EÚ a príslušnými medzinárodnými organizáciami v zmysle zásad spoločnej zodpovednosti a komplexného, vyváženého a na faktoch založeného prístupu v riešení drogovej problematiky – znižovaní dopytu po drogách a znižovaní ponuky drog.

Ciele:

- Spolupráca a koordinácia aktivít s orgánmi a členskými štátmi EÚ v oblasti protidrogovej politiky.

Zapojené subjekty: MZ SR, MZVEZ SR, MV SR, MŠVVŠ SR, MF SR.

Odpočet činností:

MZVEZ SR: MZVEZ SR sledovalo prácu HDG a účasť na zasadnutiach, ktorú zabezpečovali experti z rezortov vnútra a zdravotníctva s príslušnou podporou zo Stáleho zastúpenia pri EÚ. Na pôde HDG boli každoročne prerokované Európske správy o drogách, ktoré predkladalo EMCDDA. Pravidelne boli odprezentované aj Správy o drogovej situácii vo svete (World Drug Report) z dielne UNODC. Predmetom diskusie boli aj Správy EK o hodnotení práce EMCDDA.

Jedným z najdôležitejších dokumentov prerokovaným na HDG bola Stratégia EÚ, pričom na konci decembra 2020 Rada EÚ schválila novú Stratégiu EÚ pre drogy na roky 2021 - 2025. Predmetom rokovaní na HDG boli tiež návrhy Vykonávacích rozhodnutí Rady EÚ o podrobení NPL kontrolným opatreniam a Správa EK Európskemu parlamentu a Rade EÚ o delegovaní právomoci podľa nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 273/2004 o prekurzoroch drog a nariadenia Rady (ES) č. 111/2005, ktorým sa stanovujú pravidlá sledovania obchodu s drogovými prekurzormi medzi EÚ a tretími krajinami.

HDG koordinovala pozície EÚ na zasadnutiach CND, ktoré sa uskutočňovali dva krát do roka (marec, december) vo Viedni a predchádzali im viaceré prípravné stretnutia. HDG prerokovávala postoj EÚ k Odporúčaniam WHO o kanabise a jemu príbuzných látkach. Na úrovni HDG prebiehala každoročne koordinácia a príprava expertných rokovaní s tretími krajinami/regiónmi: USA, Ruskom, Brazíliou, krajinami Východného partnerstva, Latinskou Amerikou a Karibikom. Vrcholným podujatím bolo Stretnutie na vysokej úrovni medzi EÚ a krajinami Latinskej Ameriky a Karibiku (EU – CELAC). Uskutočnili sa prípravy na začatie dialógu s Čínou. SR sa na rokovaníach s tretími krajinami zúčastňovala v nadväznosti na prerokovaný obsah a svoje záujmy. HDG sledovala stretnutia národných koordinátorov pre drogy. Dva krát do roka sa uskutočňovali zasadnutia Dublinskej skupiny pre drogy.

MZVEZ SR sa prostredníctvom **SM pri OSN vo Viedni**, New Yorku a Ženeve podieľalo na prehľbovaní spolupráce a súčinnosti na multilaterálnej úrovni, najmä s UNODC, CND, INCB, WHO, a ďalšími relevantnými inštitúciami systému OSN. SM pri OSN vo Viedni a Ženeve aktívne participovali

Hodnotiaca správa o plnení úloh vyplývajúcich z Národnej protidrogovej stratégie SR za obdobie rokov 2013-2020.

na koordinačných zasadnutiach EÚ. MZVEZ SR sa priebežne sústreďovalo na informovanosť o aktuálnych otázkach medzi rezortmi SR a medzinárodnými inštitúciami zaoberajúcimi sa agendou boja proti drogám.

MZ SR: Rezort zdravotníctva, plniaci úlohu koordinácie protidrogovej politiky na Slovensku zastupoval prostredníctvom nominovaných expertov SR aj v jednotlivých medzinárodných organizáciách v zahraničí.

- **CND:** SR (člen skupiny CND) mala od januára 2016 do decembra 2019 zároveň aj hlasovacie právo. V rámci normatívneho segmentu CND boli v zmysle príslušných dohovorov OSN prijaté zmeny v Zoznamoch zakázaných látok podľa jednotlivých dohovorov, týkajúce sa chemických látok, ktoré prešli riadnym hodnotením rizík od odporúčaní WHO, cez odsúhlasenie jednotlivými ČK. S ohľadom na zásadný dosah a vplyv prijatých zmien pre lekársku prax, výrobnú a obchodnú sféru a pre činnosť štátnych orgánov, ministerstiev a inštitúcií je tento segment dôležitou časťou zasadnutia. V dňoch 19. – 21. apríla 2016 sa v New Yorku uskutočnilo Osobitné zasadnutie Valného zhromaždenia OSN k svetovému drogovému problému (**UNGASS**). Zasadnutia tohto typu sú zvolávané na žiadosť členských štátov OSN. Tematické debaty boli zamerané na nedostatočnú dostupnosť kontrolovaných látok na medicínske účely a šírenie NPL. Na záver zasadnutia bol prijatý tzv. *Výstupný dokument (Outcome document) UNGASS*²³. Výstupný dokument UNGASS 2016, obsahuje viac ako 100 operačných odporúčaní v siedmich tematických kapitolách zameraných na znižovanie dopytu a ponuky; dostupnosť kontrolovaných látok na lekárske a vedecké účely; ľudské práva; výzvy a nové trendy; medzinárodná spolupráca a rozvoj. MZ SR ako kontaktný orgán pre UNODC každoročne poskytuje, okrem koordinačnej prípravy CND, informácie pre *Svetovú správu o drogách vyplňaním dotazníka k výročnej správe (ARQ)*, ktoré odzrkadľujú súčasnú situáciu v oblasti NPL.
- **HDG :** Zástupca OKPSMD, člen delegácie HDG sa zúčastňoval na pravidelných zasadnutiach HDG a na spracúvaní jej agendy (viď MZVEZ SR). V rámci slovenského predsedníctva Rade EÚ sa konalo neformálne stretnutie národných protidrogových koordinátorov v Bratislave (v dňoch 19. – 20. októbra 2016). Témou stretnutia bol *Integrovaný prístup k sociálnej a zdravotnej starostlivosti o užívateľov drog*.

V dňoch 13. a 14. novembra 2018 v rámci predsedníctva SR V4 zorganizoval OKPSMD v Bratislave *"Medzinárodné podujatie krajín V4+ Drogy a závislosti, integrovaný pohľad. Stretnutie odborníkov k problematike metamfetamínu."* Domáci a zahraniční účastníci sa na podujatí oboznámili s faktami a trendmi na slovenskom, českom, poľskom, nemeckom a americkom trhu s metamfetamínom, so situáciou v oblasti výroby, záchytov, obchodovania s metamfetamínom a osobitne s prekurzormi, potrebnými na výrobu tejto stimulačnej drogy.

MV SR: PDC NAKA PPZ je súčasťou viacerých analytických platforiem Europolu, do ktorých zasielala operatívne informácie. PDC NAKA PPZ sa spolupodieľala na eliminácii protidrogových prípadov s medzinárodným prvkom, eliminácii cezhraničnej drogovej trestnej činnosti (závažnej a organizovanej trestnej činnosti). Nadštandardná medzinárodná policajná spolupráca bola s partnerskými službami z ČR a Maďarska. V roku 2017 došlo k nadviazaniu operatívnej spolupráce s partnerskou službou z Poľska.

Zástupca PDC NAKA PPZ sa zúčastňoval na zasadnutiach HDG, pripravoval stanoviská pre zasadnutia COREPER I, II. Vypracovával podklady pre Hodnotenie plnenia úloh vyplývajúcich z Akčného plánu EÚ boja proti drogám na roky 2017-2020 a Stratégie EÚ. PDC NAKA PPZ každoročne zasielala podklady pre vyplnenie dotazníkov UNODC ako aj dotazníkov Europol. Vypracovával Správu pre hodnotenie hrozieb závažnej a organizovanej trestnej činnosti EÚ (ďalej len "SOCTA"), časť Drogy a prekurzory.

PDC NAKA PPZ vkladala údaje do Európskej databázy miest výskytu a výroby syntetických látok (ďalej len "ERISSP"). Informácie o stretnutiach a aktivitách Európskej multidisciplinárnej platforme proti hrozbám kriminality (ďalej len "EMPACT") k drogovej problematike boli poskytované národným expertom príslušných útvarov a sekretariátu viceprezidenta PZ, ktorý je národným EMPACT koordinátorom.

²³ <https://www.unodc.org/postungass2016>

Hodnotiaca správa o plnení úloh vyplývajúcich z Národnej protidrogovej stratégie SR za obdobie rokov 2013-2020.

Úrad medzinárodnej policajnej spolupráce PPZ (ďalej len "ÚMPS PPZ") zabezpečoval výmenu informácií a poskytoval koordináciu a asistenciu priamo alebo prostredníctvom styčných dôstojníkov.

ÚMPS PPZ a Styčný úrad SR pri Europole zabezpečoval činnosti pri výmene operatívnych informácií prostredníctvom komunikačného kanálu Europolu SIENA, pri organizovaní a spoluúčasti na operatívnych stretnutiach, spoločných operáciách, ako aj plánovaných akčných dňoch – (Operácia „DRAGON“), ktoré boli zamerané na zneužívanie kontajnerovej, zásielkovej a osobnej prepravy na pašovanie drog. Účasť na akčných dňoch bola vykonaná aj v rámci operácie "DARIF", ktorá bola zameraná na odhaľovanie zneužívania lodnej prepravy na pašovanie rôznych komodít. NPDJ sa zapojila do operácie Medzinárodnej organizácie kriminálnej polície (ďalej len "**INTERPOL**") pod krycím názvom „PANGEA“, zameranej na farmaceutickú kriminalitu (falšované a neregistrované lieky, látky s hormonálnym účinkom), kde sa predaj realizuje najmä prostredníctvom internetu alebo darknetu. Konkrétne išlo o operáciu „PANGEA X“, ktorá bola zameraná na monitoring virtuálneho priestoru s akcentom na vyhľadávanie nelegálnych e-shopov, ktoré ponúkajú necertifikované liečivá, anaboliká a pod.. Príslušníci NPDJ sa taktiež zúčastňovali operatívnych stretnutí s partnerskou službou - Úradom boja proti drogám (ďalej len "DEA").

Príslušníci PDC NAKA PPZ sa v rámci medzinárodnej spolupráce zúčastňovali zasadnutí expertných skupín (Výbor Európskej komisie pre drogové prekurzory, Skupina expertov pre drogové prekurzory), kde spolupracovali s členmi Generálneho riaditeľstva pre dane a colnú úniu EK (ďalej len "DG TAXUD") a Generálneho riaditeľstva pre vnútorný trh, priemysel, podnikanie a MSP; zástupcami EK pokiaľ ide o oblasť drogových prekurzorov (legislatíva, databáza EÚ drogových prekurzorov, aplikačné problémy uplatňovania európskej legislatívy, legislatívne návrhy atď.).

MŠVVŠ SR: Rezort školstva sa zúčastňoval zasadnutí UNODC. V rámci platformy mládeže OSN – „**Youth Forum**“ zabezpečoval účasť mladých ľudí z SR, ktorí sa aktívne zapojili do dialógu a návrhu riešení v oblasti prevencie drogových závislostí v rámci členských štátov OSN.

VÚDPaP ako aktívny člen Siete organizácií zaoberajúcich sa prevenciou závislostí (ďalej len "**EURONET**") zameranej na prevenciu návykových látok realizoval v spolupráci s OZ Prevencia projekt „Click for Support“ (2014-2015) zameraný na možnosti internetových intervencií v selektívnej prevencii návykových látok. V roku 2016 sa VÚDPaP podieľal na medzinárodných projektoch Act Local II – podporený DG SANCO (prevencia zneužívania alkoholu) a Click for Support Realized - DG HOME (internetová intervencia zameraná na prevenciu užívania NPL). VÚDPaP v spolupráci s ďalšími odbornými partnermi usporiadal v roku 2017 a 2018 medzinárodnú vedeckú konferenciu "Diet'a v ohrození". Hlavným cieľom konferencie bola identifikácia hlavných sociálnych, psychologických a zdravotných ohrození detí a ich rodín a dopad na duševné zdravie, ako aj návrh riešenia problémov a postupov optimalizácie podpory duševného zdravia detí a ich rodín. Jednou z nosných tém bola aj Prevencia pred závislosťami a ochrana duševného zdravia detí a rodín.

Zo záverov konferencií vyplynula potreba zamerať sa na tvorbu nových programov, klásť väčší dôraz na metódy a techniky zvládania stresu, na mediálnu a etickú výchovu, na rozvíjanie kritického myslenia žiakov a hľadať možnosti včasnej identifikácie rizikových žiakov, a to v spolupráci s rodinou dieťaťa a zabezpečiť včasnú intervenciu. Táto oblasť predpokladá úzku spoluprácu s celým (integrovaným) poradenským systémom.

MF SR: V oblasti medzinárodnej spolupráce sa prehľbovala spolupráca s členskými štátmi EÚ, ich orgánmi ako aj s tretími krajinami. Rozširovala sa spolupráca s Europolom, zintenzívňovalo sa zapojenie FS do jednotlivých analytických pracovných súborov, resp. do príslušných projektov v rámci EMPACT-u v protidrogovej oblasti. Narastala výmena informácií o záujmových entitách a prehľbovali sa pracovné kontakty. Vo vzťahu k UNODC je KÚ FS zapojený do zabezpečených online komunikačných systémov **IONICS a PICS**. V rámci zefektívňovania spolupráce na bilaterálnej, resp. európskej úrovni dochádzalo k zintenzívňovaniu operatívnej výmeny informácií s partnerskými zložkami všetkých susedných štátov, ako aj ďalších členských štátov EÚ a vybraných tretích krajín. Počas sledovaného obdobia dochádzalo k aktívnej participácii na spoločných colných, či colno-policajných akciách realizovaných pod kuratelou Svetovej colnej organizácie, UNODC, Pracovnej skupiny Rady EÚ pre colnú spoluprácu a ďalších medzinárodných organizácií.

Záver a odporúčania do budúcnosti:

Na základe skúseností z plnenia NPS a potreby pokračovania protidrogových aktivít aj v budúcnosti bude v oblasti "Medzinárodná spolupráca" novej protidrogovej stratégie podporovaná:

- *Spolupráca s členskými štátmi EÚ a príslušnými medzinárodnými organizáciami v zmysle zásad spoločnej / zdieľanej zodpovednosti a komplexného, vyváženého a na faktoch založeného prístupu v riešení drogovej problematiky – znižovaní dopytu po drogách a znižovaní ponuky drog.*

Konkrétne priority a ciele budú zadané v Stratégii SR a rozpracované do konkrétnych úloh prostredníctvom akčných plánov jednotlivých rezortov, ktoré budú za plnenie uvedených úloh zodpovedné.

6.5. Výskum, informácie, monitorovanie a hodnotenie

Hlavná priorita: Prispieť k lepšiemu porozumeniu všetkých aspektov drogovej problematiky a účinkov jednotlivých opatrení a poskytnúť tak vierohodné, komplexné a na faktoch založené podkladové materiály na účely politiky a opatrení.

Ciele:

- Prispieť k lepšiemu šíreniu výsledkov monitorovania, výskumu a hodnotenia na národnej úrovni a úrovni EÚ, čím sa zabezpečí posilnenie synergií, vyvážené pridelovanie finančných zdrojov a nezdvajovanie úsilia. Dosiahnuť je to možné harmonizáciou metodík, vytváraním sieťových štruktúr a užšou spolupracou.

Zapojené subjekty: MŠVVŠ SR, MS SR, MV SR, MF SR, MO SR.

Odpočet činností:

MŠVVŠ SR: Rezort školstva prostredníctvom VÚDPaPu v rámci národných **výskumných úloh** riešil otázky rizikového správania detí a mládeže, monitorovania ich správania aj z aspektu užívania drog (ESPAD). Medzinárodný prieskum ESPAD sa uskutočnil na základe medzirezortnej spolupráce (zdravotníctvo, školstvo), čo je ojedinelou spolupracou. Výskumy VÚDPaPu mali aplikačný dopad na prax cieľových skupín v školstve (odborní zamestnanci poradenských zariadení, škôl), realizovali sa **vzdelávanie odborníkov** v najnovších trendoch a postupoch. VÚDPaP pod záštitou MŠVVŠ SR v spolupráci s ďalšími odbornými partnermi usporiadal vedeckú **konferenciu „Dieťa v ohrození“**. VÚDPaP vydal **Procesné štandardy** výchovného poradenstva pre odborné činnosti odborných zamestnancov školských zariadení výchovného poradenstva a prevencie, pre odborné činnosti pedagogických a odborných zamestnancov v školách, pre odborné činnosti v špeciálnych výchovných zariadeniach a pre vybrané odborné-metodické činnosti odborných zamestnancov školských zariadení výchovného poradenstva a prevencie, odborných zamestnancov škôl a školského špeciálneho pedagóga. Pre oblasť prevencie išlo o **Procesné štandardy „Prevencia“**, ktoré definovali minimálne procesné kroky realizácie preventívnej činnosti odborných zamestnancov v CPPPaP. Procesné štandardy **„Školského psychológa“**, **„Sociálneho pedagóga“** a **„Liečebného pedagóga“**, okrem iného, nastavovali aj proces realizácie preventívnej činnosti odborného zamestnanca na školách. Oblasť terciárnej prevencie definovali procesné štandardy odborných činností v **Špeciálnych výchovných zariadeniach** - <https://vudpap.sk/standardy/>.

MS SR: Výsledky monitoringu v oblasti drogovej trestnej činnosti a trestnej činnosti spáchanej v súvislosti s drogami sa vykonávali na základe štatistického listu „T“, ktorý vyplňali súde po právoplatnom skončení trestného konania. Štatistický list okrem uvedenia konkrétneho spáchaného trestného činu podľa ustanovenia osobitnej časti Trestného zákona obsahoval aj osobitný dôvod spáchania trestného činu, osobitné zamerania spáchania trestného činu, druh drogy, v súvislosti s ktorou bol trestný čin spáchaný a spáchanie trestného činu pod vplyvom drog. Konkrétne údaje je možné nájsť napr. v *"Informácii o realizácii protidrogovej*

Hodnotiaca správa o plnení úloh vyplývajúcich z Národnej protidrogovej stratégie SR za obdobie rokov 2013-2020.

politiky v Slovenskej republike v rokoch 2017-2018 v súlade s Národnou protidrogovou stratégiou Slovenskej republiky na obdobie rokov 2013-2020".

MV SR: KEÚ PZ sa významnou mierou podieľal na aktivitách *EWS*, za účelom získavania informácií o NPL. KEÚ PZ poskytol NMCD informácie o NPL, vo forme „REPORTING FORM ON NEW PSYCHOACTIVE DRUG“, ktorá je v súlade s rozhodnutím Rady EÚ 2005/387/SVV z 10. mája 2005 o výmene informácií, hodnotení rizika a kontrole NPL.

PDC NAKA PPZ monitorovala nezákonné obchodovanie s prekurzormi. V prípade nezákonnej výroby metamfetamínu boli v rámci dobrovoľnej spolupráce so súkromným sektorom vyhodnocované poznatky nákupov chemikálií, ktoré sú nevyhnutné na výrobu metamfetamínu. Prebiehala spolupráca s MZ SR, MH SR a MF SR, rokovania a pracovné stretnutia medzi pracovníkmi PDC NAKA PPZ a Štátnym ústavom pre kontrolu liečiv (ďalej len "ŠÚKL"), ako aj so zástupcami ostatných subjektov, kde bola riešená problematika drogových prekurzorov, vrátane distribúcie a predaja liekov s obsahom drogového prekurzora prostredníctvom distribútorov a verejných lekární.

Pracovníci katedry kriminálnej polície Akadémie PZ sa aktívne spolupodieľali na riešení vedecko-výskumných úloh, napr. "Krátkodobá prognóza vývoja drogovej kriminality v SR 2015 – 2019", "Identifikácia aktuálnych problémov v procesoch odhaľovania a objasňovania drogovej trestnej činnosti". V súvislosti s Akčným plánom boja proti drogám na roky 2017 až 2020 implementovali vybrané katedry Akadémie PZ informácie do vybraných tém v rámci vyučovacích predmetov pre študentov bakalárskeho a magisterského štúdia v študijnom programe Bezpečnostno-právna ochrana osôb a majetku a Bezpečnostno-právne služby vo verejnej správe, napríklad Katedra kriminológie Akadémie PZ.

Odbor programového riadenia a medzirezortnej koordinácie PPZ sa na základe súčinnosti s NPDJ spolupodieľal na implementovaní projektu „*Zavedenie nástrojov a metód pre boj proti drogovej a farmaceutickej kriminalite*“. NPDJ v roku 2017 pokračovala v realizácii projektu *ISF POLICE* – fond pre vnútornú bezpečnosť pod názvom – „*Zavedenie nástrojov a metód pre boj proti drogovej a farmaceutickej kriminalite*“.

MF SR: Cieľom v oblasti informovanosti, výskumu a hodnotenia bolo zvýšiť úroveň povedomia o problematike OPL a ich prekurzorov medzi samotnými príslušníkmi FS, ako aj smerom k spolupracujúcim subjektom v podnikateľskom sektore.

MO SR: Za účelom získania poznatkov o problémoch súvisiacich s užívaním drog bol v OS SR realizovaný výskumný projekt zameraný na problematiku sociálno-nežiaducich javov, ktorý okrem iného riešil aj otázky užívania drog a ich vplyvu na vzťahy v jednotke a kvalitu plnenia úloh. V rámci uvedeného výskumu zameraného na postoje profesionálnych vojakov k návykovým látkam ako takým, sa profesionálni vojaci vyjadrovali aj k problematike užívania nelegálnych drog a otázkam súvisiacim s protidrogovou prevenciou v rámci OS SR. Výskum bol zrealizovaný na vzorke 536 respondentov. Okrem uvedeného sa od roku 2018 pravidelne realizoval aj prieskum názorov a postojov kadetov AOS na problematiku užívania drog a protidrogovej prevencie prostredníctvom anonymného dotazníka.

MZ SR : (vid' odpočet 6.1. Zníženie dopytu po drogách)

Závery a odporúčania do budúcnosti:

*Na základe skúseností z plnenia NPS a potreby pokračovania protidrogových aktivít aj v budúcnosti bude v oblasti " **Výskum, informácie, monitorovanie a hodnotenie**" novej protidrogovej stratégie podporovaný:*

➤ *výskum, inovácie a prognózy v protidrogovej problematike.*

Konkrétne priority a ciele budú zadefinované v Stratégii SR a rozpracované do konkrétnych úloh prostredníctvom akčných plánov jednotlivých rezortov, ktoré budú za plnenie uvedených úloh zodpovedné.

Podrobnejšie hodnotenie všetkých úloh jednotlivých akčných plánov vid': "*Strednodobé vyhodnotenie plnenia úloh v oblasti protidrogovej politiky za obdobie rokov 2013-2016*"²⁴ "*Informácia o realizácii protidrogovej politiky v Slovenskej republike v rokoch 2013-2014 v súlade s Národnou protidrogovou stratégiou Slovenskej republiky na obdobie rokov 2013-2020*"²⁵, "*Informáciu o realizácii protidrogovej politiky v Slovenskej republike v rokoch 2017-2018 v súlade s Národnou protidrogovou stratégiou Slovenskej republiky na obdobie rokov 2013-2020*"²⁶.

VII. ZÁVER

V súlade so skutočnosťami uvedenými v predmetnom materiálu je zrejماً potreba pokračovať v nastavenom smerovaní protidrogovej politiky v SR, vďaka ktorej sa SR radí medzi krajiny s dobre zvládnutou drogovou problematikou. Pokračovanie v protidrogovej politike je predmetom Stratégie SR, kde sú zohľadnené výstupy Hodnotiacej správy plnení úloh vyplývajúcich z Národnej protidrogovej stratégie SR za obdobie rokov 2013-2020.

²⁴<https://rokovania.gov.sk/RVL/Searching?SearchText=UV-12538%2F2017&SearchInDocuments=false>

²⁵ <https://rokovania.gov.sk/RVL/Searching?SearchText=UV-43161%2F2015&SearchInDocuments=false>

²⁶ <https://rokovania.gov.sk/RVL/Searching?SearchText=UV-30373%2F2019&SearchInDocuments=false>